

2010

Το διαδίκτυο στην Κύπρο

Τελική έκθεση

World Internet Project

Νίκος Δεμερτζής

Βασίλης Παλαμάς
Βαία Δουδάκη
Ελένη Α. Κύζα
Χριστόφορος Κυριακίδης
Λάμπρος Λαμπρινός
Δήμητρα Λ. Μηλιώνη
Διονύσης Πάνος
Κορίνα Πατέλη
Στέλιος Στυλιανού
Νικόλας Τσαπατσούλης

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τμήμα Επικοινωνίας
και Σπουδών Διαδικτύου

World Internet Project Cyprus

Το διαδίκτυο στην Κύπρο 2010 Τελική έκθεση

Νίκος Δεμερτζής

Βασίλης Γιαλαμάς

Βάια Δουδάκη

Ελένη Α. Κύζα

Χριστόφορος Κυριακίδης

Λάμπρος Λαμπρινός

Δήμητρα Α. Μηλιώνη

Διονύσης Πάνος

Κορίννα Πατέλη

Στέλιος Στυλιανού

Νικόλας Τσαπατσούλης

**Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)
Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου (ΕΣΔ)**

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Εκπρόσωπος του WIP στην Κύπρο και Κύριος Ερευνητής

Καθηγητής Νίκος Δεμερτζής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Υπεύθυνη Έργου

Δρ Δήμητρα Α. Μηλιώνη, Λέκτορας, ΕΣΔ

Ερευνητική και συγγραφική ομάδα του ΕΣΔ

Βασίλης Γιαλαμάς, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δρ Βάια Δουδάκη, Λέκτορας, ΕΣΔ

Δρ Ελένη Κόζα, Λέκτορας στο αντικείμενο «Κοινωνία της Πληροφορίας», ΕΣΔ

Δρ Χριστόφορος Κυριακίδης, Επίκουρος Καθηγητής, ΕΣΔ

Δρ Λάμπρος Λαμπρινός, Λέκτορας, ΕΣΔ

Δρ Δήμητρα Α. Μηλιώνη, Λέκτορας, ΕΣΔ

Δρ Διονύσης Πάνος, Λέκτορας, ΕΣΔ

Δρ Κορίννα Πατέλη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΕΣΔ

Δρ Στέλιος Στυλιανού, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΕΣΔ

Δρ Νικόλας Τσαπατσούλης, Επίκουρος Καθηγητής, ΕΣΔ

Ερευνητικοί Σύμβουλοι

Δρ Αγγελική Γαζή, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δρ Μιχάλης Βρυονίδης, Symmetron MRCI Ltd, Λεμεσός

Πρωώθηση και Δημόσιες Σχέσεις

Ευριπίδης Αντωνιάδης, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, ΕΣΔ

Σχεδίαση εξωφύλλου

Δημήτρης Σοφρωνίου, Γραφείο Εκδόσεων, Υπηρεσία Έρευνας, Διεθνούς Συνεργασίας και Δημοσίων Σχέσεων ΤΕΠΙΑΚ

Διοικητική Υποστήριξη

Δρ Αγγελική Γαζή, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γενικές Πληροφορίες

Επιπρόσθετα αντίτυπα

Επιπρόσθετα αντίτυπα της *Τελικής Έκθεσης για το Διαδίκτυο στην Κύπρο 2010* είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.cut.ac.cy/cis/> και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μη εμπορική ή για ατομική χρήση.

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Για την αναπαραγωγή αυτής της έκθεσης σε κάθε άλλη μορφή πέραν της χρήσης συνοπτικών αποσπασμάτων απαιτείται ρητή γραπτή άδεια από το World Internet Project Cyprus.

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ

Αποσπάσματα από αυτή την έκθεση μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κείμενα των ΜΜΕ και εκδόσεις οργανισμών. Οι παραπομπές πρέπει να γίνονται ως εξής:

Δεμερτζής κ.ά. *Το διαδίκτυο στην Κύπρο 2010. Τελική έκθεση*. Λεμεσός: Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2010.

© 2010. Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

E-mail:

Dimitra.milioni@cut.ac.cy

ndemert@media.uoa.gr

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
Εισαγωγή	11
Μεθοδολογία	13
I. Προφίλ χρηστών και μη χρηστών του διαδικτύου	16
II. Απόψεις και αντιλήψεις για το διαδίκτυο	39
III. Η χρήση των μέσων επικοινωνίας	46
IV. Διαδικτυακές συναλλαγές	51
V. Κοινωνική δικτύωση και επικοινωνία	55
VI. Το εύρος χρήσης του διαδικτύου	67
VII. Διαδίκτυο και πολιτική ικανότητα	83
VIII. Η γενική αξιολόγηση του διαδικτύου	87
IX. Ελευθερία της έκφρασης και επιτηρητικός έλεγχος	90
X. Ενημέρωση και συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα	94
Παράρτημα	101

Περίληψη

Χρηματοδοτούμενη από το ΤΕΠΑΚ, το δεύτερο κύμα της έρευνας «The Cyprus World Internet Project» διεξάχθηκε κατά το διάστημα Μάιος-Ιούνιος 2010 μέσω προσωπικών συνεντεύξεων ενός δείγματος 1000 ατόμων από την Ελληνοκυπριακή και 600 ατόμων από την Τουρκοκυπριακή κοινότητα. Το πρώτο κύμα της έρευνας πραγματοποιήθηκε το 2008 και αφορούσε μόνο τους Ελληνοκύπριους.

Χρήση νέων τεχνολογιών Επικοινωνίας και Πληροφορίας

Οι περισσότεροι Ελληνοκύπριοι έχουν δικό τους προσωπικό υπολογιστή (71%).

Οι Ελληνοκύπριοι δεν είναι πολύ εξαρτημένοι από τον υπολογιστή τους στην καθημερινή τους ζωή.

Μεγαλύτερο βαθμό εξάρτησης εμφανίζουν οι νέοι και οι πιο μορφωμένοι.

Η χρήση του διαδικτύου έχει αυξηθεί ραγδαία από το 2000 και φαίνεται ότι έχει αρχίσει να αποτελεί κομμάτι της καθημερινότητας των Κυπρίων.

Το ποσοστό χρήσης του διαδικτύου είναι το ίδιο και στις δύο κοινότητες: 58%.

Στους Ε/Κ, 42% είναι μη χρήστες, εκ των οποίων 5% είναι πρώην χρήστες του διαδικτύου.

Μεταξύ των Ε/Κ, μεγαλύτερη αύξηση εν σχέσει προς το 2008 καταγράφεται στην επαρχία Πάφου (>20%), στις αγροτικές περιοχές (15%), στις γυναίκες (12%) και στην ηλικιακή κατηγορία 35-44 (23%).

Ο αριθμός των χρηστών του διαδικτύου και στις δύο κοινότητες μειώνεται γραμμικά με την ηλικία.

Σχεδόν το 100% των Ε/Κ μαθητών και φοιτητών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.

Η συντριπτική πλειονότητα (89%) και στις δύο κοινότητες έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο κυρίως από το σπίτι.

Η συντριπτική πλειονότητα των Ε/Κ (85%) έχει ευρυζωνική σύνδεση στο σπίτι. Μεγάλο ποσοστό των Τ/Κ συνδέεται στο διαδίκτυο από το σπίτι μέσω τηλεφωνικού modem (34%).

Οι Τ/Κ έχουν πολύ λιγότερο πρόσβαση από το χώρο εργασίας σε σύγκριση με τους Ε/Κ.

Σε αμφότερες τις κοινότητες, η πλειονότητα των χρηστών μέσω φορητών συσκευών ή κινητού τηλεφώνου είναι νεαρής ηλικίας (15-34 ετών), φοιτητές ή απόφοιτοι πανεπιστημίου.

Στους Ε/Κ εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών γίνεται από φοιτητές και μαθητές με σχετικά υψηλό μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα.

Στους Ε/Κ, η χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών μειώνεται γραμμικά με την ηλικία.

Στους Ε/Κ ο μέσος χρόνος χρήσης του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών αυξήθηκε από 5.6 ώρες το 2008 σε 8.04 ώρες την εβδομάδα το 2010.

Σε Ε/Κ και Τ/Κ, οι γυναίκες αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στη χρήση του διαδικτύου από ότι οι άνδρες μέσω φορητών συσκευών και κινητών τηλεφώνων.

Όσο μεγαλύτερο το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα τόσο περισσότερα τα χρόνια χρήσης του Διαδικτύου.

Οι Ε/Κ είναι, κατά κανόνα, παλαιότεροι χρήστες του διαδικτύου από ότι οι Τ/Κ.

Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες παραμένουν και το 2010 οι δύο πιο ισχυροί λόγοι για την έναρξη χρήσης του διαδικτύου.

Διάρκεια πρόσβασης

Συνολικά, ο περισσότερος χρόνος που αφιερώνεται για τη σύνδεση με το διαδίκτυο είναι από τα σχολεία και τα πανεπιστήμια.

Στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα ο χρόνος χρήσης του διαδικτύου από το σπίτι μειώνεται γραμμικά με την ηλικία.

Ο χρόνος χρήσης του διαδικτύου στο σπίτι έχει αυξηθεί στους κατοίκους της Λεμεσού και της Λάρνακας, στις γυναίκες και στους μαθητές και φοιτητές.

Ψηφιακό χάσμα

Καταγράφεται η ύπαρξη «ψηφιακού χάσματος» στην Κύπρο σε τρεις βασικές παραμέτρους: ηλικία, εισόδημα και εκπαίδευση. Πιο εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου κάνουν τα νεότερα, πλουσιότερα και πιο μορφωμένα άτομα.

Η ύπαρξη παιδιών κάτω των 18 ετών είναι ένας παράγοντας που συνδέεται με τη μεγαλύτερη χρήση του διαδικτύου και στις δύο κοινότητες.

Η «μη χρησιμότητα», η έλλειψη γνώσεων και χρόνου, αλλά και η μη κατοχή ηλεκτρονικού υπολογιστή αναφέρονται ως οι κυριότεροι λόγοι για τη μη χρήση του διαδικτύου.

Μεταξύ των μη χρηστών, καταγράφεται απροθυμία παρακολούθησης των τεχνολογικών εξελίξεων, καθώς δεν δείχνουν τάσεις υιοθέτησης του διαδικτύου στο άμεσο μέλλον.

Μεταξύ των Ε/Κ έχει μειωθεί το ποσοστό των ανθρώπων που ξεκίνησαν αλλά στην πορεία εγκατέλειψαν τη χρήση του διαδικτύου.

Ως ισχυρότερος λόγος διακοπής εμφανίζεται το 2010 το υψηλό κόστος χρήσης του (15% έναντι 2% το 2008).

Απόψεις και αντιλήψεις για το διαδίκτυο

Οι Τ/Κ χρήστες τείνουν να είναι πιο επιφυλακτικοί από τους Ε/Κ απέναντι στην αξιοπιστία του διαδικτύου.

Στην πλειονότητά τους, οι Κύπριοι χρήστες θεωρούν το διαδίκτυο ως σημαντική πηγή για τη δική τους πληροφόρηση. Την άποψη αυτή ασπάζονται περισσότερο οι Τ/Κ χρήστες.

Και στις δύο κοινότητες ως σημαντικότερη πηγή πληροφόρησης δηλώνεται η τηλεόραση.

Οι Τ/Κ χρήστες υπερτερούν κατά πολύ των Ε/Κ ως προς την αναγνώριση της πληροφοριακής αξίας των εφημερίδων (72% έναντι 39%).

Περισσότεροι εκ των Τ/Κ χρηστών (52%) αξιολογούν θετικά το ραδιόφωνο ως πηγή πληροφόρησης σε σχέση με τους Ε/Κ (37%).

Πολύ περισσότεροι Τ/Κ χρήστες αντιλαμβάνονται το διαδίκτυο ως μέσο ψυχαγωγίας (70% έναντι 51%).

Η τηλεόραση παραμένει η σημαντικότερη πηγή ψυχαγωγίας για Ε/Κ και Τ/Κ χρήστες του διαδικτύου.

Χρήση των μέσων

Ο μέσος εβδομαδιαίος χρόνος που αφιερώνουν οι Ε/Κ χρήστες του διαδικτύου στην τηλεόραση αυξήθηκε: ενώ το 2008 ήταν 15,4 ώρες, το 2010 αυξήθηκε σε 16,3 ώρες.

Οι Τ/Κ χρήστες δεν είναι τόσο φανατικοί τηλεθεατές όσο οι Ε/Κ.

Το ήμισυ σχεδόν των χρηστών του διαδικτύου στην Κύπρο ακούει ραδιόφωνο μέχρι και 7 ώρες την εβδομάδα (52% των Ε/Κ και 47% των Τ/Κ).

Οι Τ/Κ χρήστες του διαδικτύου είναι πιο συστηματικοί αναγνώστες εφημερίδων από τους Ε/Κ.

Το 28% των Ε/Κ διαβάζει εφημερίδες μόνο 1-2 ώρες την εβδομάδα, ενώ το 41% εξ αυτών δεν διαβάζει καθόλου εφημερίδες. Το αντίστοιχο ποσοστό στους Τ/Κ είναι 12%.

Οι Ε/Κ μη χρήστες του διαδικτύου τείνουν να χρησιμοποιούν περισσότερο τα «παραδοσιακά» ΜΜΕ από τους χρήστες του διαδικτύου. Οι διαφορές είναι εμφανέστερες ως προς την τηλεόραση και το ραδιόφωνο και ήσσονος σημασίας ως προς τις εφημερίδες.

Ωστόσο, μεταξύ των Ε/Κ, δεν φαίνεται μέχρι στιγμής το διαδίκτυο να έχει υποκαταστήσει τα άλλα μέσα ως προς τη συχνότητα χρήσης τους.

Διαδικτυακές συναλλαγές

Όσοι Ε/Κ κάνουν αγορές μέσω του διαδικτύου, το κάνουν περίπου μία φορά το μήνα κατά μέσο όρο.

Όλο και περισσότεροι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για αγορές αλλά υπάρχει ακόμη σκεπτικισμός ως προς τη συχνή χρήση του μέσου για συναλλαγές.

Μεταξύ των Ε/Κ, αγορές μέσω του διαδικτύου πραγματοποιούν περισσότερο άνδρες, ηλικίας από 25 έως 34 ετών, κάτοχοι πανεπιστημιακού τίτλου, με μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μεγαλύτερο από 2000 €.

Οι Κύπριοι είναι αρκετά επιφυλακτικοί αναφορικά με την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών: 53% Ε/Κ και 37% Τ/Κ πιστεύουν ότι αυτή απειλείται.

Κοινωνική δικτύωση

Οι Κύπριοι, στην πλειονότητά τους, αισθάνονται ότι οι δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο δεν έχουν επηρεάσει τις κοινωνικές τους σχέσεις (οικογένεια και φίλους).

Περισσότεροι Τ/Κ από ότι Ε/Κ χρήστες πιστεύουν ότι οι επαφές με ομοίους, με άτομα της ίδιας πολιτικής, θρησκευτικής αντίληψης και επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς επίσης οι οικογενειακές και φιλικές επαφές αυξήθηκαν λόγω της χρήσης του διαδικτύου.

Το 13% των Ε/Κ χρηστών αναφέρουν ότι διαθέτουν λιγότερο χρόνο στην οικογένειά τους από τότε που συνδέονται με το διαδίκτυο στο σπίτι (μόνο 4% δηλώνουν ότι διαθέτουν περισσότερο χρόνο).

Ταυτότητα και κοινωνικές σχέσεις

Οι Ελληνοκύπριοι χρήστες τείνουν να μην μοιράζονται στο διαδίκτυο προσωπικές λεπτομέρειες που νιώθουν ότι δεν μπορούν να αποκαλύψουν στη διαπροσωπική επικοινωνία.

Οι περισσότεροι θεωρούν ότι το διαδίκτυο δεν υποκαθιστά τη διαπροσωπική επαφή για νέες γνωριμίες.

Η πλειονότητα των Ε/Κ χρηστών δεν δημιουργεί πολλαπλές ταυτότητες στο διαδίκτυο ούτε θεωρεί τον κυβερνοχώρο μέσο σύναψης σχέσεων που δεν θα ήταν εφικτές στην «πραγματική ζωή».

Φαίνεται ότι το διαδίκτυο δεν έχει ενσωματωθεί βαθιά και μόνιμα στην προσωπική ταυτότητα των Ε/Κ.

Η εν γένει επίδραση του διαδικτύου

Η επίδραση του διαδικτύου συνολικά στη ζωή των χρηστών του κρίνεται ως θετική για τη μεγάλη πλειονότητά τους.

Και το 2010, 69% των χρηστών δηλώνουν ότι η απουσία σύνδεσης στο διαδίκτυο θα είχε αρνητική επίδραση στη ζωή τους.

Πολυδιεργασία και Επικοινωνία

Αρκετοί Κύπριοι χρήστες αναφέρουν ότι ως επί το πλείστον ασχολούνται ταυτόχρονα με περισσότερες από μία διαδικτυακές δραστηριότητες.

Οι νεαρότεροι σε ηλικία χρήστες φαίνεται ότι ασχολούνται με πολλές δραστηριότητες καθόσον είναι στο διαδίκτυο, πολύ περισσότερο από τους χρήστες άλλων ηλικιών.

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο παραμένει η συνηθέστερη μέθοδος επικοινωνίας.

Χρηστικές πληροφορίες

Οι ειδήσεις είναι το πιο δημοφιλές είδος πληροφορίας που αναζητούν οι χρήστες στο διαδίκτυο.

Οι Τ/Κ χρήστες φαίνεται να επισκέπτονται πολύ περισσότερο από τους Ε/Κ χιουμοριστικές ιστοσελίδες.

Οι Ε/Κ αναζητούν συχνότερα ταξιδιωτικές και καταναλωτικές και οι Τ/Κ ιατρικές πληροφορίες.

Ψυχαγωγία

Και για τις δύο κοινότητες, όλο και περισσότεροι χρήστες περιλαμβάνουν το διαδίκτυο στις ψυχαγωγικές τους δραστηριότητες.

Τα διαδικτυακά παιχνίδια, η μουσική και τα βίντεο είναι ιδιαίτερα δημοφιλή ανάμεσα στις μικρότερες ηλικίες.

Η περιήγηση στον ιστό είναι κατά πολύ η πλέον δημοφιλή ψυχαγωγική δραστηριότητα.

Η συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα έχει γίνει καθημερινή συνήθεια για πολλούς χρήστες ιδιαίτερα στις μικρότερες ηλικίες και πρωτίστως για τους Τ/Κ.

Καθημερινές συναλλαγές

Μικρό ποσοστό χρηστών και στις δύο κοινότητες χρησιμοποιούν διαδικτυακές τραπεζικές υπηρεσίες.

Μαθησιακές δραστηριότητες

Παρατηρείται εξοικείωση των Κυπρίων με διαδικτυακές πηγές για την αναζήτηση ορισμού λέξεων και εξακρίβωση γεγονότων – με σχετική υπεροχή των Τ/Κ.

Η χρήση διαδικτυακών πηγών για εξ αποστάσεως μάθηση για απόκτηση ακαδημαϊκών προσόντων ή εκπαίδευσης είναι περιορισμένη.

Παρόλο που ο περισσότερος χρόνος χρήσης γίνεται από το σχολείο ή το πανεπιστήμιο, το διαδίκτυο δεν χρησιμοποιείται πολύ για την εκπόνηση εργασιών.

Πολιτικοί προσανατολισμοί και πολιτική ικανότητα

Η πλειονότητα των Κυπρίων αυτοτοποθετούνται στο μέσο του άξονα «Αριστερά – Δεξιά». Αρκετοί δεν αποδέχονται τη διάκριση αυτή.

Παρατηρείται αρκετά μεγάλη δυσπιστία των Ε/Κ ως προς την πιθανή ενδυνάμωση της επιρροής τους στα πολιτικά πράγματα λόγω της χρήσης του διαδικτύου και στην ανταπόκριση του πολιτικού συστήματος στις απαιτήσεις του εκλογικού σώματος.

Οι Τ/Κ χρήστες φαίνεται να είναι λιγότερο αποξενωμένοι από την πολιτική καθώς δηλώνουν πως το διαδίκτυο τους βοηθά στην κατανόησή της.

Ελευθερία της έκφρασης και επιτηρητικός έλεγχος

Σχεδόν οι μισοί Ε/Κ και Τ/Κ πιστεύουν ότι το διαδίκτυο δεν είναι ένας ασφαλής χώρος για την ελεύθερη έκφραση της πολιτικής άποψης.

Συγκρινόμενοι με τους Ε/Κ, λιγότεροι Τ/Κ επικροτούν την άσκηση κριτικής στις κυβερνητικές αρχές στο διαδίκτυο ή την έκφραση ακραίων πολιτικών απόψεων μέσω του διαδικτύου.

Οι Ε/Κ τείνουν να αποδέχονται την εκ μέρους του κράτους ρυθμιστική παρέμβαση του διαδικτύου και δείχνουν να μην ανησυχούν εάν η κυβέρνηση ή ακόμα και εταιρείες ελέγχουν τις διαδικτυακές τους δραστηριότητες.

Ενημέρωση και συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα

Ως πηγή πληροφόρησης για το Κυπριακό πρόβλημα, το διαδίκτυο είναι πιο σημαντικό για τους Τουρκοκύπριους από ότι για τους Ελληνοκύπριους χρήστες.

Στη μεγάλη πλειονότητά τους, άτομα από τη μία κοινότητα δεν συζητούν, αλλά ούτε και θα ήθελαν να συζητήσουν για το Κυπριακό πρόβλημα με άτομα της άλλης κοινότητας μέσω του διαδικτύου.

Εισαγωγή

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου, με πληθυσμό περίπου 800,000 ανθρώπων¹. Η θέση της στο βορειοανατολικό άκρο της Μεσογειακής λεκάνης, σε απόσταση 240 μιλίων βόρεια της Αιγύπτου, 64 μιλίων δυτικά της Συρίας και 44 μιλίων νότια της Τουρκία, την καθιστά το ανατολικότερο σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη διάρκεια των τελευταίων 25 ετών η Κυπριακή Δημοκρατία έχει μετατραπεί σε μια επιτυχημένη οικονομία ελεύθερης αγοράς, βασισμένη στις υπηρεσίες, με δυναμικό βιομηχανικό, αγροτικό και κατασκευαστικό τομέα. Ο πληθυσμός της απολαμβάνει στο σύνολό του υψηλά επίπεδα εναλλακτικότητας και μόρφωσης. Ο τομέας των υπηρεσιών, στον οποίο ο τουρισμός καταλαμβάνει μια πολύ σημαντική θέση, συνεισφέρει 76% του ΑΕΠ και απασχολεί 71% του εργατικού δυναμικού. Η Παγκόσμια Τράπεζα κατατάσσει την Κυπριακή Δημοκρατία στις χώρες υψηλού εισοδήματος. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται σε 18.500 ευρώ, σχεδόν 80% του μέσου όρου της ΕΕ και είναι υψηλότερο από ότι στην Ελλάδα ή στην Πορτογαλία.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει σημαντική μακροοικονομική δυναμική λόγω της εισαγωγής υψηλής τεχνολογίας, εμπειρογνομοσύνης και τεχνογνωσίας, που διευκολύνουν τις επενδύσεις ξένων κεφαλαίων. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη βιομηχανιών έντασης γνώσης (μηχανολογικών, οπτικοακουστικών, φαρμακευτικών, εκπαιδευτικών, κοινωνικής εργασίας κ.λπ.) προχωρά με σταθερό ρυθμό. Επιπρόσθετα, οι δαπάνες καταναλωτικών αγαθών είναι αρκετά εκτεταμένες. Αν όχι μια πλήρως αναπτυγμένη «δίκτυακή κοινωνία», η Κυπριακή Δημοκρατία είναι αναμφίβολα μια καταναλωτική κοινωνία.

Την 1^η Μαΐου 2004 η Κυπριακή Δημοκρατία έγινε μέλος της ΕΕ μαζί με άλλες εννέα χώρες. Μαζί με τη Μάλτα ήταν οι μόνες νέες χώρες-μέλη που δεν ανήκαν στο παρελθόν στο Ανατολικό Μπλοκ. Σε σύγκριση με τις περισσότερες από τις νέες χώρες-μέλη, η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν πιο εύρωστη και χαρακτηριζόταν από λιγότερο οξείες ανισότητες σε επίπεδο περιφερειακής ανάπτυξης, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και ανθρώπινου δυναμικού. Το 2004 το μέσο επίπεδο παραγωγικότητας ήταν το δεύτερο υψηλότερο μεταξύ των νέων χωρών-μελών αντιστοιχώντας περίπου στο 78% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία είχε τον υψηλότερο δείκτη απασχόλησης στις δέκα νέες χώρες-μέλη και τον πέμπτο υψηλότερο στην ΕΕ των 25.

Η βελτίωση της θέσης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ εξαρτάται από την αναβάθμιση των βασικών υποδομών της και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της. Αυτές οι εξελίξεις είναι συνάρτηση της αξιοποίησης των ευκαιριών που προσφέρονται από την Κοινωνία της Πληροφορίας (δηλαδή, την πρόσβαση στις Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνίας, τις διαδικτυακές δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες κ.ο.κ.). Παρά την αύξηση στις δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (Ε&ΤΑ) την τελευταία δεκαετία, τόσο στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, η Κυπριακή Δημοκρατία υπολείπεται σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στις δαπάνες σε ΤΠΕ, καθώς αυτές αντιπροσωπεύουν μόνο το 0.1% της συνολικής ευρωπαϊκής δαπάνης. Παρόλα αυτά, οι μεγάλες επενδύσεις που έγιναν σε

¹ <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/cy.html#Intro>.

τηλεπικοινωνιακές τεχνολογίες αιχμής έχουν καταστήσει την Κύπρο έναν από τους σημαντικότερους τηλεπικοινωνιακούς κόμβους για τη Μέση Ανατολή – μια θέση που ενισχύεται από τη δραστήρια εφαρμογή προγραμμάτων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και την παροχή ευρωζωνικών υπηρεσιών σε όλη τη χώρα.

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι από τις χώρες που εισήγαγαν με καθυστέρηση στρατηγικές για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Το 1987 η Κυπριακή κυβέρνηση εγκαινίασε τη «Στρατηγική Πληροφοριακών Συστημάτων», η οποία εξακολουθεί να υπάρχει σε διάφορους τομείς. Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιήθηκαν ορισμένα έργα, όχι πάντοτε με ταχείς ρυθμούς, σε στοχευμένες περιοχές στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Η πλειονότητα αυτών των έργων ξεκίνησαν μετά το 1996, καθώς η επερχόμενη είσοδος στην ΕΕ απαιτούσε μεγαλύτερη εναρμόνιση. Έκτοτε, η παροχή υπηρεσιών ΤΠΕ αυξήθηκε ραγδαία. Δεδομένου ότι η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν ήδη μια εκσυγχρονισμένη κοινωνία, πλήρως ενσωματωμένη στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η καθυστερημένη είσοδός της στην ψηφιακή εποχή λειτούργησε ως μια διεργασία αλματώδους ανάπτυξης (leap frog), δηλαδή ως μια ευκαιρία για τη μείωση του χάσματος οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή η μεταφορά ταιριάζει καλύτερα σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες όπου οι τηλεπικοινωνιακές πολιτικές υιοθετήθηκαν ως καταλύτες για μια γοργή μετάβαση στην οικονομία της γνώσης.

Το πρόγραμμα “World Internet Project Cyprus”, που υλοποιείται από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου και χρηματοδοτείται από το ΤΕΠΑΚ, εντάσσεται στο παγκόσμιο δίκτυο “World Internet Project”, το οποίο διευθύνεται από το USC Annenberg School Center for the Digital Future στις ΗΠΑ και περιλαμβάνει περισσότερες από 20 χώρες. Η πρώτη έρευνα επισκόπησης για τη χρήση του διαδικτύου στην Κύπρο διεξήχθη το 2008 στην Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ το δεύτερο «κύμα» διεξήχθη τον Απρίλη και Μάιο του 2010 στην Κυπριακή Δημοκρατία και στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα που κατοικεί στο βόρειο τμήμα του νησιού, το οποίο βρίσκεται υπό Τουρκική κατοχή από το 1974. Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας επισκόπησης του 2010, ανιχνεύοντας την εξέλιξη της χρήσης του διαδικτύου στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα από το 2008 έως σήμερα και παραθέτοντας συγκριτικά στοιχεία για τη χρήση του διαδικτύου στις δύο κοινότητες.

Μεθοδολογία

Ελληνοκυπριακή Κοινότητα

Εισαγωγή

Η έρευνα περιλαμβάνει δεδομένα από 1000 συνεντεύξεις, που έγιναν πρόσωπο-με-πρόσωπο και πόρτα-πόρτα με ανθρώπους που ήταν σε θέση να εκφραστούν είτε στην Ελληνική είτε στην Αγγλική γλώσσα. Η ερευνητική μέθοδος σχεδιάστηκε από το τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου και η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από την Symmetron MRC Institute, εταιρεία ερευνών και μέλος της ESOMAR. Ένα πιλοτικό στάδιο με 32 ερωτηθέντες προηγήθηκε της έρευνας ώστε να ελεγχθεί η μορφή και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου και η συνολική διάρκεια της συνέντευξης. Επιπρόσθετα, μέσω της αντίστροφης μετάφρασης, η πολιτισμική προσαρμογή του γενικού ερωτηματολογίου του προγράμματος WIP διασφάλισε τη ‘γλωσσική ισοδυναμία’.

Γεωγραφική κάλυψη

Η έρευνα κάλυψε και τις πέντε περιφέρειες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στατιστικές μονάδες

Νοικοκυριά με τουλάχιστον ένα μέλος ηλικίας άνω των 15 ετών

Άτομα ηλικίας άνω των 15 ετών

Περίοδος συλλογής δεδομένων

30 Απριλίου έως 26 Μαΐου 2010

Μέθοδος δειγματοληψίας

Χρησιμοποιήθηκε η πολυσταδιακή στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία. Σε πρώτη φάση, ο πληθυσμός στρωματοποιήθηκε σε αστικά και αγροτικά στρώματα και κατά επαρχία. Σε κάθε στρώμα τα νοικοκυριά κατανεμήθηκαν αναλογικά, σύμφωνα με την Απογραφή του Πληθυσμού της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η επιλογή των νοικοκυριών στις αστικές περιοχές πραγματοποιήθηκε μέσω της απλής συστηματικής τυχαίας δειγματοληψίας. Η επιλογή στις αγροτικές περιοχές πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια: τα χωριά της κάθε περιφέρειας ήταν οι Πρωταρχικές Μονάδες Δειγματοληψίας και τα νοικοκυριά οι Τελικές Μονάδες Δειγματοληψίας. Και στα δύο στάδια (επιλογή χωριών και επιλογή νοικοκυριών) ακολουθήθηκε τυχαία δειγματοληψία.

Σε δεύτερη φάση, οι ερωτώμενοι από κάθε νοικοκυριό επιλέχθηκαν, ως προς την ηλικία και το φύλο τους, βάσει της σύνθεσης του συνολικού πληθυσμού, σύμφωνα με την Απογραφή του Πληθυσμού του 2001. Σε κάθε νοικοκυριό έγινε μία μόνο συνέντευξη. Εάν το άτομο που είχε επιλεγεί τυχαία ήταν ηλικίας μεταξύ 15 και 17 ετών, ο ερευνητής ζητούσε την άδεια του γονέα πριν πάρει συνέντευξη από το νεαρό άτομο.

Ποσοστό απόκρισης

Το ποσοστό απόκρισης ήταν 89%. Συγκεκριμένα, έγιναν επισκέψεις σε 1124 νοικοκυριά και ελήφθησαν 1000 έγκυρες συνεντεύξεις. Το ποσοστό άρνησης από τα άτομα που άνοιγαν την πόρτα ήταν 6% και το ποσοστό άρνησης από τα επιλεγθέντα

άτομα ήταν 3%. Ένα επιπλέον 2% αντιπροσωπεύει επαναλαμβανόμενες ανεπιτυχείς προσπάθειες να γίνει επαφή με επιλεγθέντα νοικοκυριά.

Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν πρόσωπο-με-πρόσωπο με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε με βάση τις οδηγίες του World Internet Project. Η μέση διάρκεια της συνέντευξης ήταν 34 λεπτά για τους χρήστες του διαδικτύου και 15 λεπτά για τους μη χρήστες.

Οργάνωση της Έρευνας Πεδίου

Συνολικά απασχολήθηκαν 53 εκπαιδευμένοι και έμπειροι ερευνητές. Η διαδικασία εποπτευόταν καθημερινά από πέντε επόπτες, ένας για κάθε μία από τις πέντε περιφέρειες.

Διάστημα Εμπιστοσύνης

Σφάλμα δειγματοληψίας: +/- 3,1 σε διάστημα εμπιστοσύνης 95%.

Τουρκοκυπριακή Κοινότητα

Εισαγωγή

Η έρευνα περιλαμβάνει δεδομένα από 600 συνεντεύξεις, που έγιναν πρόσωπο-με-πρόσωπο και πόρτα-πόρτα στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα. Η ερευνητική μέθοδος σχεδιάστηκε από το τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου και η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Insights Market Research.

Στατιστικές μονάδες

Νοικοκυριά με τουλάχιστον ένα μέλος ηλικίας άνω των 15 ετών

Άτομα ηλικίας άνω των 15 ετών

Περίοδος συλλογής δεδομένων

3 Ιουνίου έως 23 Ιουνίου 2010

Ποσοστό απόκρισης

Το ποσοστό απόκρισης ήταν 67.8%.

Μέθοδος Συλλογής Δεδομένων

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν πρόσωπο-με-πρόσωπο με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε με βάση τις οδηγίες του World Internet Project. Η μέση διάρκεια της συνέντευξης ήταν 34.3 λεπτά.

Οργάνωση της διαδικασίας συλλογής δεδομένων

Συνολικά απασχολήθηκαν 28 εκπαιδευμένοι και έμπειροι ερευνητές. Οι επόπτες έκαναν τηλεφωνήματα ελέγχου στο 15% των νοικοκυριών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για λόγους διεθνών συγκρίσεων τα συμμετέχοντα μέρη στο WIP είναι υποχρεωμένα να χρησιμοποιούν ένα αριθμό κοινών ερωτήσεων για όλες τις χώρες. Για το 2010 οι ερωτήσεις αυτές ήταν 31. Στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τους Ε/Κ περιελήφθησαν 41 επιπλέον σύνθετες και απλές

ερωτήσεις (σύνολο ερωτήσεων = 72). Για λόγους οικονομικής στενότητας, στο ερωτηματολόγιο των Τ/Κ περιλήφθησαν αποκλειστικά και μόνο οι 31 κοινές ερωτήσεις. Ως εκ τούτου, στην έκθεση οι συγκρίσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων γίνονται σε αυτή τη βάση. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις σύγκριση γίνεται μόνο μεταξύ των Ελληνοκυπρίων αναφορικά με τις μετρήσεις του 2008 και 2010.

Σημαντική επισήμανση

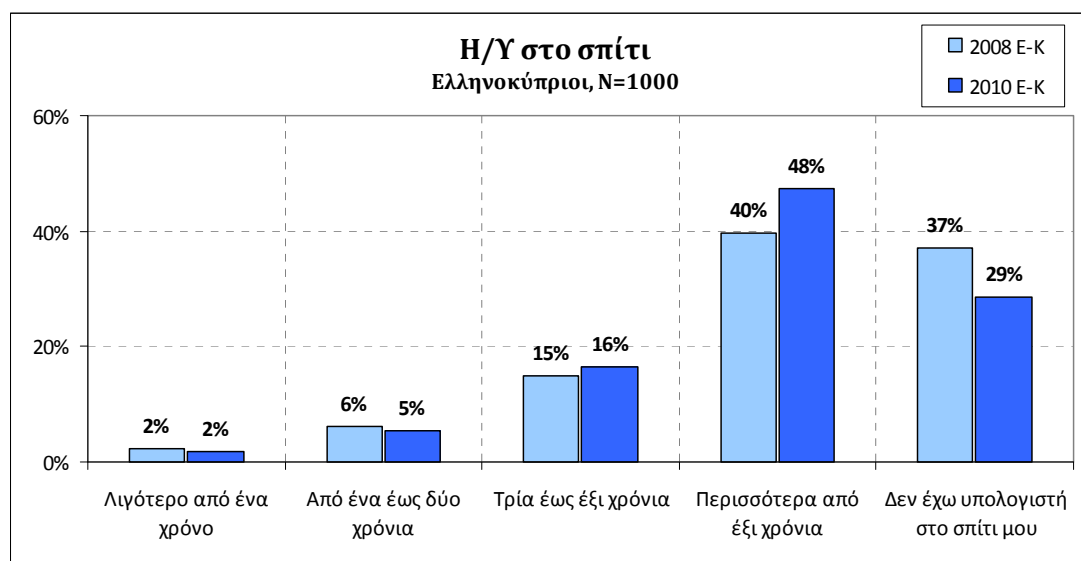
Για τεχνικούς λόγους, το ποσοστό των φοιτητών του δείγματος των Τ/Κ σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι αρκετά υψηλότερο (βλ. Παράρτημα). Επομένως, τα υψηλά ποσοστά χρήσης του διαδικτύου στην Τ/Κ ίσως οφείλονται στην πιθανή υπεραντιπροσώπευση αυτών των κατηγοριών στο δείγμα των Τ/Κ και παρουσιάζονται με κάποια επιφύλαξη σε επίπεδο περιγραφικής στατιστικής.

I. Προφίλ χρηστών και μη χρηστών του διαδικτύου

Γενική πρόσβαση και χρήση

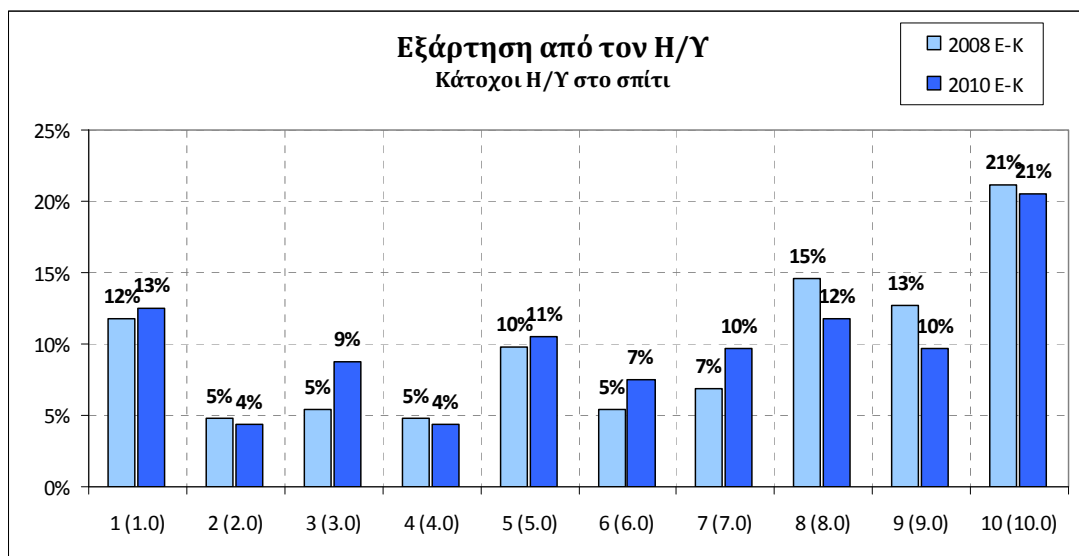
Το ποσοστό των Ελληνοκυπρίων που έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι τους εξακολουθεί να αυξάνει σταθερά: από 46% το 2005 και 63% το 2008 έχει διαμορφωθεί στο 71% για το 2010. Οι περισσότεροι εξ αυτών έχουν υπολογιστή στο σπίτι για διάστημα μεγαλύτερο των έξι χρόνων. Ωστόσο, ένα καθόλου αμελητέο τμήμα του πληθυσμού (29%) δηλώνει ότι δεν έχει ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι (διάγραμμα I-1).

Διάγραμμα I-1. Ύπαρξη Η/Υ στο σπίτι

Πόσο εξαρτημένοι είναι όσοι έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι από τη χρήση του; Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ερωτήθηκαν πώς θα αισθάνονταν εάν ο ηλεκτρονικός υπολογιστής τους καταστρεφόταν ολοκληρωτικά, δηλώνοντας έναν αριθμό από το 1 ως το 10 (όπου 1 σημαίνει ότι δεν θα τους ένοιαζε καθόλου και 10 σημαίνει ότι θα τους έλειπε υπερβολικά). Στο διάγραμμα I-2 βλέπουμε ότι οι Ελληνοκύπριοι που έχουν Η/Υ στο σπίτι εξακολουθούν να μην είναι πολύ εξαρτημένοι από αυτόν: ο μέσος όρος των απαντήσεων είναι 6.19, ελάχιστα χαμηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της προηγούμενης μέτρησης (6.46). Μεγαλύτερο βαθμό εξάρτησης εμφανίζουν και το 2010 οι νέοι και οι περισσότεροι μορφωμένοι.

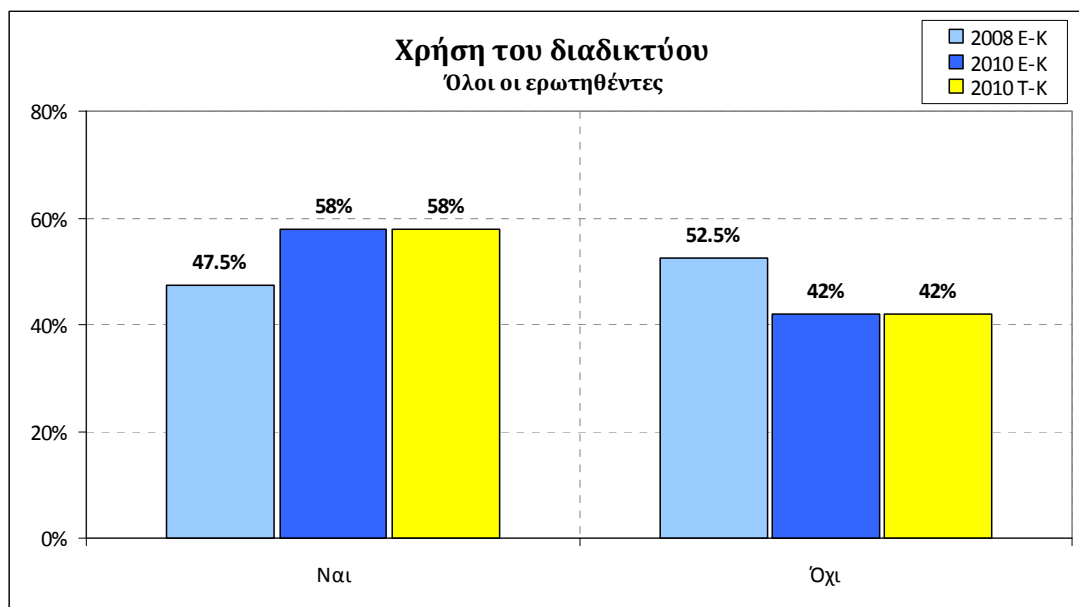
Διάγραμμα I-2. Εξάρτηση από τον Η/Υ

Η χρήση του διαδικτύου εμφανίζει άνοδο κατά 10 μονάδες σε σχέση με τα δεδομένα της προηγούμενης μέτρησης (47.5% το 2008 έναντι 58% το 2010), ενώ παράλληλα η μη χρήση του διαδικτύου εμφανίζει πτώση κατά 10 μονάδες σε σχέση με το 2008 (52.5% το 2008 έναντι 42% το 2010). Η σχετικά μεγάλη αύξηση διείσδυσης του διαδικτύου μέσα σε διάστημα ενός περίπου έτους ενδεχομένως να μπορεί να ερμηνευθεί ως μια προσπάθεια να «κερδηθεί το χαμένο έδαφος», λόγω της καθυστέρησης η οποία είχε παρατηρηθεί στην Κύπρο σε ότι αφορά στην παρακολούθηση των εξελίξεων των Νέων Τεχνολογιών της Επικοινωνίας. Μια συγκυριακή αιτία που μερικώς εξηγεί την παραπάνω μεταβολή είναι ότι εντός του 2010 κυκλοφόρησε για τους Ελληνοκυπρίους ψηφιακή πλατφόρμα μετάδοσης αγώνων ποδοσφαίρου, γεγονός που ως ένα βαθμό συνέβαλε στην απότομη αύξηση των χρηστών διαδικτύου.

Να σημειωθεί εδώ ότι ακριβώς τα ίδια ποσοστά χρήσης και μη χρήσης του διαδικτύου εμφανίζονται τόσο στην Ελληνοκυπριακή όσο και στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Διάγραμμα I-3. Χρήση του διαδικτύου σε Ε/Κ & Τ/Κ

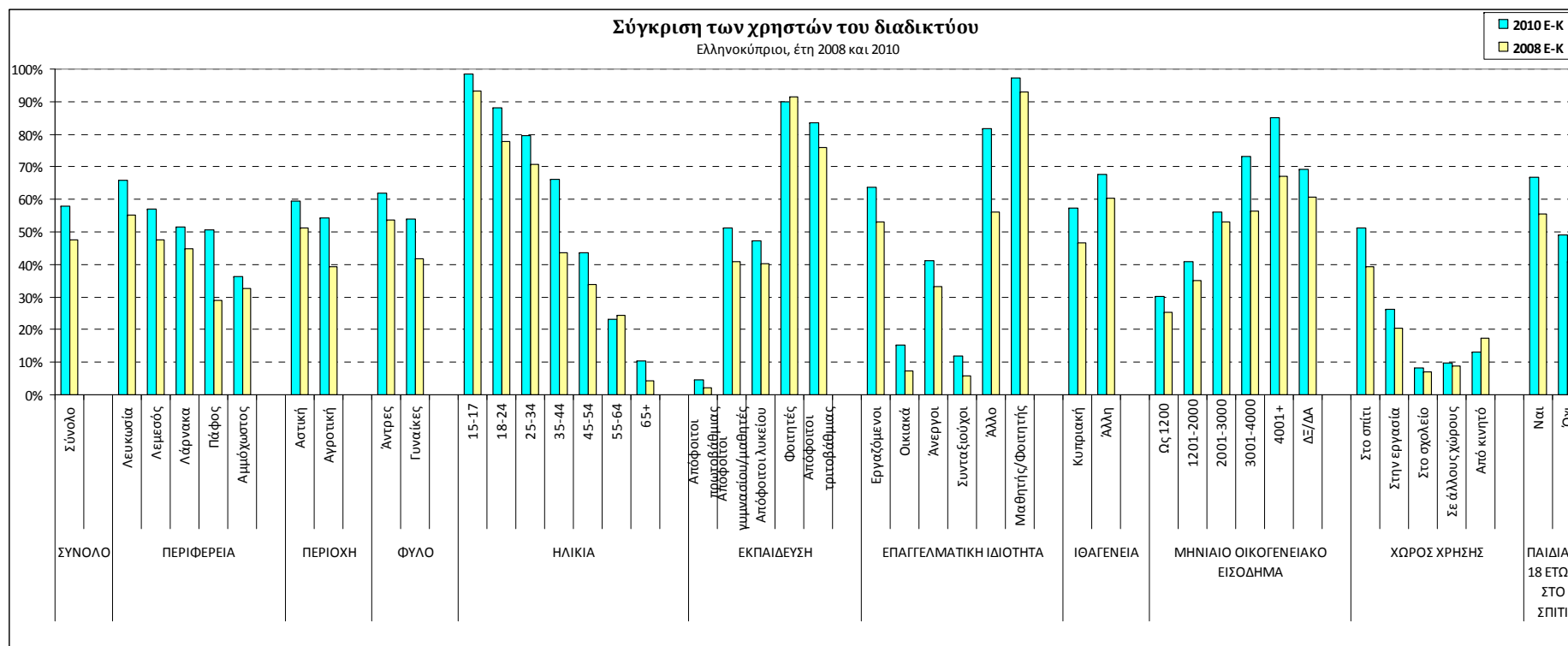

Πίνακας 1. Χρήση του διαδικτύου στην Κύπρο

Έτος	% του πληθυσμού	Πηγή
2000	14.7%	ITU Internet World Stats
2004	26.3%	ITU
2007	36.7%	ITU
2008	47.5%	WIP (Κύπρος)
2010	58.0%	WIP (Κύπρος)

Χαρακτηριστικά του μέσου χρήστη

Διάγραμμα I-4. Ε/Κ χρήστες του διαδικτύου. Συγκριτικά δημογραφικά στοιχεία για τα έτη 2008 και 2010

Μερικές παρατηρήσεις σχετικά με το διάγραμμα I-4:

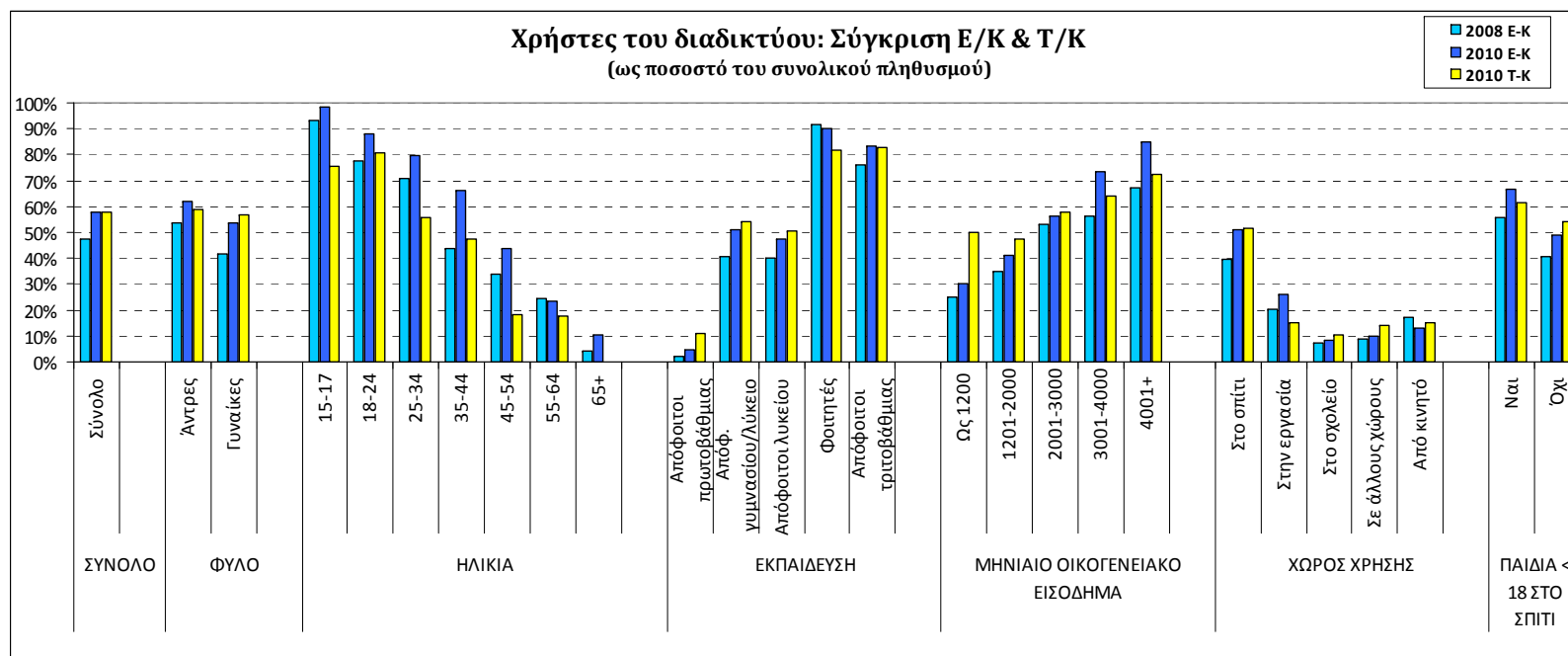
- Οι χρήστες του διαδικτύου έχουν αυξηθεί σημαντικά το 2010 σε σχέση με το 2008. Το γεγονός αυτό καταγράφεται σε όλες τις κατηγορίες.

- Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται στην επαρχία Πάφου (μεγαλύτερη από 20%) και στις αγροτικές περιοχές (15%), στις γυναίκες (12%) και στην ηλικιακή κατηγορία 35-44 (23%). Η αύξηση στην επαρχία Πάφου και τις αγροτικές περιοχές μπορεί να αποδοθεί και στη βελτίωση των ευρυζωνικών υποδομών στις περιοχές αυτές.
- Ο αριθμός των χρηστών του διαδικτύου μειώνεται γραμμικά με την ηλικία.
- Σχεδόν το 100% των μαθητών και φοιτητών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.

Σημειώνεται ότι η μείωση που παρατηρείται στους χρήστες που συνδέονται στο διαδίκτυο μέσω κινητών τηλεφώνων ή άλλων φορητών συσκευών οφείλεται στον τρόπο διατύπωσης της ερώτησης στα ερωτηματολόγια του 2008 και 2010. Συγκεκριμένα, στο ερωτηματολόγιο του 2008 η σχετική ερώτηση αφορούσε ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο (στην οποία περιλαμβάνονταν και η πρόσβαση από φορητούς υπολογιστές μέσω ασύρματης δικτύωσης), ενώ στο ερωτηματολόγιο της τρέχουσας μέτρησης η ερώτηση ήταν διατυπωμένη ως εξής: «Χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο μέσω ασύρματων χειροκίνητων φορητών συσκευών, όπως είναι το κινητό τηλέφωνο;»

Στο διάγραμμα I-5 φαίνεται ότι η γενική τάση όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου από τους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους σε σχέση με διάφορες κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους είναι παρόμοια. Σημαντικές διαφορές καταγράφονται στις ηλικιακές κατηγορίες 25-34 (24% περισσότεροι Ε/Κ χρησιμοποιούν το διαδίκτυο), 35-44 (21% περισσότεροι Ε/Κ χρησιμοποιούν το διαδίκτυο), και 45-54 (το 43.6% των Ε/Κ σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία χρησιμοποιεί το διαδίκτυο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους Τ/Κ δεν ξεπερνά το 18%). Η διαφορά της χρήσης του διαδικτύου σε αυτές τις ηλικιακές κατηγορίες υποδηλώνει ότι οι Ε/Κ είναι κατά βάση παλαιότεροι χρήστες του από ότι οι Τ/Κ.

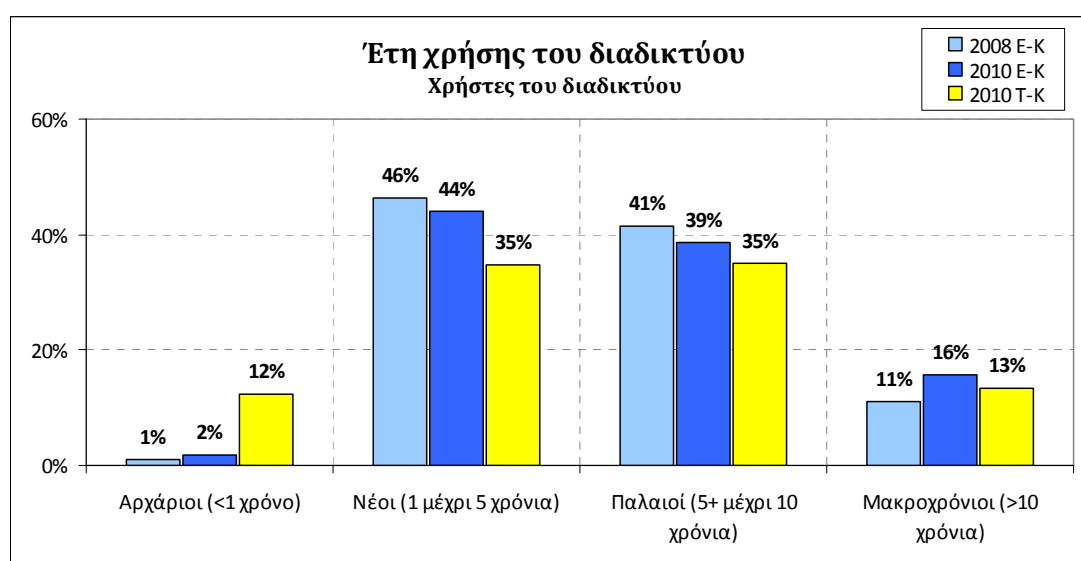
Διάγραμμα I-5. Χρήστες του διαδικτύου: σύγκριση Ε/Κ & Τ/Κ

Επισήμανση: Το συνολικό ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου στους Ε/Κ και Τ/Κ εμφανίζεται το ίδιο παρά το γεγονός ότι σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες υπερέχουν οι Ε/Κ (όσον αφορά τη χρήση) εξαιτίας της υπεραντιπροσώπευσης της ηλικιακής κατηγορίας 18-24 (35.6% του Τ/Κ δείγματος) και των φοιτητών (31% του Τ/Κ δείγματος).

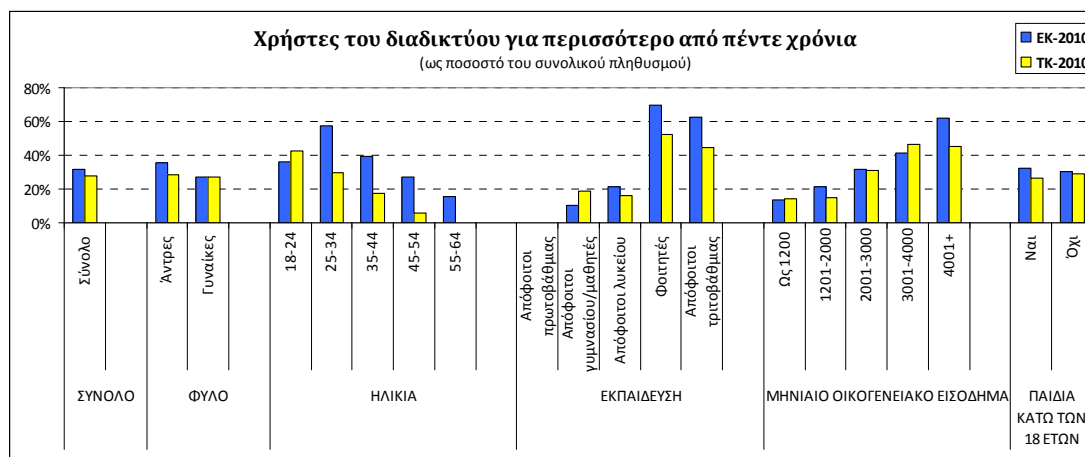
Ανάλογα με την εμπειρία που έχουν στη χρήση του διαδικτύου, οι χρήστες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: αρχάριοι (λιγότερο από έναν χρόνο), νέοι χρήστες (1 μέχρι 5 χρόνια), παλαιοί χρήστες (5+ μέχρι 10 χρόνια) και μακροχρόνιοι χρήστες (περισσότερα από 10 χρόνια). Ενώ η κατανομή των Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου στις κατηγορίες αυτές παρουσιάζει παρόμοια εικόνα σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση, από το διάγραμμα I-6 προκύπτουν σημαντικές διαφορές μεταξύ Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου. Συγκεκριμένα, ένα σημαντικό ποσοστό Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για διάστημα λιγότερο του ενός χρόνου (12% έναντι 2% των Ελληνοκύπριων για το 2010). Το γεγονός αυτό καταδεικνύει αφενός τη χρονική υστέρηση της συγκεκριμένης κοινότητας ως προς την πρόσβαση στο διαδίκτυο, ταυτόχρονα όμως πιθανώς υποδηλώνει μια αυξημένη δυναμική για τη μελλοντική της εξέλιξη ως προς τη χρήση των ΤΠΕ.

Διάγραμμα I-6. Έτη χρήσης του διαδικτύου

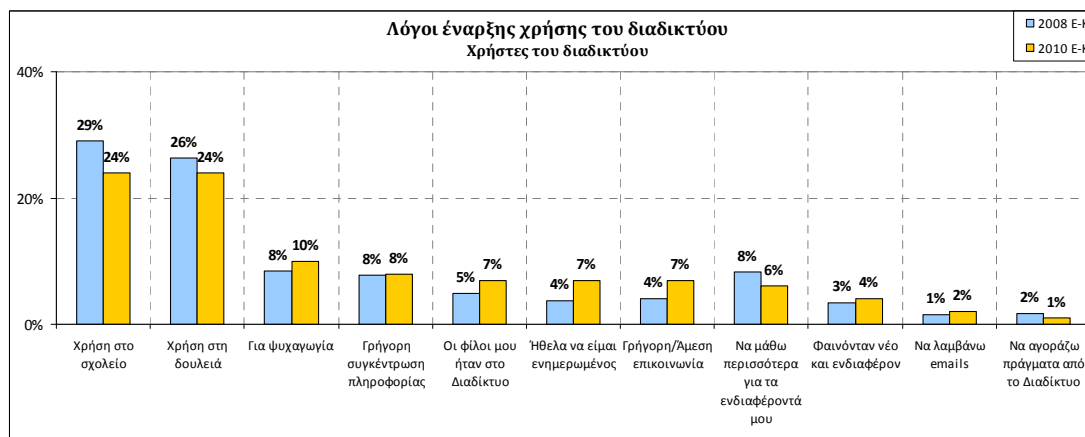
Από το διάγραμμα I-7 φαίνεται ότι όσο μεγαλύτερο το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα τόσο περισσότερα χρόνια χρήσης του διαδικτύου. Το συμπέρασμα αυτό είναι απόλυτα λογικό για τη Κύπρο διότι, πέραν των κοινωνικών παραγόντων, το κόστος σύνδεσης στο διαδίκτυο ήταν και παραμένει υψηλό σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες. Γενικότερα, οι παλαιοί χρήστες του διαδικτύου είναι φοιτητές ή απόφοιτοι Πανεπιστημίου με σχετικά υψηλό μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα.

Διάγραμμα I-7. Παλαιοί χρήστες του διαδικτύου

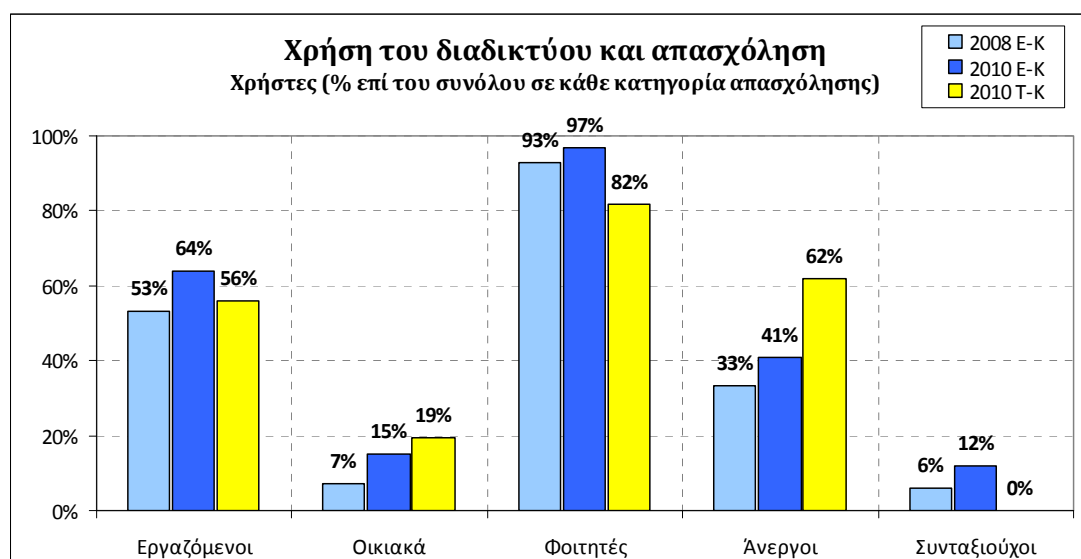
Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες παραμένουν και φέτος οι δύο πιο ισχυροί λόγοι για την έναρξη χρήσης του διαδικτύου. Μικρή αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση παρουσιάζουν η ψυχαγωγία, η ανάγκη ενημέρωσης και γρήγορης επικοινωνίας, καθώς και η χρήση του διαδικτύου από άτομα του φιλικού περιβάλλοντος. Να σημειωθεί εδώ ότι και το 2010 η εμπορευματική/αγοραστική διάσταση του διαδικτύου δεν φαίνεται να έχει εμπεδωθεί ισχυρά στην ελληνοκυπριακή κοινωνία, δεδομένου ότι «οι αγορές μέσω διαδικτύου» εμφανίζονται να καταλαμβάνουν την τελευταία θέση ως λόγος προσέλκυσης στη χρήση του μέσου (εμφανίζοντας μάλιστα φέτος και πτώση κατά 1 ποσοστιαία μονάδα).

Διάγραμμα I-8. Λόγοι έναρξης χρήσης του διαδικτύου

Μεταξύ των Ελληνοκυπρίων, με εξαίρεση τους φοιτητές, οι οποίοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σχεδόν στο σύνολό τους, και τους εργαζόμενους, η πλειονότητα των οποίων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο, στις υπόλοιπες κατηγορίες η χρήση του διαδικτύου είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα – ιδιαίτερα για όσους ασχολούνται με τα οικιακά και τους συνταξιούχους (διάγραμμα I-9). Ωστόσο, το 2010 η χρήση του διαδικτύου έχει αυξηθεί σε όλες τις κατηγορίες απασχόλησης σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση. Όσον αφορά τους Τουρκοκυπρίους, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι κανείς συνταξιούχος δεν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο. Από την άλλη πλευρά, περισσότεροι από τους μισούς άνεργους έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο (62%, N=18).

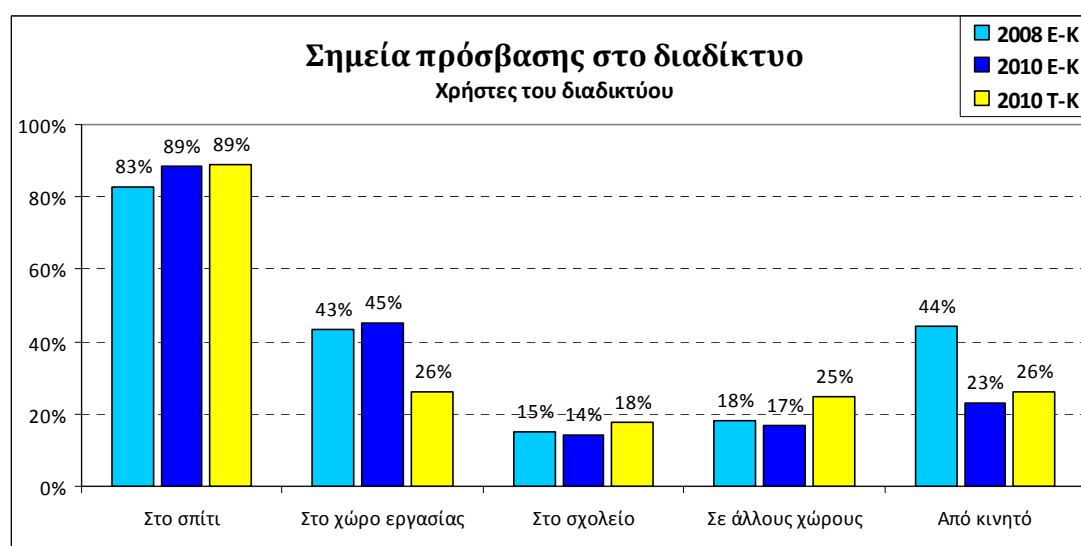
Διάγραμμα I-9. Χρήση του διαδικτύου και απασχόληση

Σημεία πρόσβασης

Στο διάγραμμα I-10 απεικονίζονται τα σημεία πρόσβασης στο διαδίκτυο τόσο για τους Ε/Κ (έτη 2008 και 2010) όσο και για τους Τ/Κ (έτος 2010). Φαίνεται ξεκάθαρα ότι η μεγάλη πλειονότητα και στις δύο κοινότητες έχει πρόσβαση από το σπίτι. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σχολείο εμφανίζεται μικρή διότι αφορά ένα μικρό μέρος του πληθυσμού. Οι Τ/Κ φαίνεται επίσης να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο από άλλα μέρη (Internet café) σε ελαφρώς μεγαλύτερο ποσοστό από ότι οι Ε/Κ. Στην πρόσβαση μέσω κινητών τηλεφώνων δεν υπάρχει αξιόλογη διαφορά (το ποσοστό των Ε/Κ στη συγκεκριμένη κατηγορία για το 2008 αφορούσε και σύνδεση μέσω φορητών υπολογιστών επομένως συγκρίσεις μπορούν να γίνουν μόνο μεταξύ Ε/Κ και Τ/Κ για το 2010).

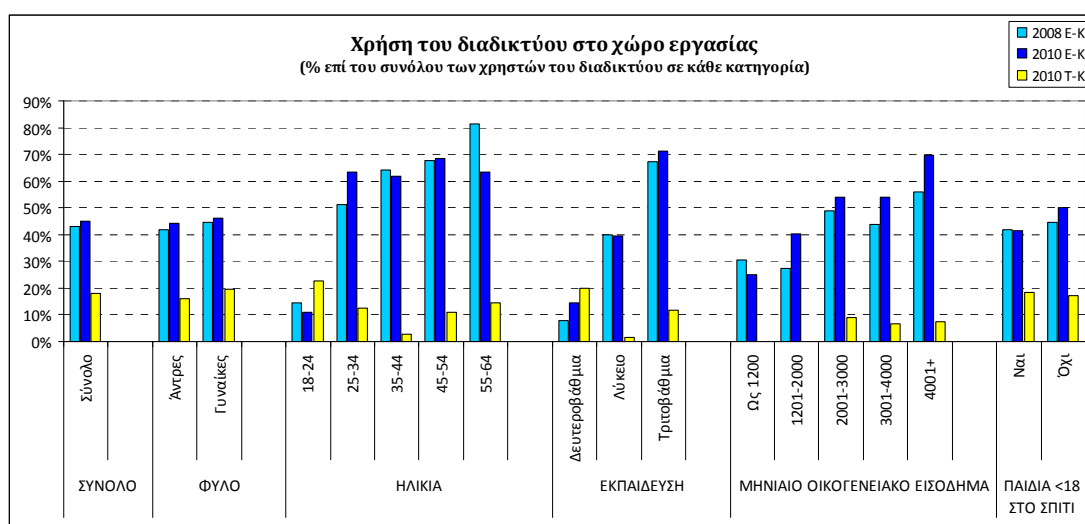
Διάγραμμα I-10. Σημεία πρόσβασης στο διαδίκτυο

Σημαντική διαφορά υπάρχει μεταξύ Ε/Κ και Τ/Κ χρηστών αναφορικά με τη πρόσβαση από το χώρο εργασίας κάτι που ενδεχομένως αντανακλά διαφορετικούς βαθμούς εφαρμογής πληροφοριακών συστημάτων στους χώρους εργασίας στην Ε/Κ κοινότητα. Πάντως, ο χρόνος παρουσίας στην εργασία είναι ούτως ή άλλως περιορισμένος και μαζί με αυτό πρέπει να συνυπολογίσουμε την απαγόρευση χρήσης του διαδικτύου στους επαγγελματικούς χώρους σε πολλές περιπτώσεις από πολλούς εργοδότες (ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα).

Ειδικά για την ανάλυση της ανισομερούς πρόσβασης από το χώρο εργασίας (διάγραμμα I-11) ανάμεσα σε Ε/Κ και Τ/Κ φαίνεται ότι η έλλειψη πρόσβασης στο διαδίκτυο στους χώρους εργασίας καθώς και το είδος της εργασίας των Τ/Κ (μεγάλο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με αγροτικά και τουριστικά επαγγέλματα και λιγότερο σε υπηρεσίες) είναι καθοριστικοί παράγοντες γι' αυτή τη διαφορά. Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι τόσο στην Ε/Κ όσο και στην Τ/Κ κοινότητα πολλοί από τους ερωτηθέντες που απάντησαν ότι δεν χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στην εργασία απλώς δεν εργάζονται (μαθητές και φοιτητές, νοικοκυρές, συνταξιούχοι κ.λπ.).

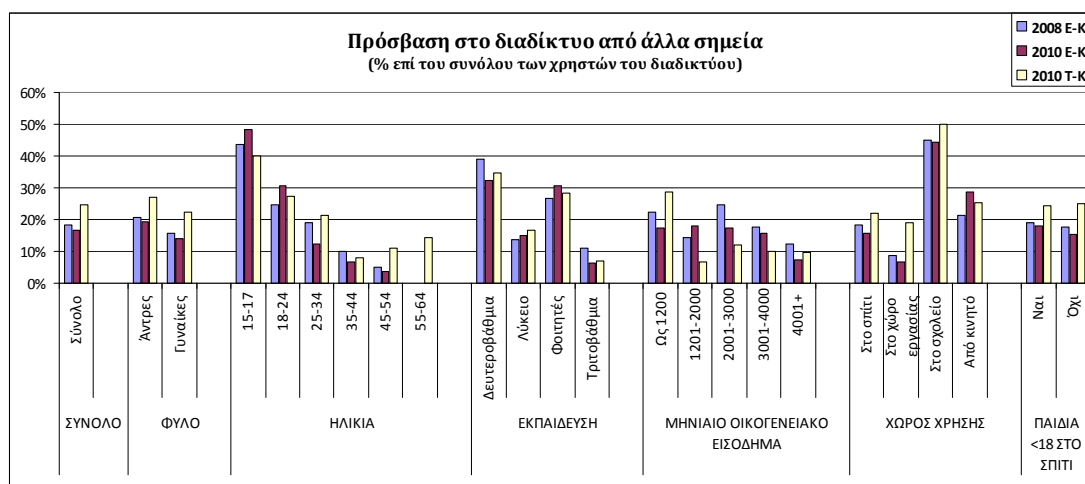
Διάγραμμα I-11. Η χρήση του διαδικτύου στο χώρο εργασίας (Ε/Κ και Τ/Κ)

Παρατηρώντας τα στοιχεία που αφορούν τους Ε/Κ διαπιστώνεται ότι η χρήση του διαδικτύου στην εργασία αυξάνει γραμμικά με το οικογενειακό εισόδημα αλλά και με το επίπεδο μόρφωσης. Τα αποτελέσματα αυτά είναι αναμενόμενα δεδομένου ότι είναι σύνηθες οι εργαζόμενοι με υψηλό επίπεδο μόρφωσης να εργάζονται στον τομέα των υπηρεσιών, όπου οι αμοιβές είναι συνήθως υψηλότερες από ότι σε άλλα είδη εργασίας.

Στο διάγραμμα I-12 παρουσιάζεται η κατανομή των χρηστών, ως προς τα δημογραφικά τους στοιχεία, που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο από άλλα σημεία – εκτός σπιτιού, χώρου εργασίας και σχολείου. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο από άλλα σημεία (π.χ. Internet café) είναι περιορισμένη.

Διάγραμμα I-12. Πρόσβαση στο διαδίκτυο από άλλα σημεία

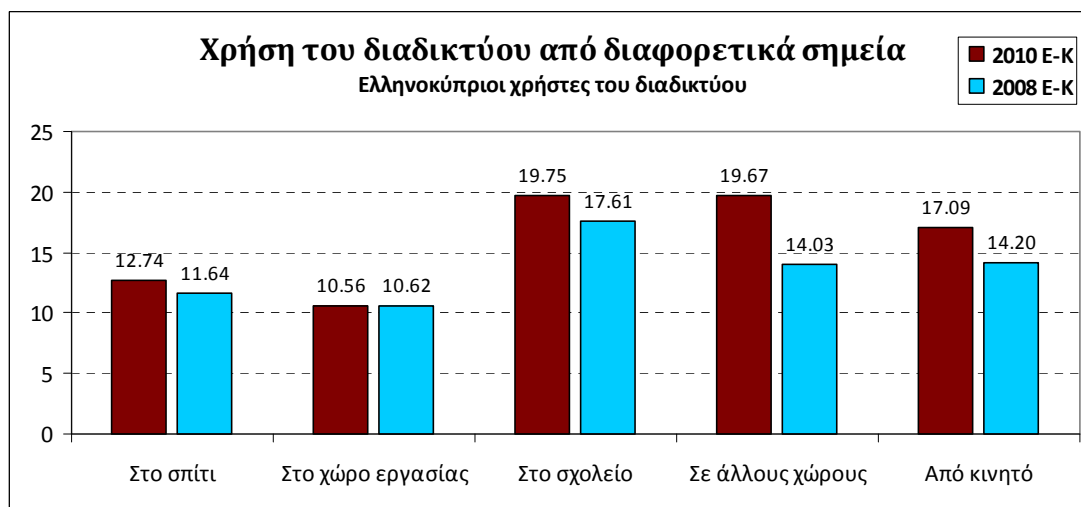

Η πλειονότητα των χρηστών είναι νεαρής ηλικίας (15-17 ετών) και μαθητές σχολείου (όπως φαίνεται από το γεγονός ότι το κύριο σημείο πρόσβασής τους στο διαδίκτυο είναι στο σχολείο). Σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες τα ομαδικά διαδικτυακά παιχνίδια είναι ιδιαίτερα δημοφιλή και το γεγονός ότι τα Internet café παρέχουν υψηλές ταχύτητες σύνδεσης στο διαδίκτυο τα καθιστά ελκυστικά. Σημαντικό επίσης είναι το ποσοστό αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το οποίο χρησιμοποιεί τέτοιους χώρους για σύνδεση στο διαδίκτυο. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της κατηγορίας είναι πιθανότατα νέοι που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία. Ανάμεσα στις δύο κοινότητες δεν παρατηρούνται αξιοπρόσεκτες διαφορές.

Χρόνος χρήσης ανά σημείο πρόσβασης

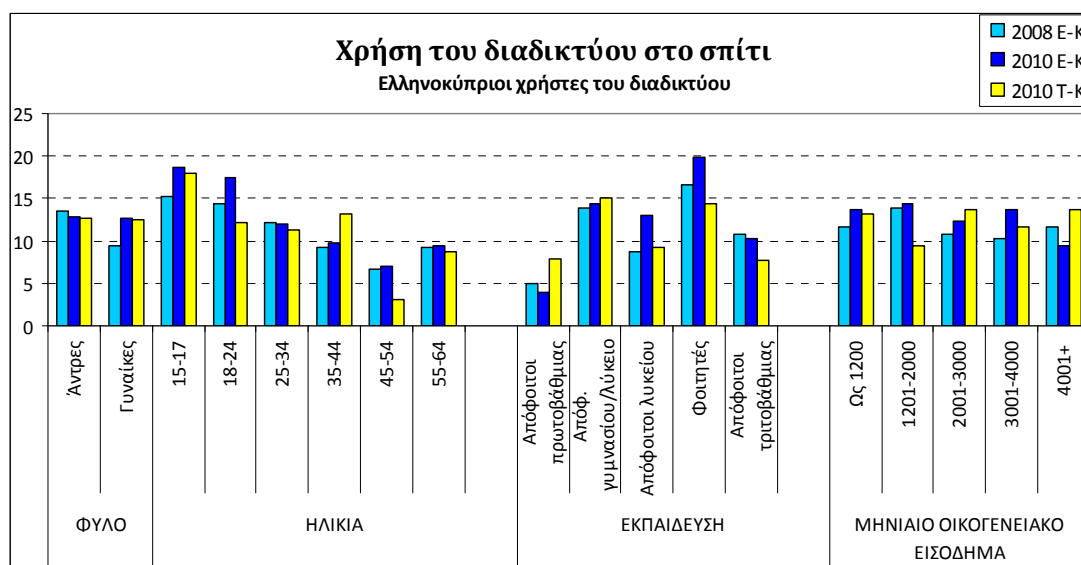
Ενώ, όπως διαπιστώθηκε προηγουμένως, η πλειοψηφία των χρηστών έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, ο περισσότερος χρόνος που αφιερώνουν στο διαδίκτυο οι Ελληνοκύπριοι χρήστες είναι στο πανεπιστήμιο ή στο σχολείο – και ο λιγότερος στο χώρο εργασίας. Η χρήση του διαδικτύου στα πανεπιστήμια πρωτίστως είναι λειτουργικό μέρος της φοίτησης και συνεπώς το εύρημα αυτό (διάγραμμα I-13) είναι αναμενόμενο.

Διάγραμμα I-13. Ώρες χρήσης του διαδικτύου εβδομαδιαίως ανά σημείο πρόσβασης

Το διάγραμμα I-14 απεικονίζει τις ώρες χρήσης του διαδικτύου από το σπίτι, εβδομαδιαίως, για διάφορες κοινωνικο-δημογραφικές κατηγορίες στις δύο κοινότητες.

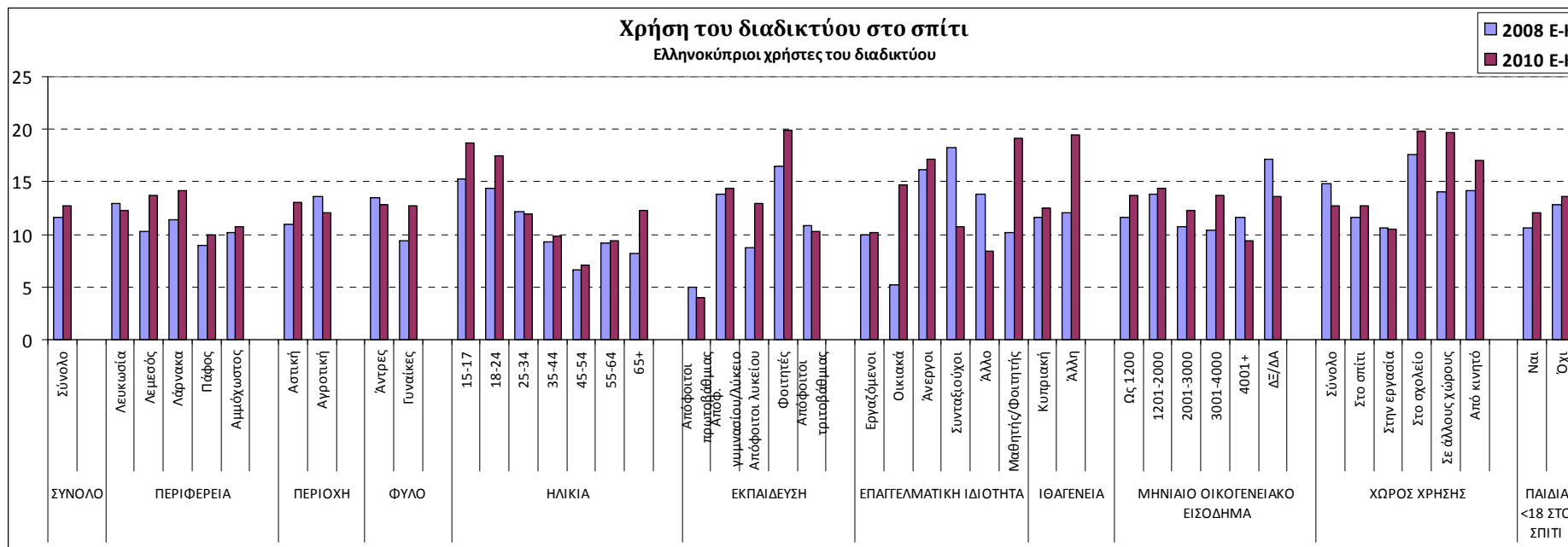
Διάγραμμα I-14. Ώρες οικιακής χρήσης του διαδικτύου εβδομαδιαίως

Δεν παρατηρείται σημαντική διαφορά ανάμεσα στους χρήστες των δύο κοινοτήτων, εκτός από εκείνη μεταξύ των Ε/Κ και Τ/Κ φοιτητών και της ηλικιακής κοόρτης 18-24.

Το διάγραμμα I-15 δείχνει ότι ο χρόνος χρήσης του διαδικτύου από το σπίτι, μεταξύ των Ε/Κ, μειώνεται γραμμικά με την ηλικία. Το γεγονός αυτό είναι αναμενόμενο αν αναλογιστούμε την ύπαρξη περισσότερου ελεύθερου χρόνου, την ανάγκη για επικοινωνία, την εξοικείωση με την τεχνολογία, τη διάθεση εξερεύνησης του διαδικτύου για διασκέδαση, τη χρήση των διαδικτυακών κοινοτήτων – χαρακτηριστικά που είναι εντονότερα στις μικρότερες ηλικίες. Άξια σχολιασμού είναι επίσης η αύξηση της χρήσης του διαδικτύου στο σπίτι από (α) τους κατοίκους της Λεμεσού και της Λάρνακας (β) τις γυναίκες (2008=9.39, 2010=12.68 ώρες την εβδομάδα) και (γ) τους μαθητές και τους φοιτητές. Μεγάλη μείωση παρατηρείται στους συνταξιούχους. Με την επιφύλαξη η συσχέτιση να μην είναι στατιστικά σημαντική, φαίνεται επίσης ότι η ηλικιακή ομάδα 55+ αφιερώνει περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι οι αμέσως μικρότερες ηλικίες, ίσως επειδή διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

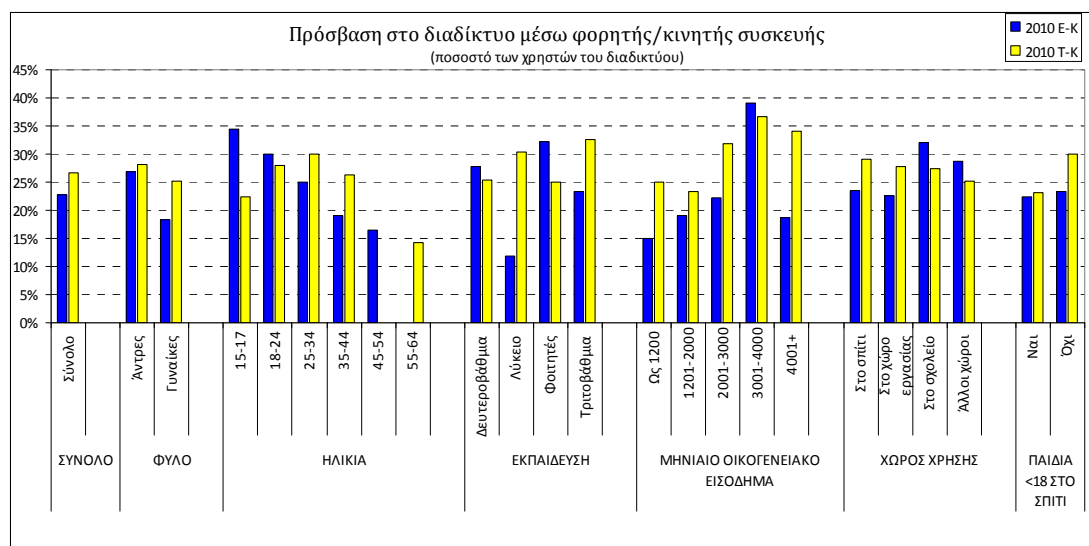
Διάγραμμα I-15. Ώρες οικιακής χρήσης του διαδικτύου εβδομαδιαίως

Χρήση μέσω ασύρματων φορητών συσκευών/ κινητών τηλεφώνων

Στο διάγραμμα I-16 αποτυπώνεται η κατανομή των χρηστών του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών / κινητού τηλεφώνου, ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους, τόσο για τους Ε/Κ όσο και για τους Τ/Κ. Η πλειονότητα των χρηστών είναι νεαρής ηλικίας (15-34 ετών), φοιτητές ή απόφοιτοι πανεπιστημίου. Έχουν μεγάλη εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες επικοινωνιών και τείνουν να αγοράζουν προϊόντα στην αιχμή της τεχνολογίας συμπεριλαμβανόμενων φορητών συσκευών. Στις νεαρές ηλικίες το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι εφαρμογές chat είναι πολύ συνηθισμένες. Αμφότερες μπορούν να εξυπηρετηθούν επαρκώς μέσω των φορητών συσκευών καθώς τα προβλήματα ευχρησίας δεν είναι τόσο εμφανή όσο στις μεγαλύτερες ηλικίες.

Διάγραμμα I-16. Χρήση διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών / κινητών τηλεφώνων

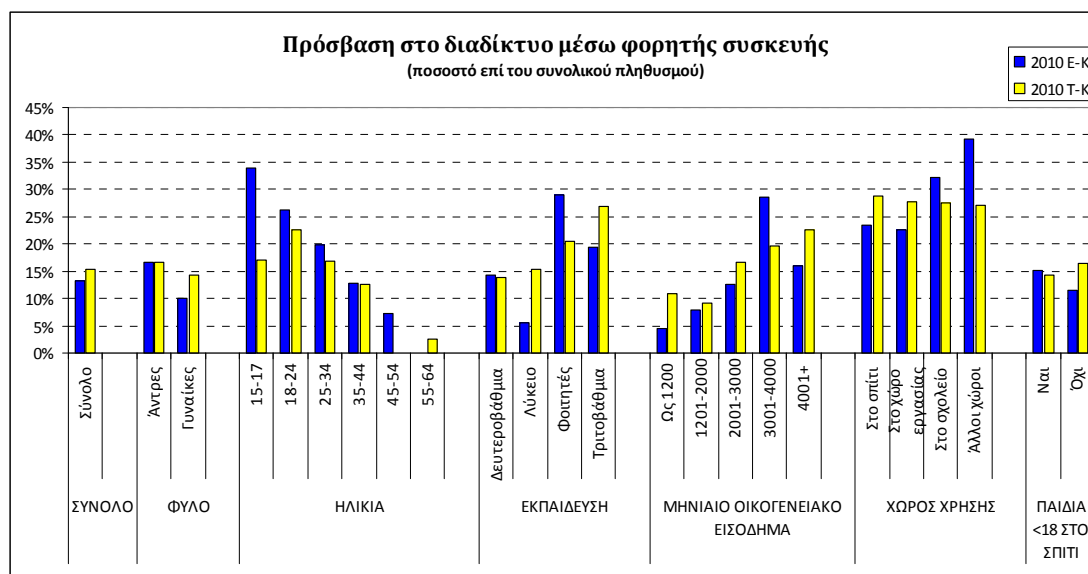

Μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στους Ε/Κ και Τ/Κ αφορά την κατανομή των χρηστών διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών ανά ηλικιακή κατηγορία. Ενώ στους Ε/Κ το ποσοστό των χρηστών μειώνεται γραμμικά με την ηλικία στους Τ/Κ η κατανομή μοιάζει να είναι Γκαουσιανή με μέση τιμή στην ηλικία 25-34. Πιθανότατα στους Τ/Κ η αγορά φορητών συσκευών αιχμής δεν είναι τόσο εύκολη στις πολύ νεαρές ηλικίες. Μια άλλη επίσης διαφορά εντοπίζεται μεταξύ των γυναικών της Τ/Κ κοινότητας που χρησιμοποιούν περισσότερο από τις Ελληνοκύπριες φορητές συσκευές προκειμένου να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Στο διάγραμμα I-17 απεικονίζεται το ποσοστό των χρηστών που συνδέεται στο διαδίκτυο μέσω φορητών συσκευών / κινητών τηλεφώνων επί του συνόλου του πληθυσμού για διάφορες κοινωνικο-δημογραφικές κατηγορίες των δύο κοινοτήτων. Οι διαφορές μεταξύ των διαγραμμάτων I-16 και I-17 είναι αμελητέες. Και πάλι, οι πλέον αντιπροσωπευτικοί χρήστες είναι νέοι σε ηλικία (μέχρι 34 ετών), φοιτητές ή απόφοιτοι πανεπιστημίου, με υψηλό οικογενειακό εισόδημα. Οι Ε/Κ έφηβοι είναι μακράν η πιο ενεργή κατηγορία όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών, καθώς το 34% του πληθυσμού στην ηλικιακή κατηγορία 15-17 χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Το αντίστοιχο ποσοστό στους Τ/Κ είναι μόλις 17%. Η

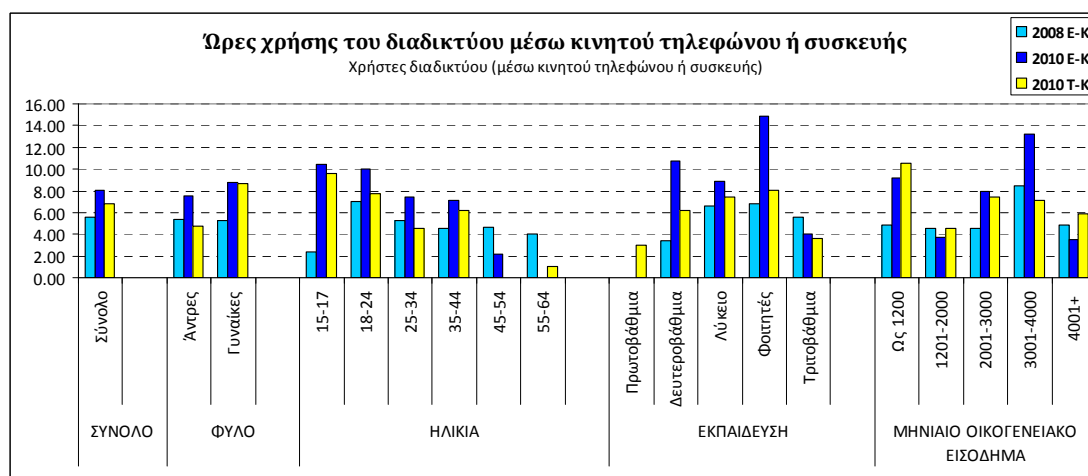
διαφορά αυτή οφείλεται, πιθανότατα, σε οικονομικοκοινωνικές διαφορές ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Διάγραμμα I-17. Χρήση διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών / κινητών τηλεφώνων (% επί του συνόλου του πληθυσμού)

Στο διάγραμμα I-18 βλέπουμε το μέσο χρόνο σύνδεσης στο διαδίκτυο από φορητές συσκευές / κινητά τηλέφωνα για διάφορες κοινωνικο-δημογραφικές κατηγορίες του πληθυσμού των δύο κοινοτήτων. Ο μέσος χρόνος χρήσης υπολογίζεται με βάση τους χρήστες που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο μέσω φορητών συσκευών. Στους Ε/Κ ο μέσος χρόνος χρήσης του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών αυξήθηκε από 5.6 ώρες το 2008 σε 8.04 ώρες την εβδομάδα το 2010.

Διάγραμμα I-18. Ώρες χρήσης του διαδικτύου εβδομαδιαίως μέσω φορητών συσκευών

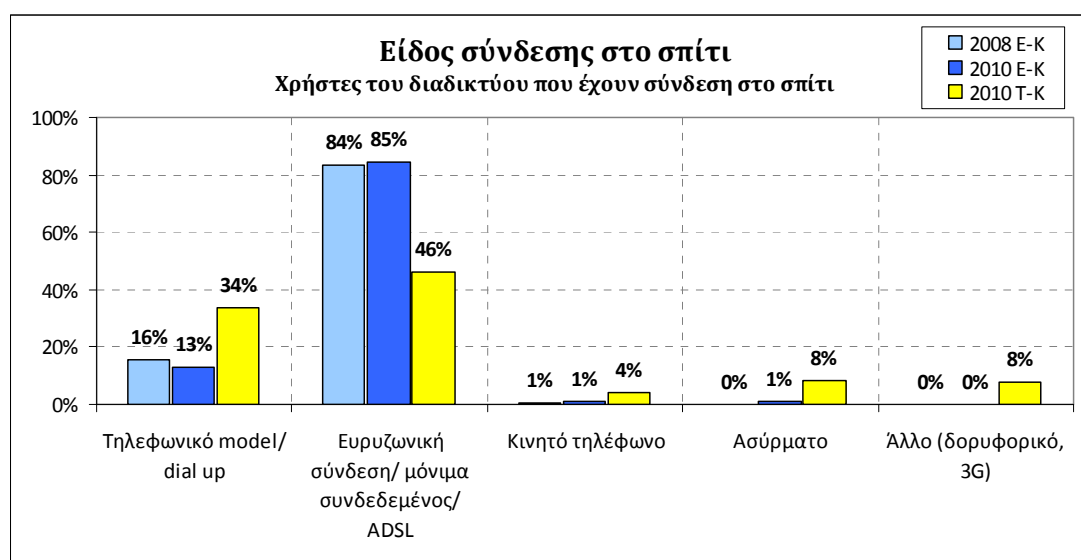
Παρατηρούμε επίσης ότι τόσο στους Ε/Κ όσο και στους Τ/Κ οι γυναίκες κάνουν μεγαλύτερη χρήση του διαδικτύου από ότι οι άνδρες. Σχετικά παράξενο είναι το γεγονός ότι η χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών σε οικογένειες με υψηλό εισόδημα και απόφοιτους πανεπιστημίου είναι σχετικά χαμηλή. Στους Ε/Κ είναι φανερό ότι εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών γίνεται από τους φοιτητές πανεπιστημίου και τους μαθητές με μηνιαίο οικογενειακό

εισόδημα μεταξύ 3000-4000 ευρώ. Σε κάθε περίπτωση η χρήση του διαδικτύου μέσω φορητών συσκευών μειώνεται γραμμικά με την ηλικία.

Είδος σύνδεσης με το διαδίκτυο στο σπίτι

Ο τρόπος με τον οποίο οι Ελληνοκύπριοι που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι συνδέονται στο διαδίκτυο δεν έχει αλλάξει, σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση, καθώς η ευρυζωνική σύνδεση παραμένει ευρύτατα διαδεδομένη (διάγραμμα I-19). Σε σύγκριση με τους Ελληνοκύπριους χρήστες του διαδικτύου, σχεδόν διπλάσιοι εκ των Τουρκοκύπριων χρηστών συνδέονται με τηλεφωνικό modem, ενώ σχεδόν οι μισοί έχουν ευρυζωνική σύνδεση. Χαμηλά, αλλά όχι αμελητέα, ποσοστά των Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου έχουν πρόσβαση μέσω κινητού τηλεφώνου (4%), ασύρματη πρόσβαση (8%) ή άλλου τύπου πρόσβαση (μέσω δορυφόρου ή 3G).

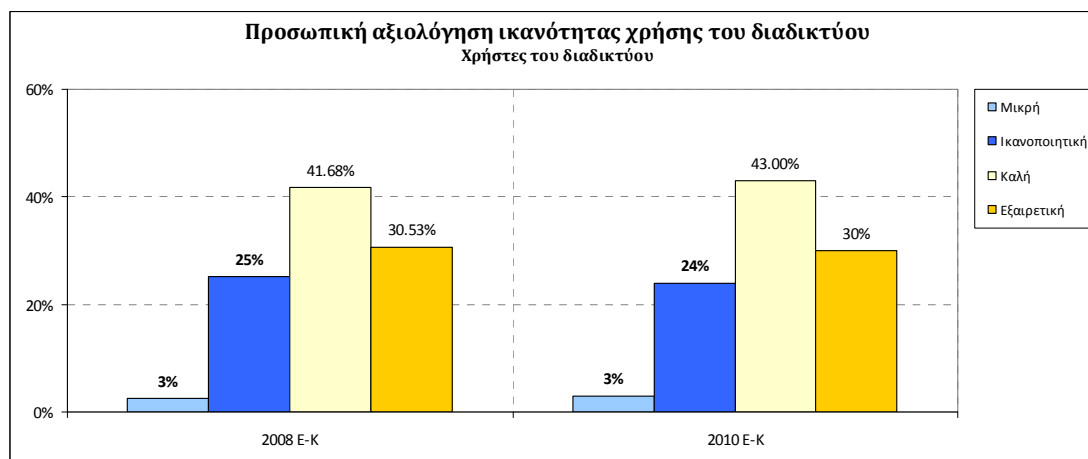
Διάγραμμα I-19. Είδος σύνδεσης στο σπίτι

Αυτοαξιολόγηση

Η προσωπική αξιολόγηση της ικανότητας χρήσης του διαδικτύου από τους ίδιους τους Ελληνοκύπριους χρήστες, φαίνεται να κυμαίνεται, όπως και στην προηγούμενη μέτρηση, κατά κύριο λόγο σε ικανοποιητικό/ καλό επίπεδο, χωρίς να παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις.

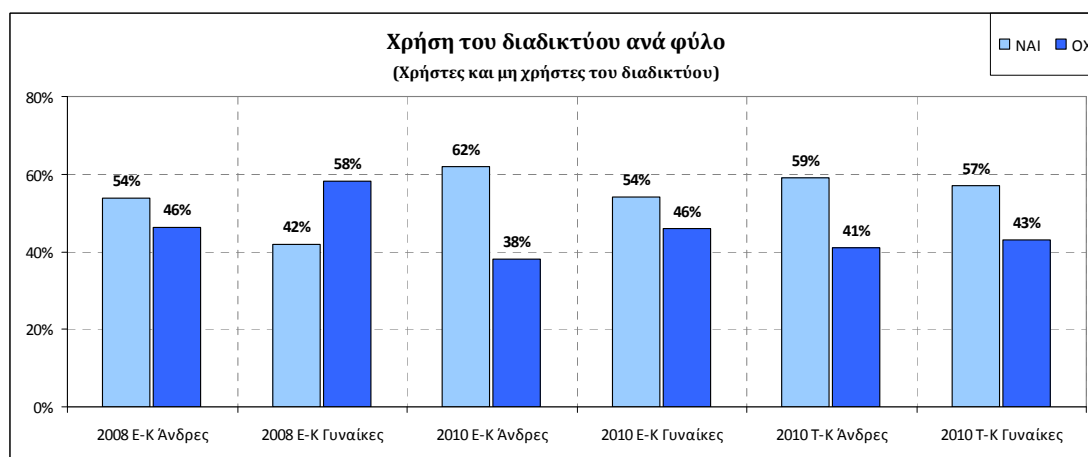
Διάγραμμα I-20. Αυτοαξιολόγηση της χρήσης

Ψηφιακό χάσμα

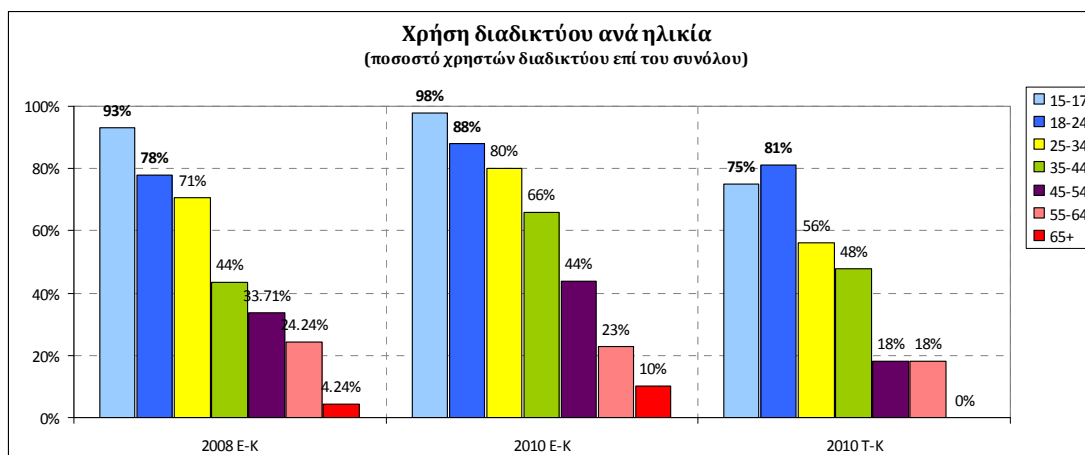
Παρά ταύτα, διαπιστώνεται ακόμη σε μεγάλο βαθμό η ύπαρξη «ψηφιακού χάσματος» στην Κύπρο, σε τρεις βασικές παραμέτρους (ηλικία, εισόδημα και εκπαίδευση), χωρίς μάλιστα να εμφανίζεται σημαντική πρόοδος στη σύγκλιση των δύο άκρων του «χάσματος» σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση. Αντιθέτως, σημαντική πρόοδος εμφανίζεται (διάγραμμα I-21) ως προς την παράμετρο του φύλου στο δείγμα των Ελληνοκυπρίων ερωτώμενων, με τη χρήση του διαδικτύου από τις γυναίκες να παρουσιάζει αύξηση κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες (42% το 2008, έναντι 54% το 2010). Στο δείγμα των Τουρκοκυπρίων ερωτώμενων, η εικόνα της χρήσης του διαδικτύου εμφανίζεται να είναι σχετικά ισορροπημένη, με τους χρήστες και μη-χρήστες να κινούνται στα ίδια περίπου επίπεδα.

Διάγραμμα I-21. Ψηφιακό χάσμα ανά φύλο στις δύο κοινότητες

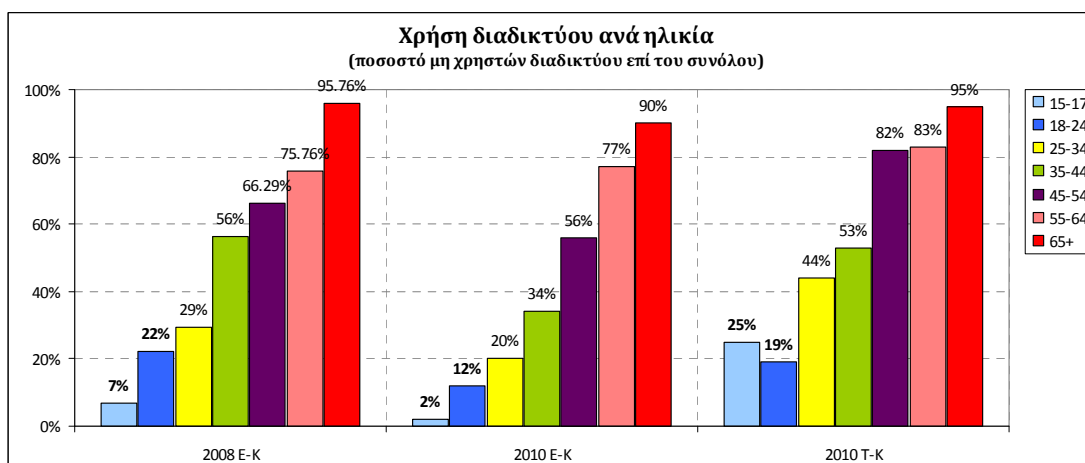

Σαφείς διαφοροποιήσεις όμως εμφανίζονται στους τρεις παράγοντες που προαναφέρθηκαν [βλ. διάγραμμα I-22 (α & β)], με τα δεδομένα αφενός να παρουσιάζουν την ίδια περίπου εικόνα με την προηγούμενη μέτρηση και αφετέρου να αποτυπώνονται με όμοιο τρόπο και στο δείγμα των Τουρκοκυπρίων ερωτώμενων. Κατά το μονοτονικό αυτό πρότυπο, το βασικό σώμα των χρηστών του διαδικτύου τείνουν να είναι οι νεότερης ηλικίας ερωτώμενοι, ενώ μη χρήστες οι μεγαλύτερης ηλικίας.

Διάγραμμα I-22(α). Ψηφιακό χάσμα ανά ηλικιακή ομάδα

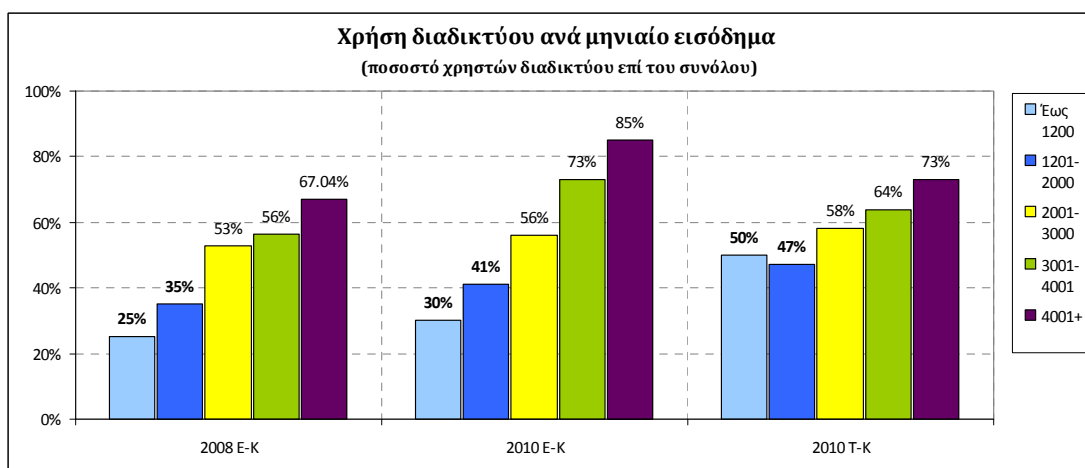

Διάγραμμα I-22(β). Ψηφιακό χάσμα ανά ηλικιακή ομάδα

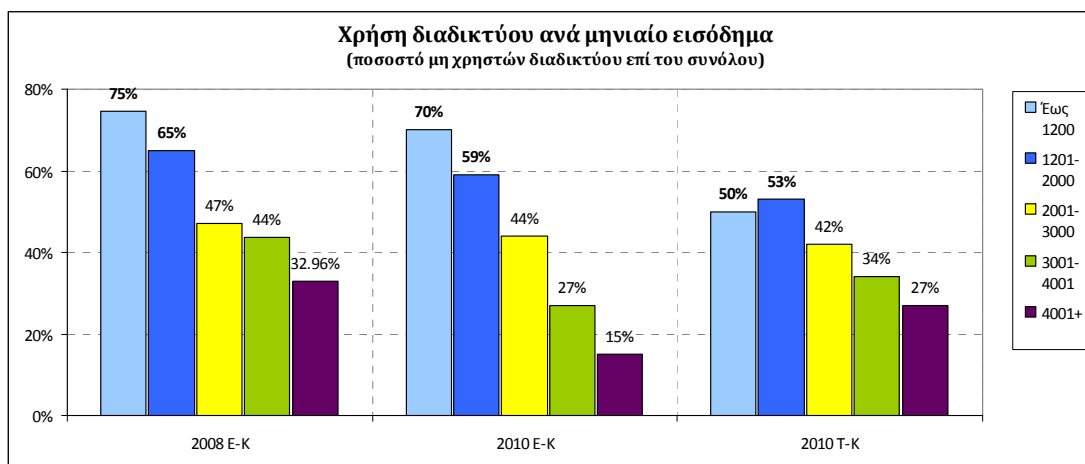

Με τον ίδιο συστηματικό τρόπο, η χρήση και η μη χρήση του διαδικτύου συνδέεται εμφανώς [βλ. διάγραμμα 23 (α & β)] με το ακαθάριστο μηνιαίο εισόδημα (με την εικόνα όμως να εμφανίζει μεγαλύτερες τάσεις σύγκλισης στο δείγμα των Τουρκοκυπρίων ερωτώμενων, από εκείνη των Ελληνοκυπρίων).

Διάγραμμα I-23(α). Ψηφιακό χάσμα ανά εισοδηματική κατηγορία

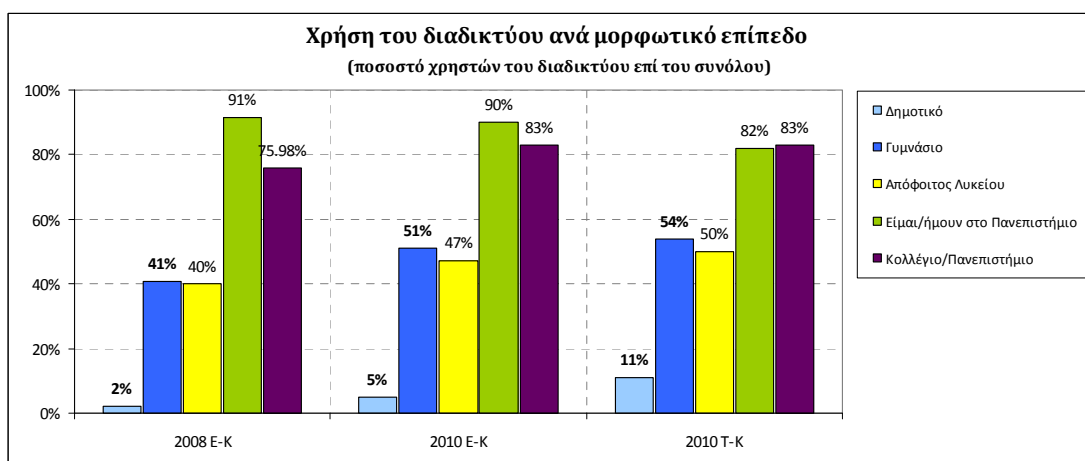

Διάγραμμα I-23(β). Ψηφιακό χάσμα ανά εισοδηματική κατηγορία

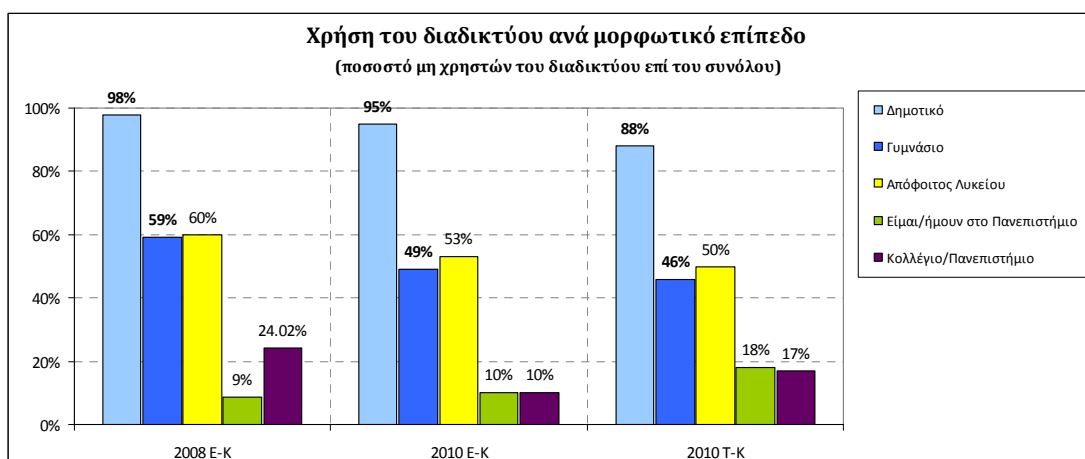

Το εκπαιδευτικό επίπεδο είναι τέλος, ο τρίτος σημαντικός άξονας πάνω στον οποίο στοιχειοθετείται (διάγραμμα I-18) η εικόνα ύπαρξης «ψηφιακού χάσματος» στην Κύπρο, με τους ερωτώμενους υψηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου να είναι σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό χρήστες του διαδικτύου, ενώ οι μη χρήστες, να κατατάσσονται στη μεγάλη τους πλειοψηφία στα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα.

Διάγραμμα I-24(α). Ψηφιακό χάσμα ανά κατηγορία εκπαίδευσης

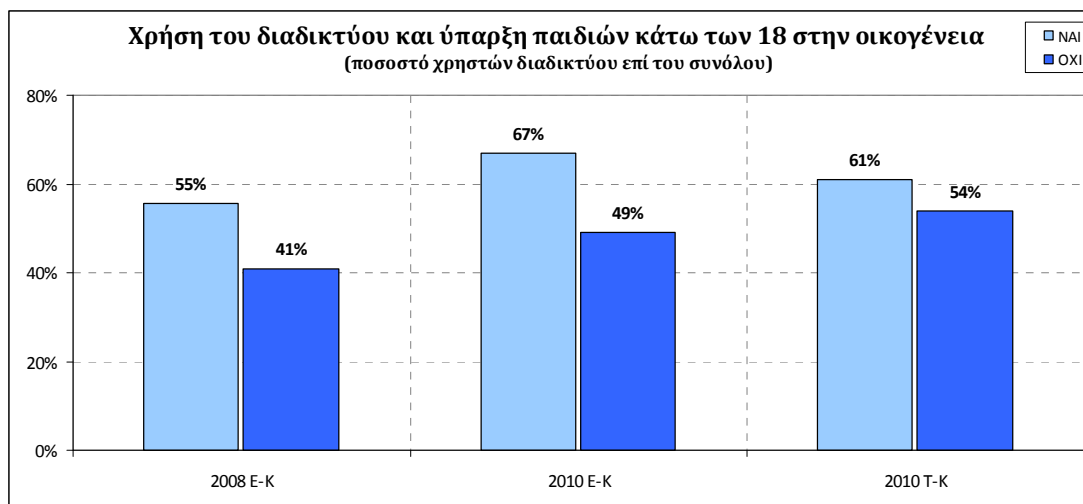

Διάγραμμα I-24(β). Ψηφιακό χάσμα ανά κατηγορία εκπαίδευσης

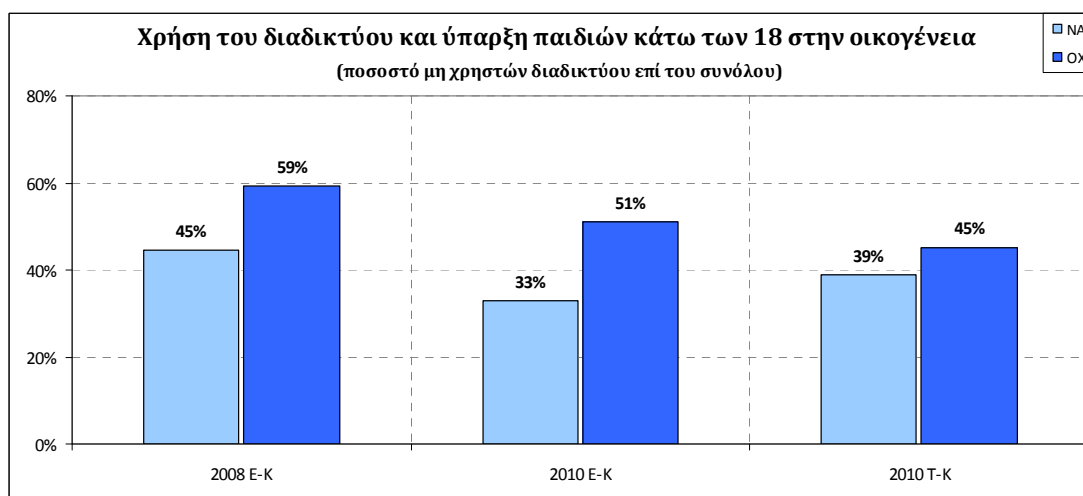

Κρίσιμος παράγοντας επίσης, ο οποίος επηρεάζει όπως και στην προηγούμενη μέτρηση τη χρήση ή μη του διαδικτύου – φέτος και στα δύο δείγματα των ερωτώμενων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων – παραμένει η ύπαρξη ή μη παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών στην οικογένεια (διάγραμμα I-25).

Διάγραμμα I-25(α). Ψηφιακό χάσμα και παιδιά στην οικογένεια

Διάγραμμα I-25(β). Ψηφιακό χάσμα και παιδιά στην οικογένεια

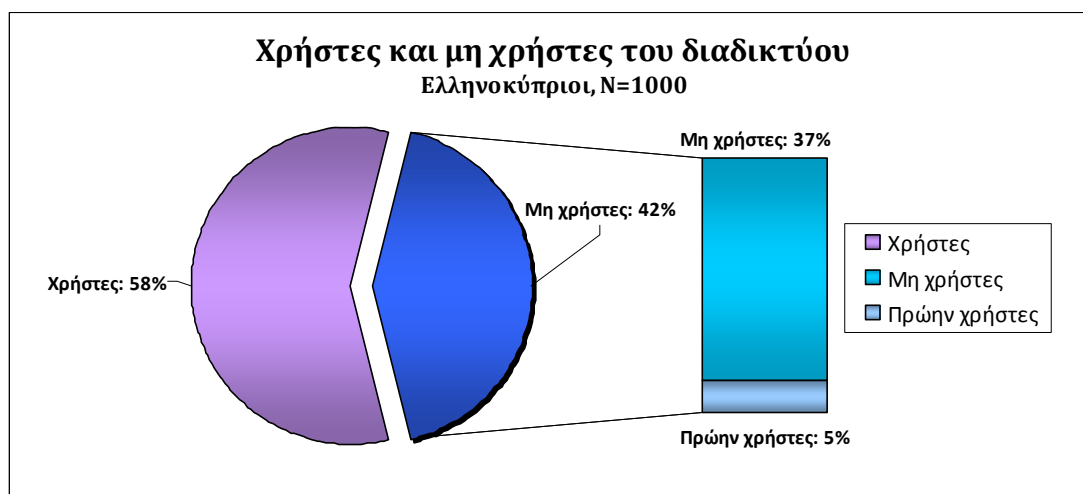
«Έχοντες» και «μη έχοντες»

Ως προελέχθη, μέσα σε ένα περίπου χρόνο η χρήση του διαδικτύου έχει αυξηθεί εντυπωσιακά στην Κύπρο, καθώς πλέον η πλειοψηφία των Ελληνοκυπρίων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο (58% έναντι 48% το 2008). Ταυτόχρονα, έχει μειωθεί το ποσοστό των ανθρώπων που ξεκίνησαν αλλά στην πορεία εγκατέλειψαν τη χρήση του διαδικτύου από το 13% (επί του συνόλου του πληθυσμού) για το 2008 στο 5% για το 2010² (διάγραμμα I-26). Αυτό σημαίνει ότι σταδιακά εμπεδώνεται μια κουλτούρα χρήσης του μέσου στην Κύπρο, καθώς περισσότεροι χρήστες του διαδικτύου

² Ωστόσο οφείλουμε να πούμε ότι το ποσοστό των πρώην χρηστών είναι και φέτος 13% επί του συνόλου των μη χρηστών.

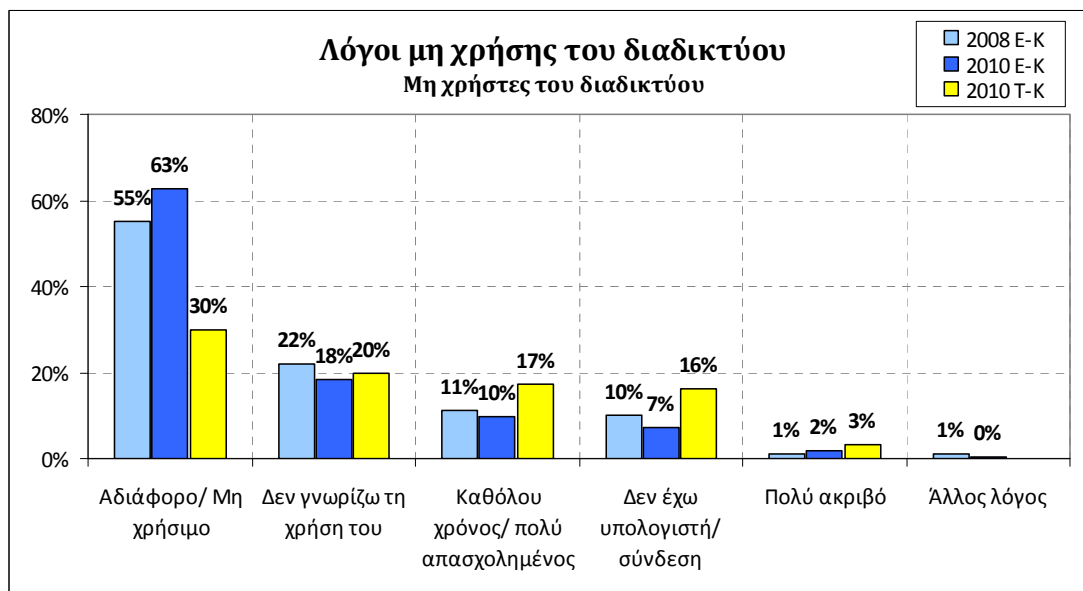
αναγνωρίζουν τα οφέλη της χρήσης του μέσου και μένουν σταθεροί στην επιλογή τους.

Διάγραμμα I-26. Χρήστες και μη χρήστες του διαδικτύου για το 2010

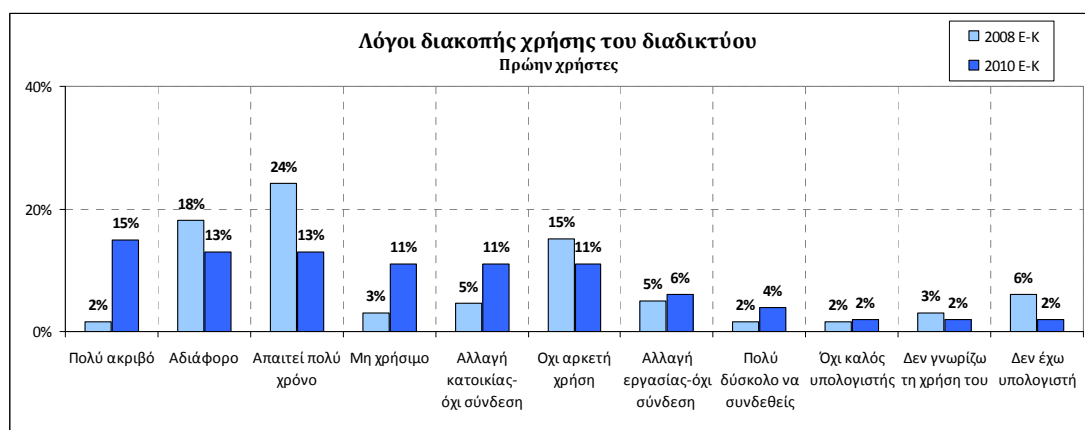
Οι κυριότεροι λόγοι για τη μη χρήση του διαδικτύου, οι οποίοι αναφέρθηκαν κατά την προηγούμενη μέτρηση, επαναλαμβάνονται και φέτος. Η αίσθηση «μη χρησιμότητας», η έλλειψη γνώσεων και χρόνου αλλά και η μη κατοχή ηλεκτρονικού υπολογιστή αναφέρονται και φέτος ως οι κυριότεροι λόγοι για τη μη χρήση του διαδικτύου (οι δύο τελευταίες αιτιάσεις προβάλλονται περισσότερο από τους Τ/Κ) (διάγραμμα I-27).

Διάγραμμα I-27. Λόγοι μη χρήσης του διαδικτύου

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λόγοι διακοπής χρήσης του διαδικτύου από τους Ελληνοκύπριους πρώην χρήστες του (διάγραμμα I-28). Ως ισχυρότερος λόγος για την απόφαση αυτή εμφανίζεται να είναι φέτος το υψηλό κόστος χρήσης του, αυξημένος από το 2008 κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες (2% το 2008 έναντι 15% το 2010).

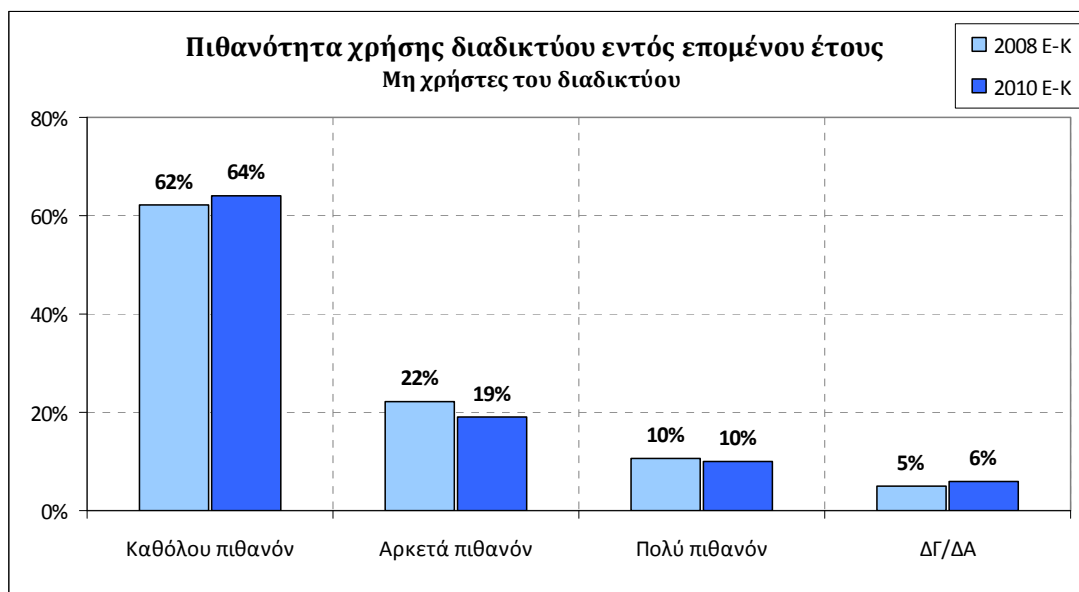
Διάγραμμα I-28. Λόγοι διακοπής χρήσης του διαδικτύου

Να σημειωθεί εδώ ότι το υψηλό κόστος από τους μη χρήστες που δεν είχαν ποτέ σχέση με το διαδίκτυο αναφερόταν το 2008 ως ο τελευταίος λόγος για τη μη χρήση του, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα I-28. Είναι εξαιρετικά πιθανόν η μεγάλη αύξηση στην αναφορά στο υψηλό κόστος να αντανακλά την οικονομική ανασφάλεια σε καθημερινό/ατομικό επίπεδο, η οποία σχετίζεται με το γενικότερο περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης (πέρα φυσικά από το γεγονός ότι αποτελεί υπαρκτό δεδομένο το υψηλότερο κόστος χρήσης του διαδικτύου στην Κύπρο σε σχέση με το μέσο όρο κόστους στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.). Ως προς τους υπόλοιπους λόγους που αναφέρονται από τους ερωτώμενους, σημαντική ενίσχυση παρουσιάζεται στην αίσθηση «μη χρησιμότητας» του διαδικτύου και στην «αλλαγή κατοικίας χωρίς σύνδεση» (με αύξηση κατά 8 και 6 ποσοστιαίες μονάδες αντιστοίχως, σε σχέση με τα δεδομένα του 2008).

Η ένδειξη για τη γενική «απροθυμία παρακολούθησης των τεχνολογικών εξελίξεων» (immune to technological progress), η οποία επισημάνθηκε στην προηγούμενη έκθεση για τους μη χρήστες, εμφανίζεται να είναι ακόμη πιο ισχυροποιημένη στα ερευνητικά δεδομένα του 2010 (διάγραμμα I-29). Η βεβαιότητα μη έναρξης χρήσης του διαδικτύου κατά το επόμενο έτος εμφανίζεται ενισχυμένη κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες (62% το 2008 έναντι 64% το 2010), ενώ μειωμένη κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες (22% το 2008 έναντι 19% το 2010) εμφανίζεται να είναι και η σχετική πιθανότητα έναρξης χρήσης.

Διάγραμμα I-29. Πιθανότητα χρήσης εντός επόμενου έτους

Το κλίμα γενικευμένης επιφυλακτικότητας ως προς την απόκτηση «νέων συνηθειών» (οι οποίες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ενέχουν και πιθανότητα οικονομικού κόστους), το οποίο τροφοδοτείται από την ύπαρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ενδεχομένως να επηρεάσει σε κάποιο βαθμό αρνητικά την περαιτέρω αύξηση της διείσδυσης χρήσης του διαδικτύου στην Κύπρο κατά το επόμενο έτος.

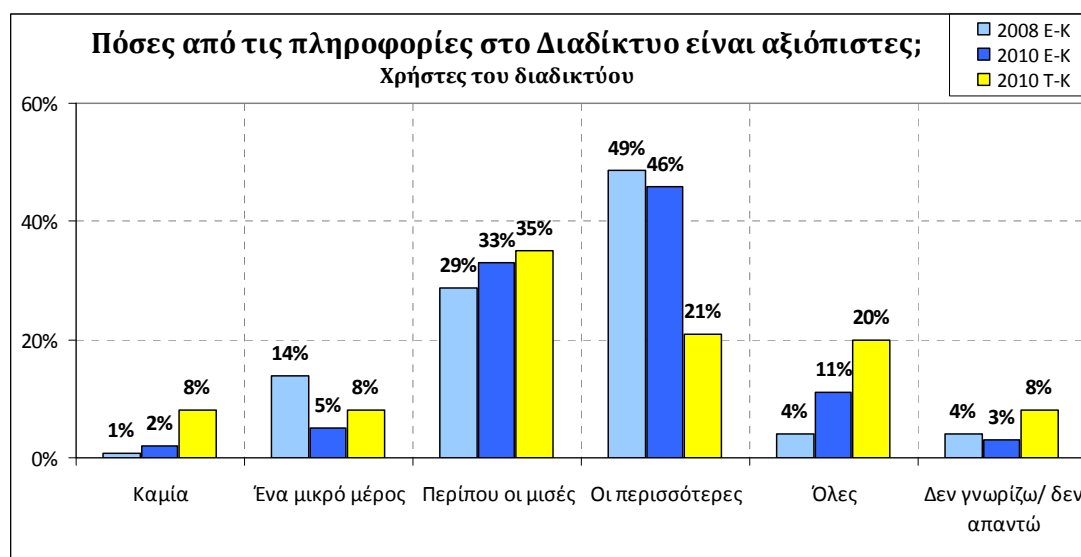
II. Απόψεις και αντιλήψεις για το διαδίκτυο

Αξιοπιστία

Οι μισοί περίπου από τους Ελληνοκύπριους συμμετέχοντες δηλώνουν ότι οι περισσότερες πληροφορίες που υπάρχουν στο διαδίκτυο είναι αξιόπιστες. Περισσότεροι Ελληνοκύπριοι άνω της ηλικίας των 65 ετών (58%) έχουν αυτή την άποψη σε σχέση με τις υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες.

Το ποσοστό των Τ/Κ χρηστών οι οποίοι θεωρούν ότι οι περισσότερες ή όλες οι πληροφορίες στο διαδίκτυο είναι αξιόπιστες ανέρχεται σε 41%. Οι Τ/Κ χρήστες τείνουν να είναι πιο επιφυλακτικοί ως προς την αξιοπιστία του μέσου. Οι παραπάνω αντιλήψεις δεν φαίνεται να επηρεάζονται από το φύλο ή την οικονομική κατάσταση.

Διάγραμμα II-1. Αξιοπιστία του διαδικτύου

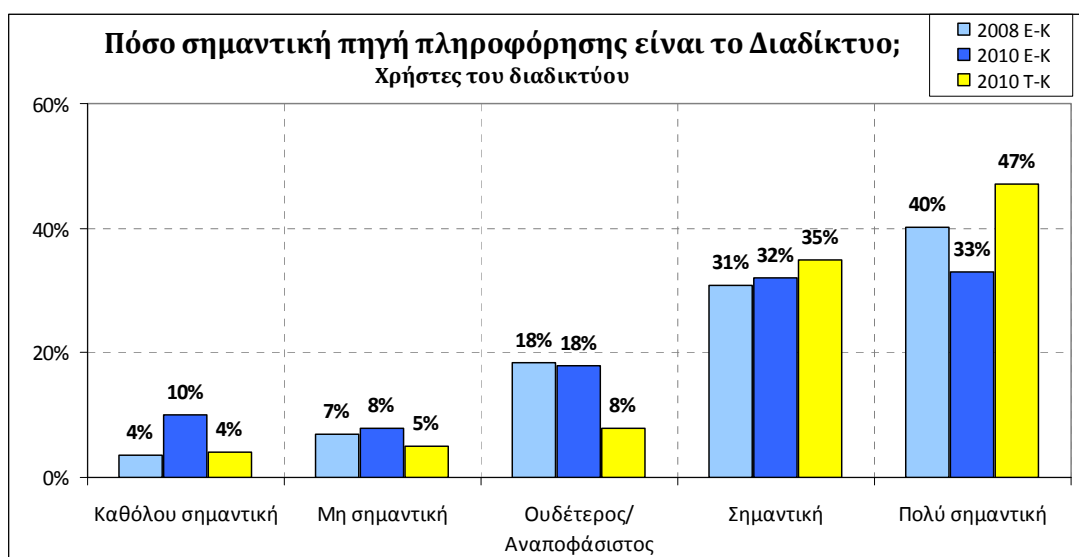

Η σημασία του διαδικτύου ως πηγή πληροφόρησης

Με μια μικρή διακύμανση εν σχέσει προς την προηγούμενη μέτρηση, οι περισσότεροι Ελληνοκύπριοι πιστεύουν ότι το διαδίκτυο είναι μια σημαντική (32%) ή πολύ σημαντική (33%) πηγή πληροφόρησης. Περίπου ο ένας στους πέντε (18%) δείχνει να μην έχει αποφασίσει ακόμα για την ενημερωτική/πληροφοριακή αξία του μέσου. Το επίπεδο εκπαίδευσης φαίνεται ότι επηρεάζει τις πεποιθήσεις των Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου, καθώς οι περισσότεροι απόφοιτοι δημοτικού δηλώνουν ότι το διαδίκτυο δεν είναι σημαντική πηγή πληροφόρησης.

Συγκριτικά με τους Ε/Κ, περισσότεροι Τουρκοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου δηλώνουν ότι οι διαδικτυακές πληροφορίες είναι είτε σημαντική (35%) είτε πολύ σημαντική (47%) πηγή πληροφόρησης.

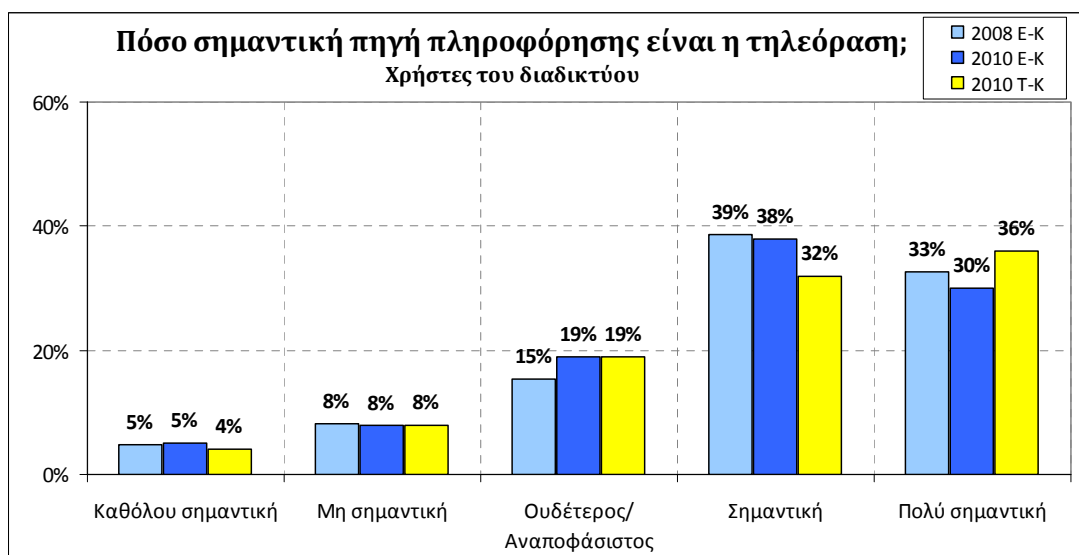
Διάγραμμα II-2. Πληροφοριακή αξία του διαδικτύου

Η σημασία της τηλεόρασης ως πηγή πληροφόρησης

Η μεγάλη πλειονότητα των Ελληνοκυπρίων (68%) αναφέρει ότι η τηλεόραση είναι γι' αυτούς μια πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης, κάτι που είχε τεκμηριωθεί και στην προηγούμενη μέτρηση. Η ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης φαίνονται να επηρεάζουν τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, καθώς ένα μεγαλύτερο ποσοστό των Ελληνοκυπρίων άνω των 54 ετών και ένα μεγαλύτερο ποσοστό των αποφοίτων δημοτικού πιστεύουν ότι η τηλεόραση είναι σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης, σε σύγκριση με τους νεαρότερους χρήστες του διαδικτύου. Οι ίδιες τάσεις διαπιστώνονται και μεταξύ των Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου.

Διάγραμμα II-3. Πληροφοριακή αξία της τηλεόρασης

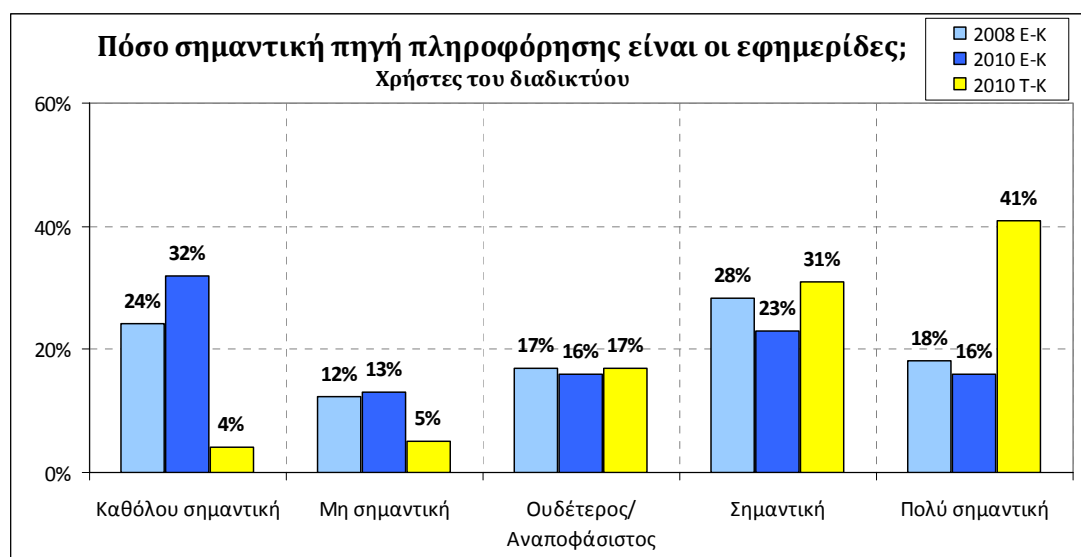

Η σημασία των εφημερίδων ως πηγή πληροφόρησης

Όσον αφορά τις εφημερίδες και τη σημασία τους ως πηγή πληροφόρησης, παρουσιάζονται ορισμένες σημαντικές διαφορές: εν πρώτοις, οι Ε/Κ χρήστες του διαδικτύου τις αξιολογούν ως πολύ λιγότερο σημαντικές σε σχέση με το διαδίκτυο και την τηλεόραση (39% έναντι 65% και 68% αντιστοίχως – βλ. διαγράμματα Π-2, Π-3, Π-4). Το γεγονός αυτό πιθανόν να δηλώνει μία προτίμηση των Ελληνοκυπρίων για τις ψηφιακές ή ηλεκτρονικές μορφές πληροφόρησης και την απαρésκειά τους στον συχνά φατριαστικό χαρακτήρα του Ε/Κ Τύπου. Το ερώτημα αυτό αποτυπώνει μια βαθύτερη προδιάθεση ή αντανακλά συγκυριακές δυναμικές, μια και ποσοστό των ατόμων που δήλωσαν ότι η εφημερίδα δεν είναι καθόλου σημαντική πηγή πληροφόρησης αυξήθηκε απότομα (32% το 2010 έναντι 24% το 2008).

Όπως με το διαδίκτυο, έτσι και με τις εφημερίδες οι Τ/Κ χρήστες υπερτερούν των Ε/Κ και μάλιστα κατά πολύ: 72% θεωρούν σημαντική ή πολύ σημαντική την εφημερίδα για την πληροφόρησή τους έναντι 39% των Ε/Κ.

Διάγραμμα Π-4. Πληροφοριακή αξία των εφημερίδων

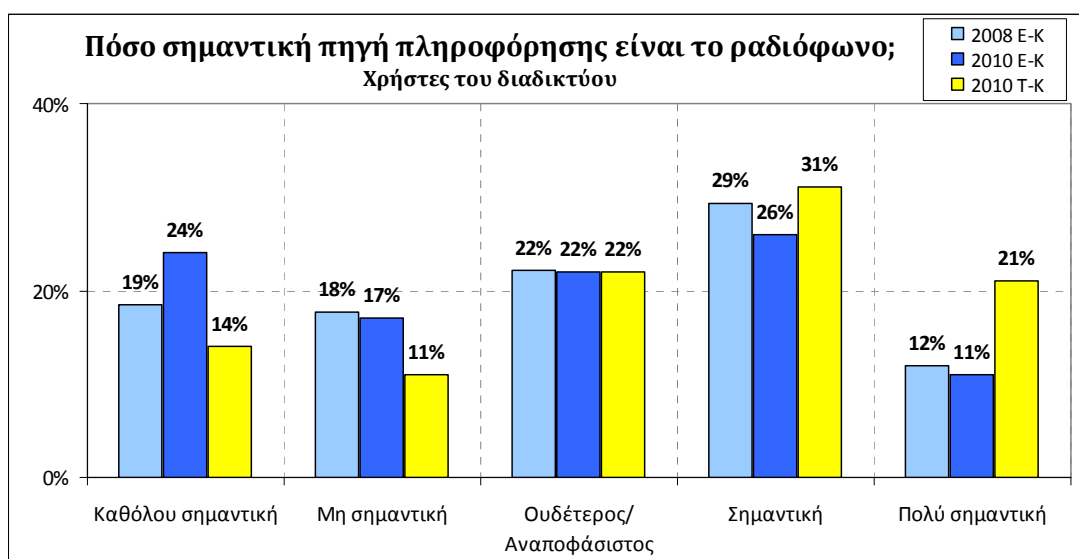

Η σημασία του ραδιοφώνου ως πηγή πληροφόρησης

Η ίδια περίπου κατάσταση ισχύει και για το ραδιόφωνο: μόνο το 37% των Ελληνοκυπρίων χρηστών του διαδικτύου δηλώνουν ότι το ραδιόφωνο είναι μία σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης, ενώ παράλληλα καταγράφεται πτώση της σημασίας του ανάμεσα στις δύο μετρήσεις (24% το 2010 έναντι 19% το 2008).

Αντιθέτως, η πλειονότητα των Τ/Κ χρηστών (52%) αξιολογούν θετικά το ραδιόφωνο ως πηγή πληροφόρησης για τους ίδιους.

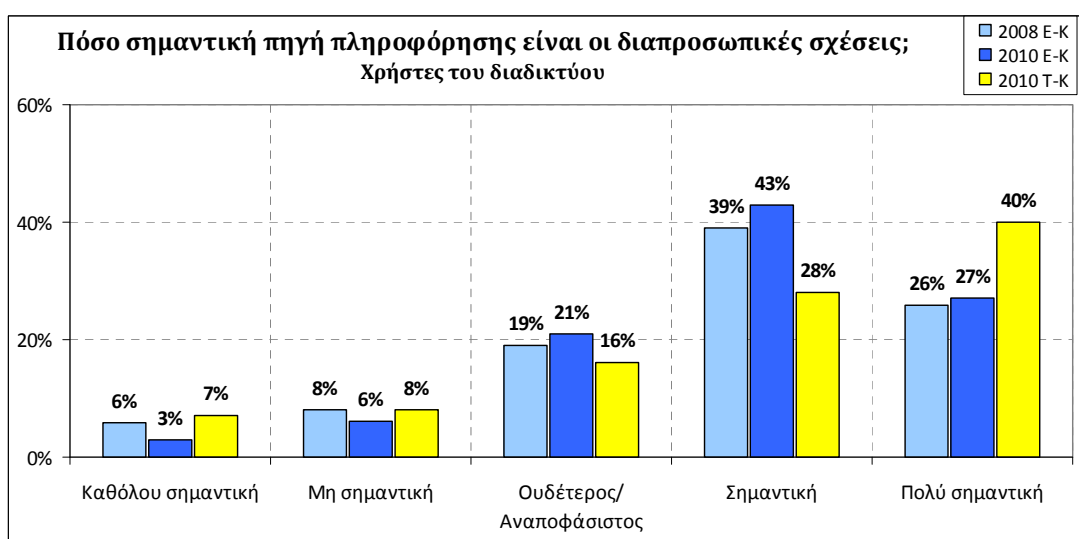
Διάγραμμα II-5. Πληροφοριακή αξία του ραδιοφώνου

Η σημασία των διαπροσωπικών σχέσεων ως πηγή πληροφόρησης

Οι διαπροσωπικές σχέσεις αποτελούν την πιο σημαντική πηγή πληροφόρησης για 70% των Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου. Παρόμοια αποτελέσματα παρατηρούνται και για τους Τουρκοκύπριους χρήστες του διαδικτύου, καθώς 68% δήλωσαν ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις είναι μία σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης. Το μορφωτικό επίπεδο φαίνεται να επηρεάζει τις απαντήσεις των χρηστών, καθώς ένα μεγαλύτερο ποσοστό αποφοίτων δημοτικής εκπαίδευσης απαντούν ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις είναι πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης. Τα ευρήματα αυτά ασφαλώς συνάπτονται με τον «διαπροσωπικό χαρακτήρα» της κυπριακής κοινωνίας εν γένει.

Διάγραμμα II-6. Πληροφοριακή αξία των διαπροσωπικών σχέσεων

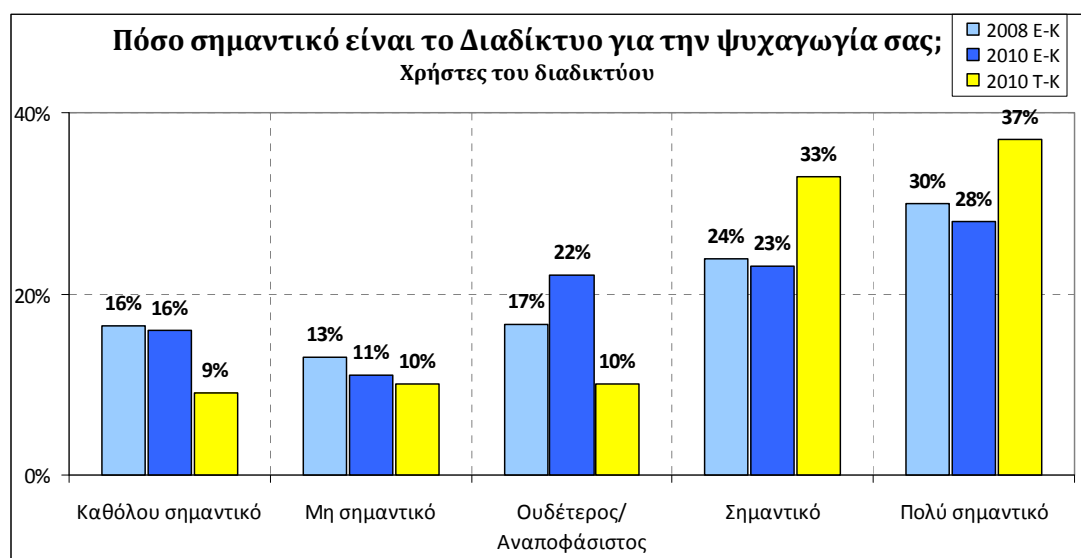

Η σημασία του διαδικτύου ως πηγή ψυχαγωγίας

Το διαδίκτυο φαίνεται να αποτελεί σημαντική πηγή ψυχαγωγίας τόσο για τους Ελληνοκύπριους όσο και για τους Τουρκοκύπριους χρήστες του διαδικτύου. Οι περισσότεροι εκ των Ε/Κ χρηστών (51%) αναφέρουν ότι το διαδίκτυο είναι σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή ψυχαγωγίας. Τούτο δηλώνεται από πολύ περισσότερους Τ/Κ χρήστες (70%).

Ο παράγοντας της ηλικίας φαίνεται να διαφοροποιεί τις απαντήσεις, καθώς οι πιο νεαροί Ελληνοκύπριοι χρήστες δηλώνουν ότι το διαδίκτυο είναι πολύ σημαντική πηγή ψυχαγωγίας, όταν οι μεγαλύτερης ηλικίας (55-64) δηλώνουν ότι δεν είναι καθόλου σημαντικό για την ψυχαγωγία τους. Οι τάσεις που καταγράφονται στους νεαρούς Ελληνοκύπριους χρήστες παρατηρούνται και μεταξύ των νεαρών Τουρκοκυπρίων, καθώς οι περισσότεροι Τουρκοκύπριοι χρήστες ηλικίας 15-24 δήλωσαν ότι το διαδίκτυο είναι πολύ σημαντική πηγή ψυχαγωγίας. Ωστόσο, εν αντιθέσει προς τους Ελληνοκυπρίους, ένα μεγάλο ποσοστό των Τουρκοκυπρίων μεταξύ των ηλικιών 55-64 (43%) βλέπουν το διαδίκτυο ως σημαντική πηγή ψυχαγωγίας.

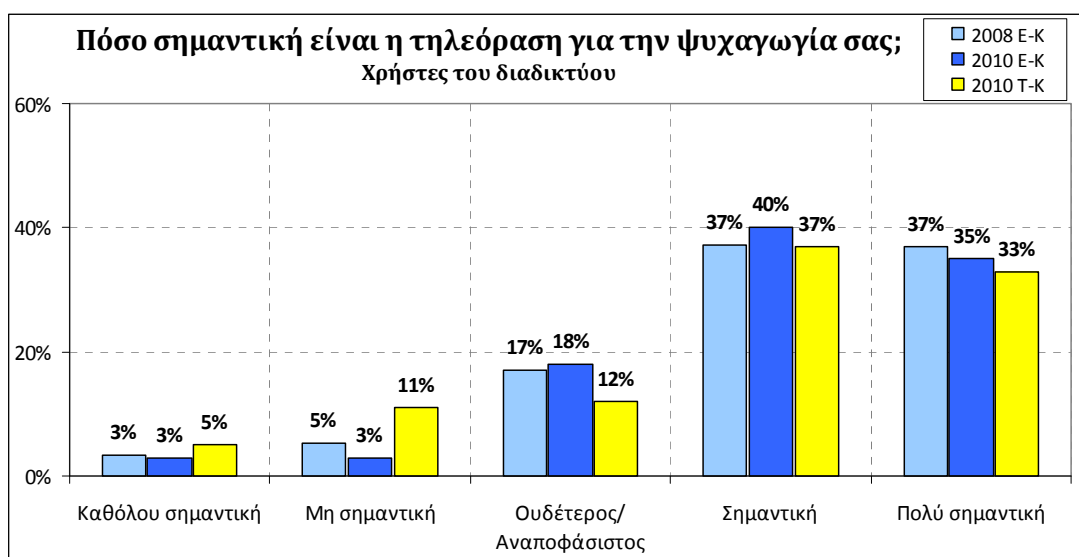
Διάγραμμα ΠΙ-7. Ψυχαγωγική αξία του διαδικτύου

Η σημασία της τηλεόρασης ως πηγή ψυχαγωγίας

Όπως συμβαίνει εδώ και δεκαετίες στις περισσότερες χώρες του κόσμου αναφορικά με τον γενικό πληθυσμό, οι Ελληνοκύπριοι αλλά και οι Τουρκοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου δηλώνουν ότι η τηλεόραση είναι σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή ψυχαγωγίας. Για τους νεαρούς Ε/Κ 15-17 ετών αυτό ισχύει σε ποσοστό 75% και για τους νεαρούς Τ/Κ σε ποσοστό 70%.

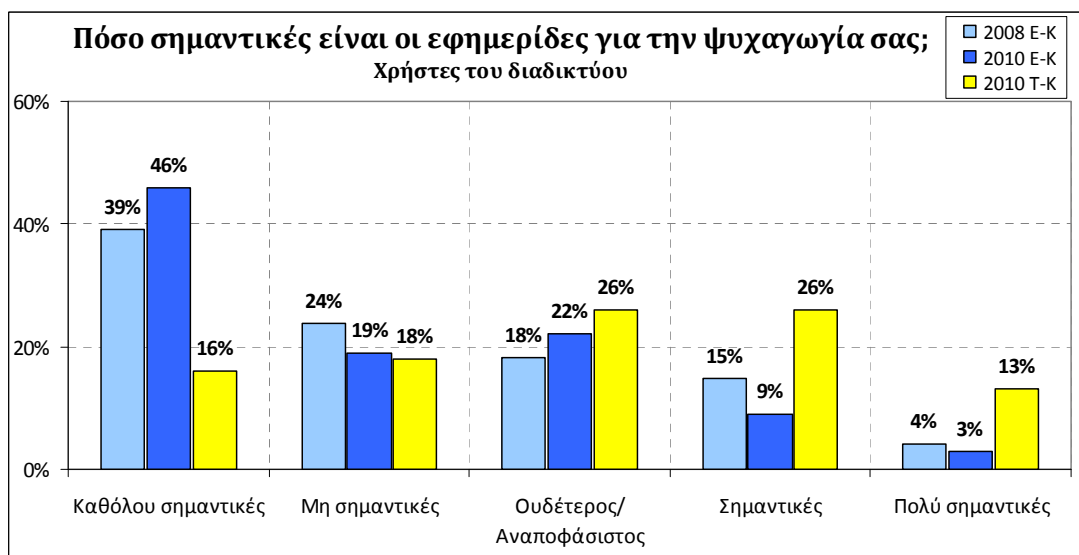
Διάγραμμα II-8. Ψυχαγωγική αξία της τηλεόρασης

Η σημασία της εφημερίδας ως πηγή ψυχαγωγίας

Το 2010 παρατηρήθηκε μία αύξηση στον αριθμό των Ελληνοκύπριων χρηστών που δήλωσαν ότι οι εφημερίδες δεν είναι σημαντική πηγή ψυχαγωγίας σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση. Οι περισσότεροι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου (65%) δήλωσαν το 2010 ότι οι εφημερίδες δεν είναι σημαντική πηγή ψυχαγωγίας, κάτι κατά κανόνα αναμενόμενο για τη φύση του συγκεκριμένου μέσου. Η τάση που παρατηρείται στους Τουρκοκύπριους χρήστες είναι διαφορετική, καθώς 39% των χρηστών δηλώνουν ότι οι εφημερίδες είναι σημαντική πηγή ψυχαγωγίας.

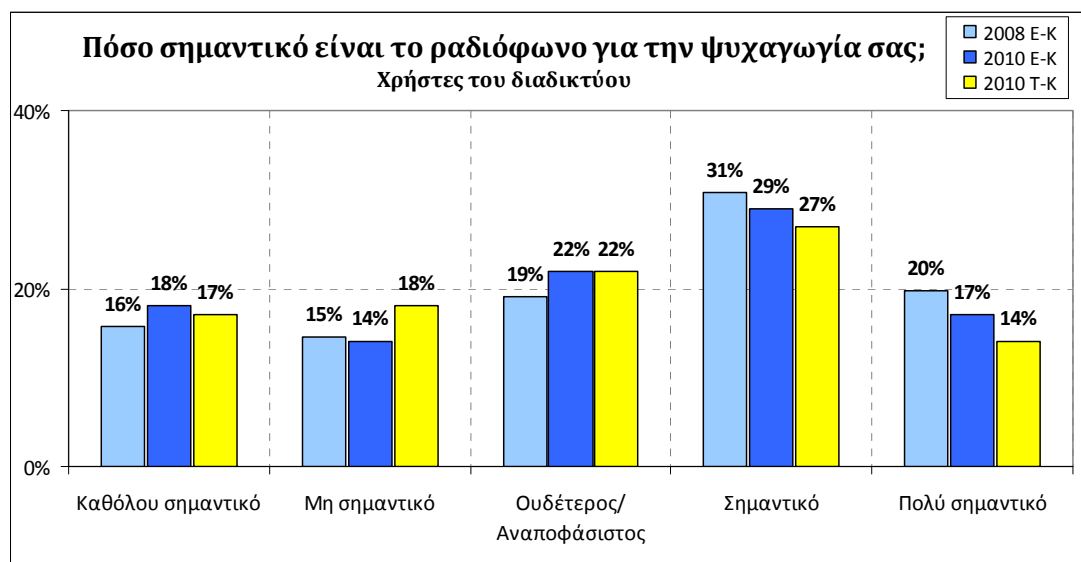
Διάγραμμα II-9. Ψυχαγωγική αξία των εφημερίδων

Η σημασία του ραδιοφώνου ως πηγή ψυχαγωγίας

Αρκετοί Ελληνοκύπριοι (46%) και Τουρκοκύπριοι (41%) χρήστες αναφέρουν ότι το ραδιόφωνο είναι μία σημαντική πηγή ψυχαγωγίας. Ωστόσο, ένα μεγάλο ποσοστό χρηστών έχουν αρνητική άποψη ως προς την ψυχαγωγική αξία του ραδιοφώνου (32% των Ελληνοκυπρίων χρηστών και 35% των Τουρκοκυπρίων χρηστών), ενώ παρατηρείται και μια εξίσου μεγάλη μερίδα «αναποφάσιστων» (22% Ελληνοκυπρίων και 22% των Τουρκοκυπρίων).

Διάγραμμα Η-10. Ψυχαγωγική αξία του ραδιοφώνου

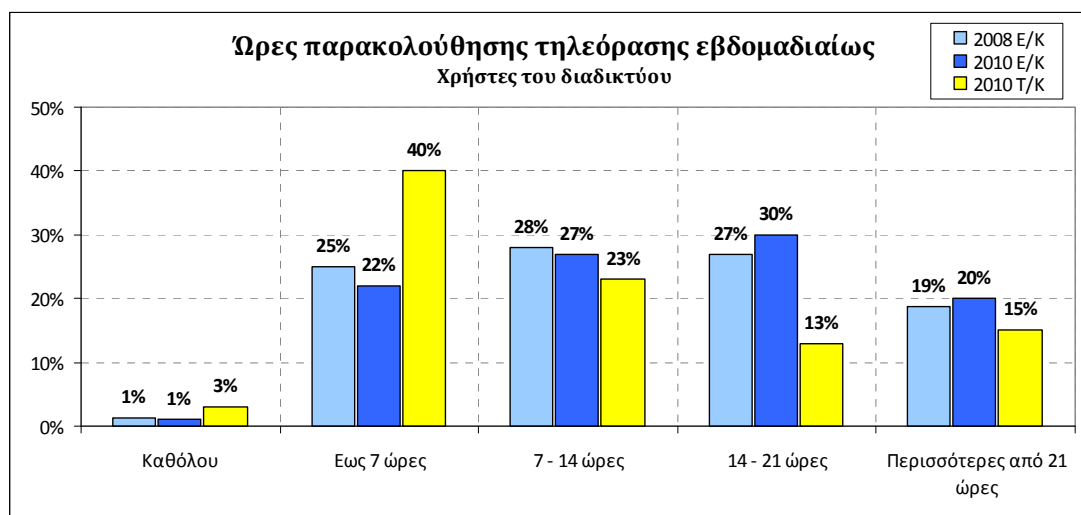

III. Η χρήση των μέσων επικοινωνίας

Τηλεόραση

Οι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου φαίνεται πως έχουν σταθερές συνήθειες τηλεθέασης, καθώς τα δεδομένα του 2010 δεν είναι πολύ διαφορετικά από εκείνα που δημοσιεύθηκαν το 2009, με σχεδόν το ένα τρίτο εξ αυτών (30%) να παρακολουθεί τηλεόραση 14 με 21 ώρες εβδομαδιαίως και ένα καθόλου αμελητέο 20% να αφιερώνει στην τηλεόραση περισσότερες από 21 ώρες την εβδομάδα. Μάλιστα, ο μέσος χρόνος που αφιερώνουν οι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου στην τηλεόραση αυξήθηκε: ενώ το 2008 ήταν 15,4 ώρες την εβδομάδα, το 2010 αυξήθηκε σε 16,3 ώρες εβδομαδιαίως. Ελαφρώς διαφορετική είναι η εικόνα των Τουρκοκυπρίων χρηστών, οι οποίοι δεν φαίνεται να είναι τόσο φανατικοί τηλεθεατές: 40% εξ αυτών παρακολουθούν τηλεόραση έως και 7 ώρες, ενώ τα ποσοστά εκείνων που αφιερώνουν περισσότερες από 14 ώρες είναι σημαντικά χαμηλότερα έναντι των Ελληνοκυπρίων.

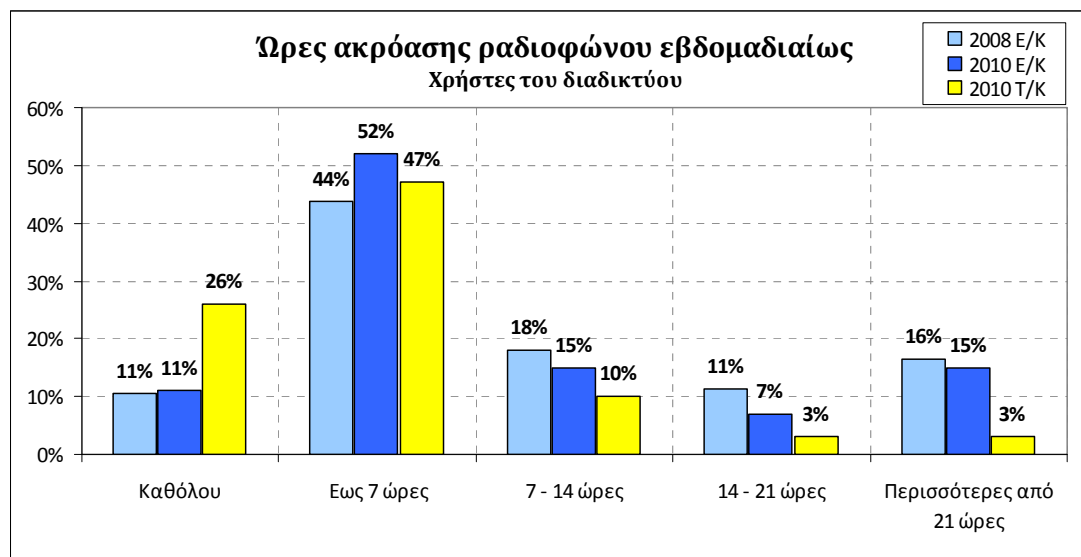
Διάγραμμα III-1. Συχνότητα τηλεθέασης

Ραδιόφωνο

Περίπου το ήμισυ των χρηστών του διαδικτύου στην Κύπρο ακούει ραδιόφωνο μέχρι και 7 ώρες την εβδομάδα (52% των Ελληνοκυπρίων και 47% των Τουρκοκυπρίων). Σε γενικές γραμμές, το ραδιόφωνο φαίνεται να είναι πιο δημοφιλές στους Ελληνοκύπριους χρήστες, αν και ο χρόνος που οι τελευταίοι δαπανούν στο μέσο αυτό εβδομαδιαίως (12,3 ώρες) μειώθηκε από πέρυσι (13,5 ώρες). Στην πραγματικότητα, οι «πιστοί» ακροατές (14+ ώρες εβδομαδιαίως) αποτελούν ισχνή μειοψηφία στην τουρκοκυπριακή κοινότητα (6%, τη στιγμή που το αντίστοιχο ποσοστό για τους Ελληνοκυπρίους είναι 22%), ενώ περισσότερο από το ένα τέταρτο εξ αυτών (26%) δεν ακούει καθόλου ραδιόφωνο (το αντίστοιχο ποσοστό των Ελληνοκυπρίων είναι 11%).

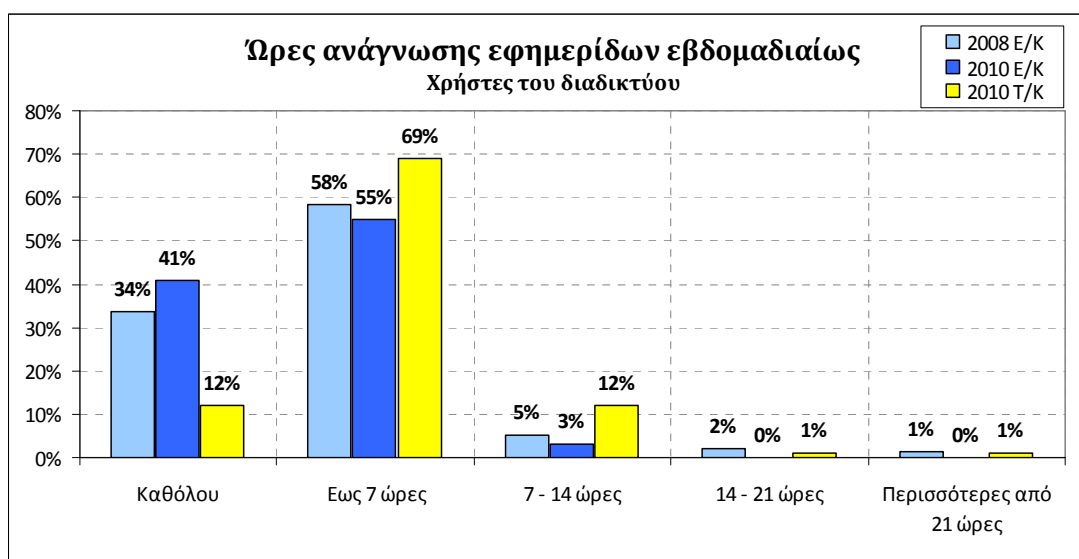
Διάγραμμα III-2. Ραδιοφωνική ακρόαση

Εφημερίδες

Η αναγνωσιμότητα εφημερίδων εξακολουθεί να βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα στην Κύπρο. Η πλειοψηφία των χρηστών του διαδικτύου περνά έως και 7 ώρες την εβδομάδα διαβάζοντας εφημερίδες (55% των Ελληνοκυπρίων και 69% των Τουρκοκυπρίων). Οι Τουρκοκύπριοι εμφανίζονται πιο συστηματικοί αναγνώστες εφημερίδων από τους Ελληνοκύπριους, των οποίων ο μέσος χρόνος ανάγνωσης εφημερίδων μειώθηκε από 4,2 ώρες την εβδομάδα το 2008 σε 3,6 ώρες εβδομαδιαίως το 2010. Οι Ελληνοκύπριοι που διαβάζουν εφημερίδες για περισσότερες από 7 ώρες εβδομαδιαίως αποτελούν ισχνή μειονότητα (3%), με τους Τουρκοκύπριους να σημειώνουν πολύ καλύτερη επίδοση (14%). Στην πραγματικότητα, το 28% των Ελληνοκυπρίων διαβάζει εφημερίδες μόνο 1-2 ώρες την εβδομάδα, ενώ το 41% εξ αυτών δεν διαβάζει καθόλου εφημερίδες. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους Τουρκοκυπρίους είναι σαφώς χαμηλότερο (12%).

Διάγραμμα III-3. Αναγνωσιμότητα εφημερίδων

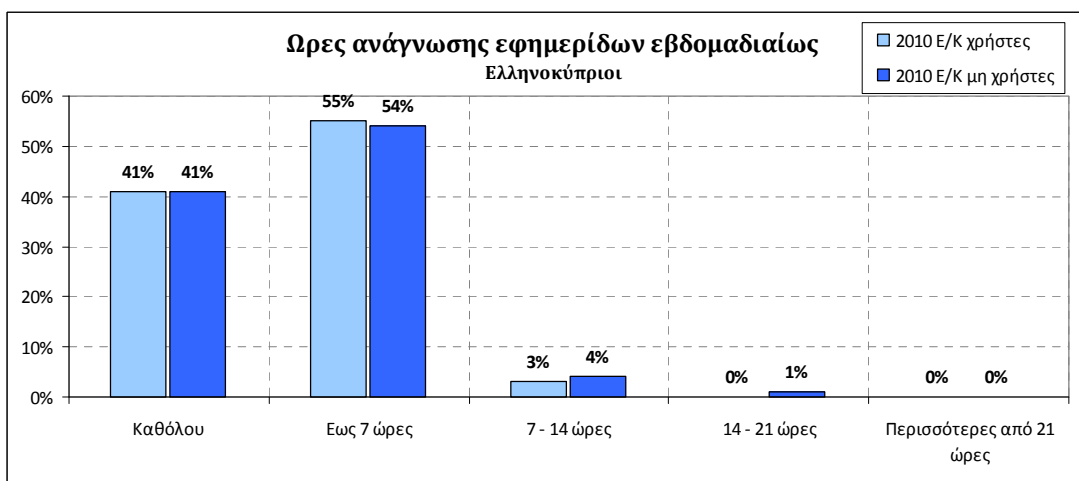

Χρήση των μέσων επικοινωνίας από Ελληνοκύπριους χρήστες και μη χρήστες του διαδικτύου³

Κοινή παραδοχή μεταξύ ερευνητών και επαγγελματιών των μέσων επικοινωνίας αποτελεί ότι η χρήση του διαδικτύου «αφαιρεί» από το χρόνο που τα άτομα αφιερώνουν στα άλλα μέσα και ότι οι συνήθειες και τα μοτίβα χρήσης των μέσων από πλευράς των συστηματικών χρηστών του διαδικτύου υφίστανται ριζική μεταβολή.

Ωστόσο, η συγκριτική μελέτη στις συνήθειες Ελληνοκυπρίων χρηστών και μη χρηστών του διαδικτύου δεν αποκαλύπτει σημαντικές διαφορές αναφορικά με την ανάγνωση εφημερίδων, εντοπίζει μικρές διαφοροποιήσεις στην ακρόαση ραδιόφωνου και αποκαλύπτει περισσότερο σημαντικές αποκλίσεις αναφορικά με την τηλεθέαση.

Διάγραμμα III-4. Σύγκριση αναγνωσιμότητας εφημερίδων χρηστών και μη χρηστών

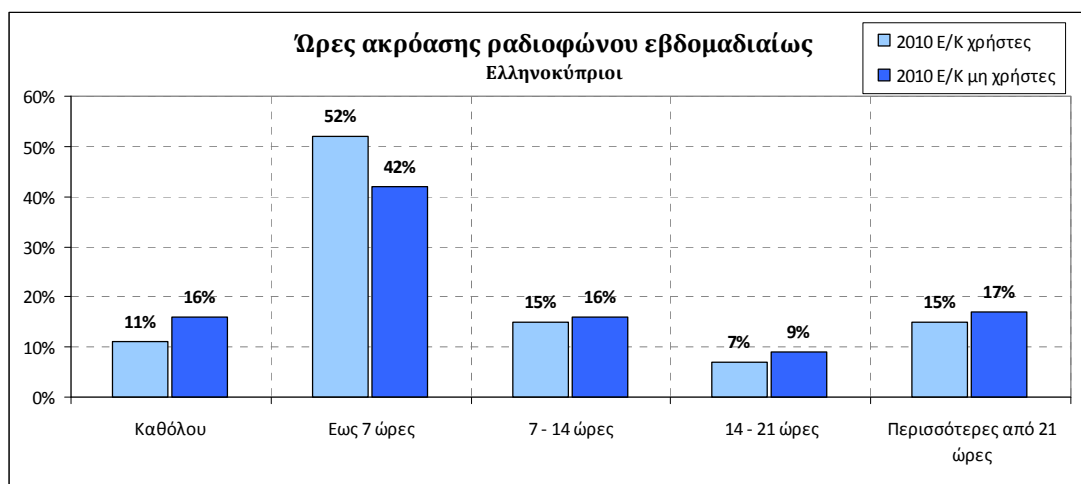

³ Δεδομένα για τις συνήθειες των Τουρκοκύπριων μη χρηστών του διαδικτύου ως προς την κατανάλωση των ΜΜΕ δεν είναι διαθέσιμα.

Πιο συγκεκριμένα, η ανάγνωση εφημερίδων φαίνεται να μένει σχεδόν ανεπηρέαστη από τη χρήση του διαδικτύου, καθώς τόσο οι χρήστες όσο και οι μη χρήστες μοιράζονται σχεδόν τις ίδιες συνήθειες ανάγνωσης (ή μη ανάγνωσης) (διάγραμμα III-4).

Περισσότεροι από τους μισούς χρήστες του διαδικτύου (52%) ακούν ραδιόφωνο μέχρι και 7 ώρες εβδομαδιαίως, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους μη χρήστες είναι 10% χαμηλότερο (42%) (διάγραμμα III-5).

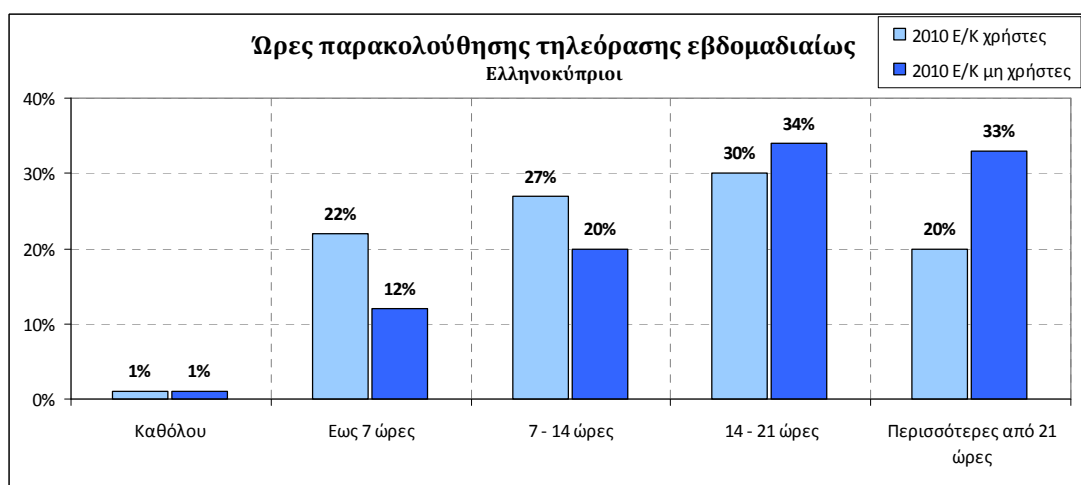
Διάγραμμα III-5. Συγκριτική ακρόαση ραδιοφώνου χρηστών και μη χρηστών

Οι πιο πιστοί ακροατές, αυτοί που αφιερώνουν στο ραδιόφωνο περισσότερες από 7 ώρες την εβδομάδα, είναι στην πλειονότητά τους μη χρήστες. Από την άλλη πλευρά, ενδιαφέρον προκαλεί το εύρημα ότι τα άτομα που δεν κάνουν χρήση του διαδικτύου και ταυτόχρονα δεν ακούν καθόλου ραδιόφωνο είναι περισσότερα (16%) από τους χρήστες του διαδικτύου της ίδιας κατηγορίας (11%) (διάγραμμα III-5).

Παρότι παραμένουν πιστοί τηλεθεατές, οι χρήστες του διαδικτύου έχουν την τάση να παρακολουθούν τηλεόραση λιγότερες ώρες εβδομαδιαίως έναντι των ατόμων που δεν

Διάγραμμα III-6. Συγκριτική τηλεθέαση χρηστών και μη χρηστών

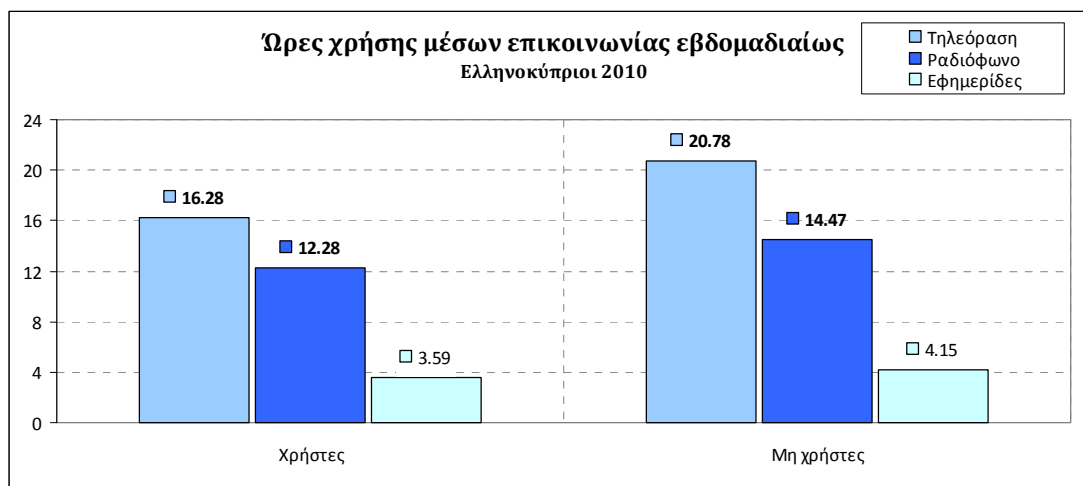

χρησιμοποιούν το διαδίκτυο (διάγραμμα III-6). Οι διαφορές είναι περισσότερο εμφανείς στα δύο άκρα: το 22% των χρηστών του διαδικτύου παρακολουθεί τηλεόραση έως και 7 ώρες την εβδομάδα, με το αντίστοιχο ποσοστό για τους μη

χρήστες να είναι 12%. Η εικόνα είναι αντίστροφη στην περίπτωση των «φανατικών» τηλεθεατών, καθώς ένας στους τρεις (33%) μη χρήστες δαπανά πάνω από 21 ώρες εβδομαδιαίως μπροστά στην οθόνη της τηλεόρασης του, ενώ στους χρήστες το αντίστοιχο ποσοστό περιορίζεται στο 20%.

Εξετάζοντας, τώρα, το μέσο χρόνο που δαπανούν οι Ελληνοκύπριοι στα «παραδοσιακά» μέσα ανά εβδομάδα, καθίσταται εμφανέστερο ότι τα άτομα που δεν χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τείνουν να περνούν περισσότερο χρόνο στα άλλα μέσα επικοινωνίας – τηλεόραση, ραδιόφωνο και Τύπο – από τους χρήστες του διαδικτύου,

Διάγραμμα III-7. Συγκριτική χρήση παραδοσιακών μέσων χρηστών και μη χρηστών

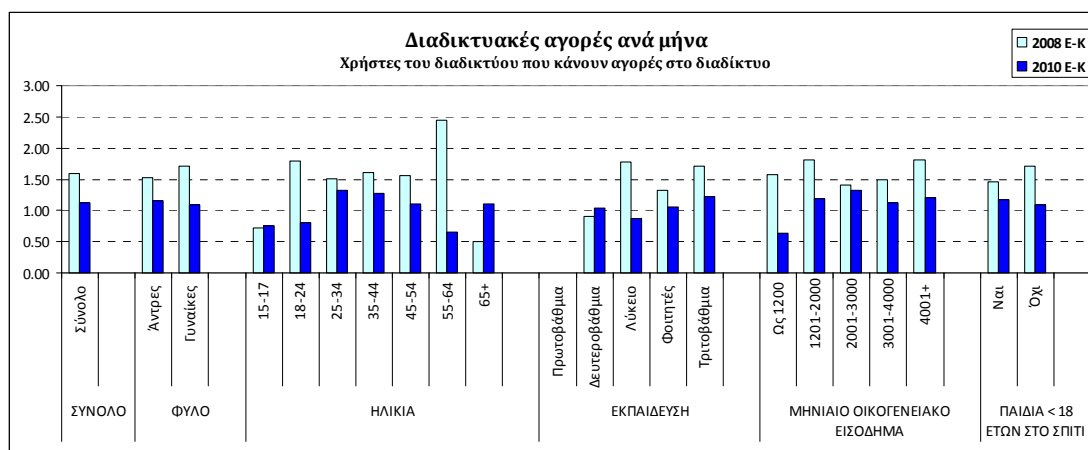

με τις διαφορές να είναι περισσότερο εμφανείς στην περίπτωση της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου και ήσσονος σημασίας στην περίπτωση των εφημερίδων (διάγραμμα III-7). Παρόλα αυτά, δεν φαίνεται μέχρι στιγμής πως το διαδίκτυο έχει υποκαταστήσει τα άλλα μέσα: οι συνήθειες των Ε/Κ αναφορικά με τις επιλογές τους στο επίπεδο χρήσης των μέσων επικοινωνίας δεν έχουν αλλάξει ριζικά λόγω της χρήσης του νέου μέσου.

IV. Διαδικτυακές συναλλαγές

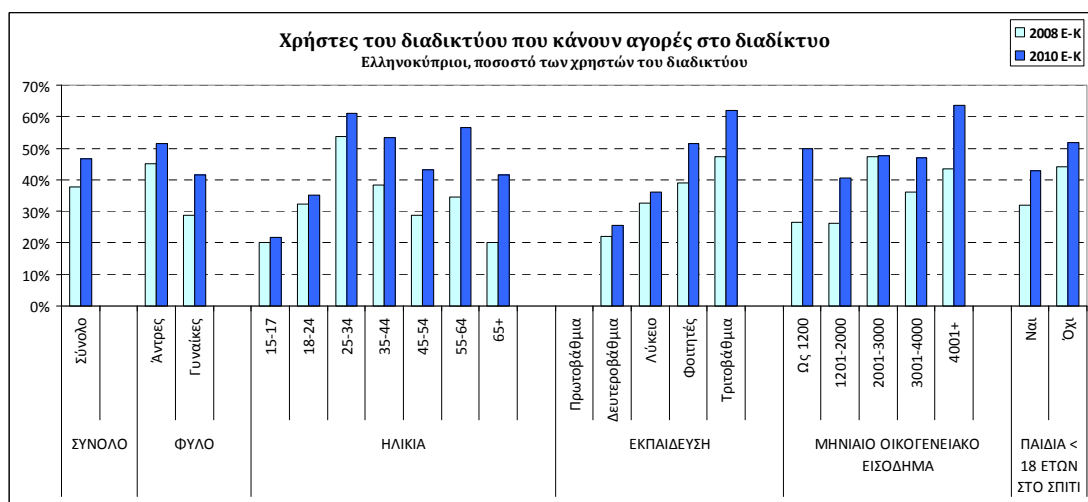
Το διάγραμμα IV-1 απεικονίζει τον αριθμό των αγορών ανά μήνα που πραγματοποιούνται μέσω του διαδικτύου. Τα σχετικά διαγράμματα αφορούν μόνο χρήστες του διαδικτύου που κάνουν αγορές στο διαδίκτυο και όχι τους χρήστες του διαδικτύου γενικά (όπου είναι φανερό ότι ο μέσος όρος αγορών είναι σημαντικά μικρότερος).

Διάγραμμα IV-1. Διαδικτυακές αγορές προϊόντων/ υπηρεσιών (μέσος όρος ανά μήνα)

Γενικότερα, όσοι αγοράζουν μέσω του διαδικτύου το κάνουν περίπου μία φορά το μήνα κατά μέσο όρο. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι παρά το γεγονός ότι έχει αυξηθεί ο αριθμός των χρηστών του διαδικτύου που πραγματοποιούν αγορές στο διαδίκτυο (βλ. διάγραμμα IV-2), από το 2008 στο 2010 ο μέσος όρος των μηνιαίων αγορών μειώθηκε από 1.59 σε 1.13. Δηλαδή, όλο και περισσότεροι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για αγορές αλλά υπάρχει ακόμη σκεπτικισμός στους νέους «διαδικτυακούς αγοραστές» ως προς τη συχνή χρήση του διαδικτύου για συναλλαγές. Επομένως, μπορούμε να πούμε ότι αγορές μέσω του διαδικτύου πραγματοποιούνται όταν είναι απολύτως απαραίτητο ή μια οικονομικά συμφέρουσα επιλογή.

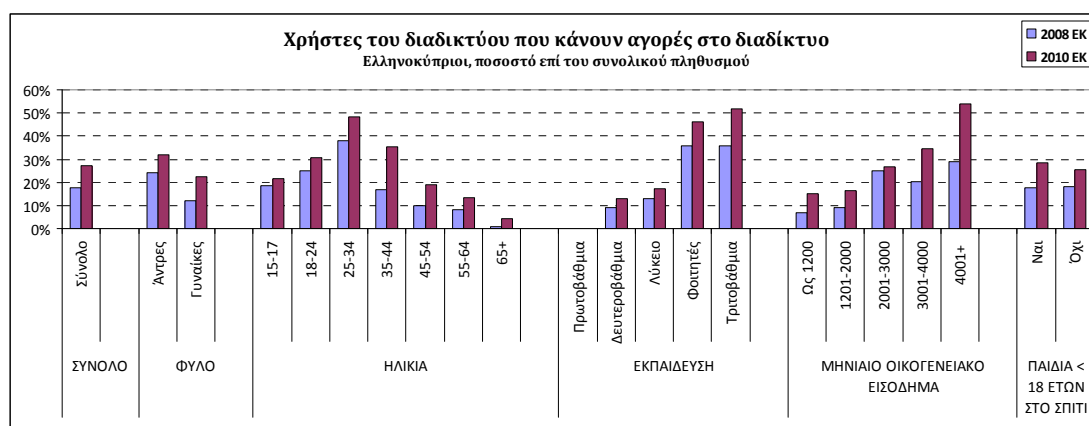
Διάγραμμα IV-2. Κατανομή συναλλασσόμενων χρηστών

Στο διάγραμμα IV-2 φαίνεται ότι το τελευταίο έτος υπήρξε αύξηση του αριθμού των ατόμων που πραγματοποιούν αγορές μέσω του διαδικτύου κατά 9%, από 37.7% (2008) σε 46.7% (2010) επί του συνόλου των χρηστών του διαδικτύου. Επομένως, ένας στους δύο χρήστες του διαδικτύου το χρησιμοποιεί και για αγορές – όμως όχι συχνά, όπως μας δείχνει το διάγραμμα IV-1). Μερικές κατηγορίες του πληθυσμού, όπως οι γυναίκες, οι οικογένειες με μικρά παιδιά, οι οικογένειες με χαμηλό ή μέσο οικογενειακό εισόδημα, είναι πλέον λιγότερο επιφυλακτικοί ως προς το να πραγματοποιήσουν αγορές μέσω του διαδικτύου. Επιπλέον, το ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου που συναλλάσσεται μέσα από αυτό αυξάνει γραμμικά με το μορφωτικό επίπεδο.

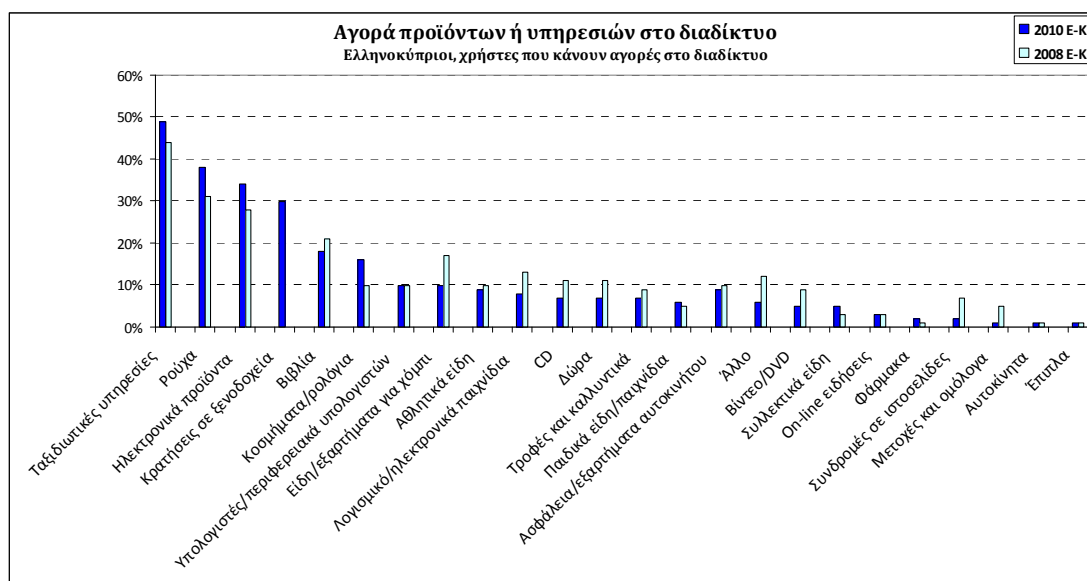
Στο διάγραμμα IV-3 απεικονίζεται ένα σημαντικό εύρημα της συγκεκριμένης έρευνας: αγορές μέσω του διαδικτύου πραγματοποιούν περισσότερο άνδρες, ηλικίας από 25 έως 34 ετών, κάτοχοι πανεπιστημιακού τίτλου, με μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μεγαλύτερο από 2000 €.

Διάγραμμα IV-3. Διαδικτυακές συναλλαγές επί του συνόλου του πληθυσμού

Τα πιο συχνά αγοραζόμενα προϊόντα-υπηρεσίες μέσω του διαδικτύου είναι αυτά που σχετίζονται με τα ταξίδια, αναψυχής ή επαγγελματικά (αεροπορικά εισιτήρια, κρατήσεις ξενοδοχείων κ.λπ.), ηλεκτρονικά αγαθά, βιβλία και είδη που σχετίζονται με ψυχαγωγικές δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο.

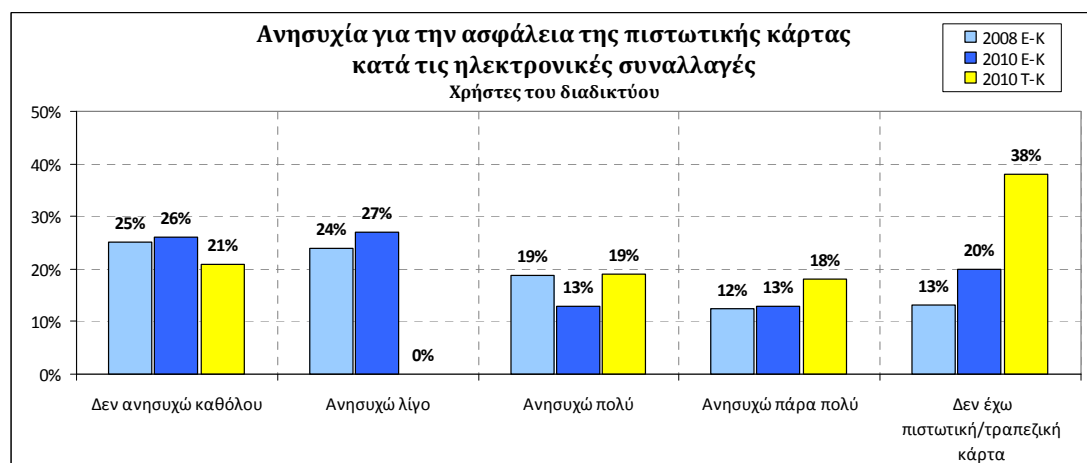
Διάγραμμα IV-4. Αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών στο διαδίκτυο

Ανησυχία για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών

Οι Κύπριοι είναι ακόμη αρκετά επιφυλακτικοί αναφορικά με την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών τους. Αν και περίπου ένας στους τέσσερις χρήστες του διαδικτύου δεν ανησυχεί για την ασφάλεια των δεδομένων της πιστωτικής του κάρτας (26% των Ελληνοκυπρίων και 21% των Τουρκοκυπρίων), το ποσοστό εκείνων που

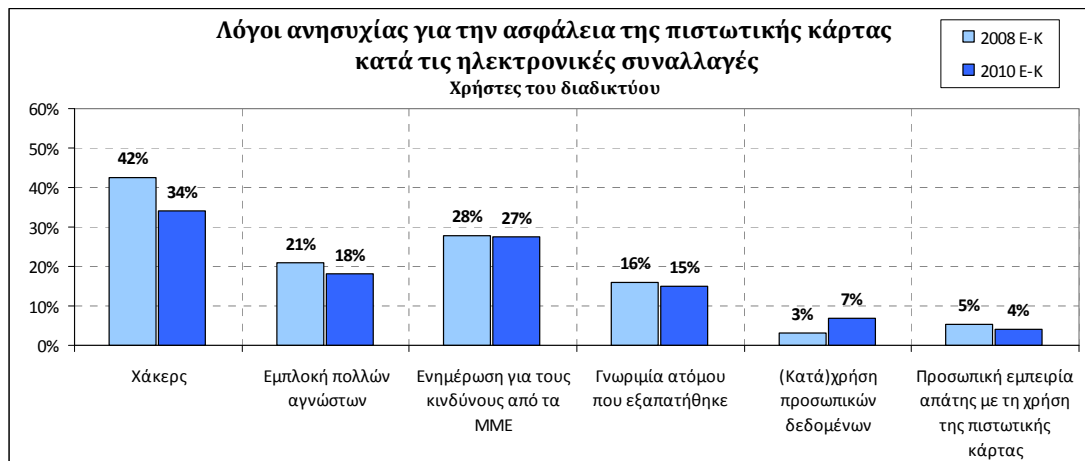
Διάγραμμα IV-5. Ανησυχία για διαδικτυακές συναλλαγές

αισθάνονται ότι αυτή απειλείται είναι σημαντικά υψηλότερο (53% των Ελληνοκυπρίων και 37% των Τουρκοκυπρίων). Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό των Κυπρίων δεν είναι κάτοχοι πιστωτικής/τραπεζικής κάρτας (20% των Ελληνοκυπρίων και 38% των Τουρκοκυπρίων), γεγονός που ενδεχομένως υποδεικνύει ότι η κουλτούρα χρήσης πιστωτικών καρτών, πολλώ δε μάλλον για ηλεκτρονικές συναλλαγές, δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη στο νησί, όσο σε άλλες χώρες με προηγμένες οικονομίες.

Ως βασικοί λόγοι ανησυχίας αναφέρονται από τους χρήστες η δράση των χάκερς (34%), η ενημέρωση περί των κινδύνων για την ασφάλεια από τα μέσα επικοινωνίας (27%), η αίσθηση της έλλειψης ελέγχου (25%), καθώς και προσωπικές αρνητικές εμπειρίες και εμπειρίες τρίτων απάτης με τη χρήση πιστωτικής κάρτας (19%).

Διάγραμμα IV-6. Λόγοι ανησυχίας

V. Κοινωνική δικτύωση και επικοινωνία

Κοινωνικές σχέσεις

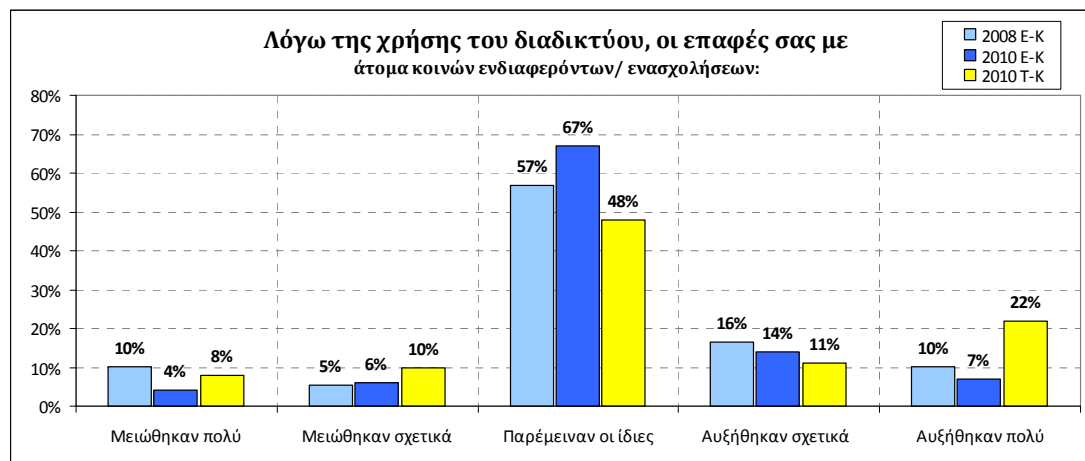
Οι Κύπριοι, στην πλειονότητά τους, αισθάνονται ότι οι δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο δεν έχουν επηρεάσει τις κοινωνικές τους σχέσεις και το χρόνο που περνούν με την οικογένεια και τους φίλους. Στην πραγματικότητα, αυτή η πεποίθηση μεταξύ των Ελληνοκυπρίων χρηστών έγινε ισχυρότερη το 2010.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραδοσιακοί οικογενειακοί δεσμοί παραμένουν ισχυροί στην κυπριακή κοινωνία, ενώ η κοινωνική δικτύωση πραγματοποιείται ακόμη κυρίως μέσω προσωπικών επαφών, μια καθιερωμένη πρακτική που θα μπορούσε να αποδειχθεί ανθεκτική στην αναδυόμενη κουλτούρα της τεχνολογικά διαμεσολαβούμενης ανάπτυξης των κοινωνικών σχέσεων.

Στο πλαίσιο της γενικής αυτής συνθήκης διαπιστώνονται μερικές επιμέρους αλλαγές και διακυμάνσεις τόσο ως προς το είδος των κοινωνικών δεσμών όσο και ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Μια γενική διαπίστωση που προκύπτει από τα ευρήματα της παρούσας μέτρησης είναι ότι για τους Τ/Κ οι επαφές με ομοίους, με άτομα της ίδιας πολιτικής, θρησκευτικής αντίληψης και επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς επίσης οι οικογενειακές και φιλικές επαφές, παρουσιάζονται πιο αυξημένες εν σχέσει προς τους Ε/Κ χρήστες λόγω της χρήσης του διαδικτύου.

Αναλυτικότερα, το 21% των Ελληνοκυπρίων χρηστών πιστεύει ότι η επαφή τους με άτομα παρομοίων ενδιαφερόντων αυξήθηκε λόγω της χρήσης του διαδικτύου, ενώ το

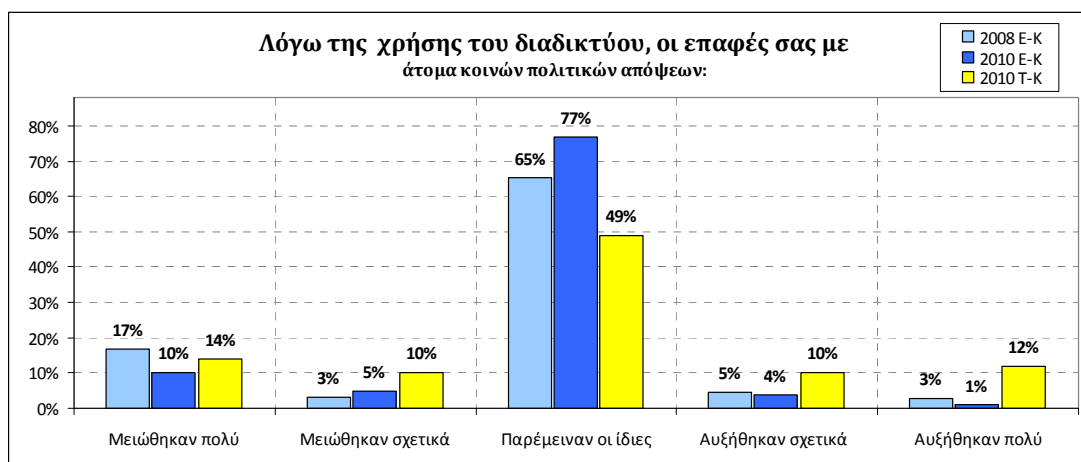
Διάγραμμα V-1. Αυξομειώσεις επαφών με ομοίους

ποσοστό εκείνων που εκτιμούν ότι η επίδραση της χρήσης του διαδικτύου στις σχέσεις τους με άτομα κοινών ενασχολήσεων ήταν αρνητική, περιορίζεται στο 10%. Τα ποσοστά για τους Τουρκοκυπρίους είναι 33% και 18% αντίστοιχα.

Αντίστροφη όμως είναι η εικόνα αναφορικά με τα άτομα κοινών πολιτικών απόψεων: το 15% των Ελληνοκυπρίων και το 24% των Τουρκοκυπρίων χρηστών αισθάνονται ότι ο χρόνος τους με άτομα κοινής πολιτικής ιδεολογίας έχει περιοριστεί, ενώ το 5%

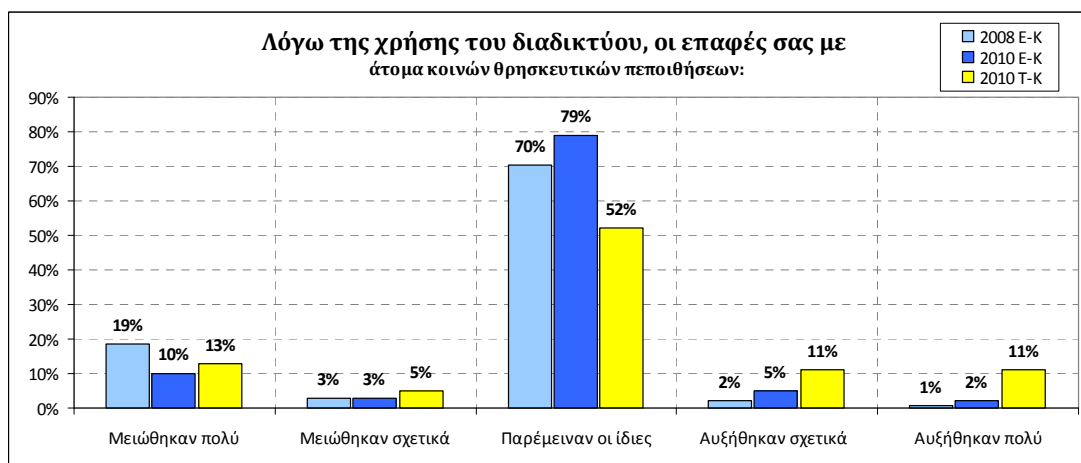
Διάγραμμα V-2. Αυξομειώσεις πολιτικών επαφών

των Ελληνοκυπρίων και το 22% των Τουρκοκυπρίων χρηστών εκτιμούν ότι ο χρόνος αυτός έχει αυξηθεί. Η πλειονότητα βεβαίως των χρηστών και στις δύο κοινότητες δηλώνει ότι η επαφή αυτού του είδους δεν επηρεάζεται από το διαδίκτυο.

Η ίδια περίπου κατάσταση επικρατεί και με την επαφή με άτομα κοινών θρησκευτικών πεποιθήσεων. Εκτός της μεγάλης πλειονότητας για την οποία δεν δηλώνεται κάποια μεταβολή, το 13% των Ελληνοκυπρίων και το 18% των

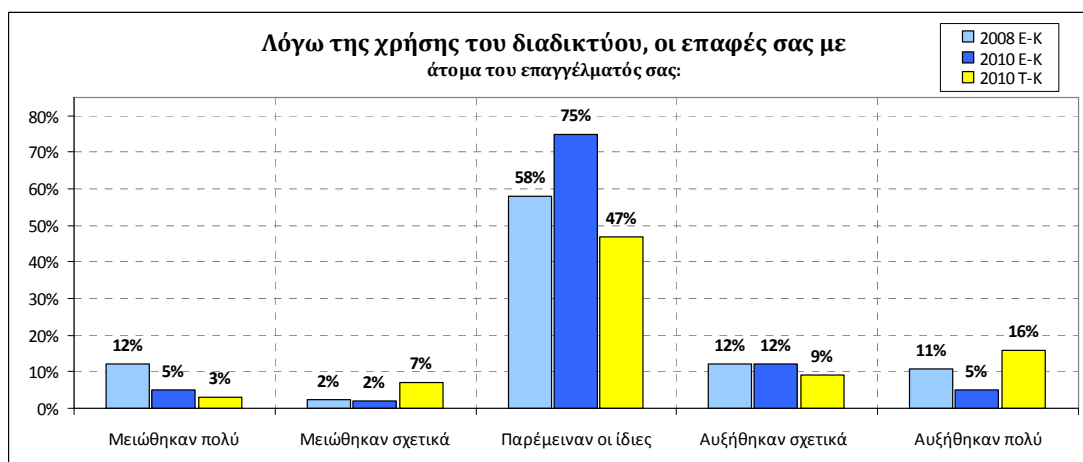
Διάγραμμα V-3. Αυξομειώσεις θρησκευτικών επαφών

Τουρκοκυπρίων εκτιμούν ότι η επαφή τους με άτομα παρόμοιων θρησκευτικών πεποιθήσεων έχει μειωθεί από τότε που απέκτησαν πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ το 7% των χρηστών της ελληνοκυπριακής κοινότητας και το 22% των χρηστών της τουρκοκυπριακής αισθάνονται ότι έχει αυξηθεί.

Οι Κύπριοι χρήστες τείνουν να πιστεύουν ότι το διαδίκτυο έχει θετική επίδραση στις επαγγελματικές επαφές τους: 17% των χρηστών της ελληνοκυπριακής κοινότητας και 25% των χρηστών της τουρκοκυπριακής εκτιμούν ότι οι δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο τους βοήθησαν να βελτιώσουν τις επαγγελματικές τους σχέσεις, σε αντίθεση με το 7% των Ελληνοκύπριων και 10% των Τουρκοκύπριων χρηστών που δηλώνουν ότι οι σχετικές επαφές τους περιορίστηκαν από τότε που απέκτησαν πρόσβαση στο διαδίκτυο.

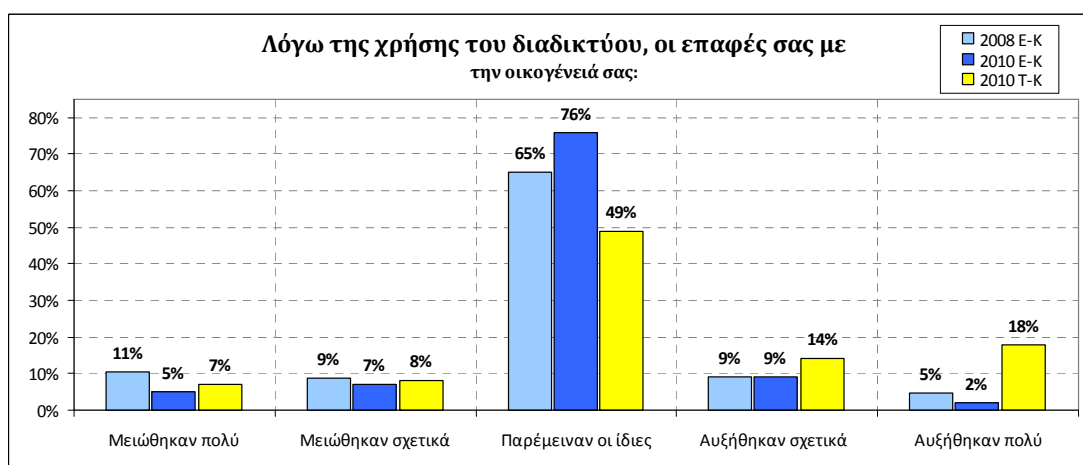
Διάγραμμα V-4. Αυξομειώσεις επαγγελματικών επαφών

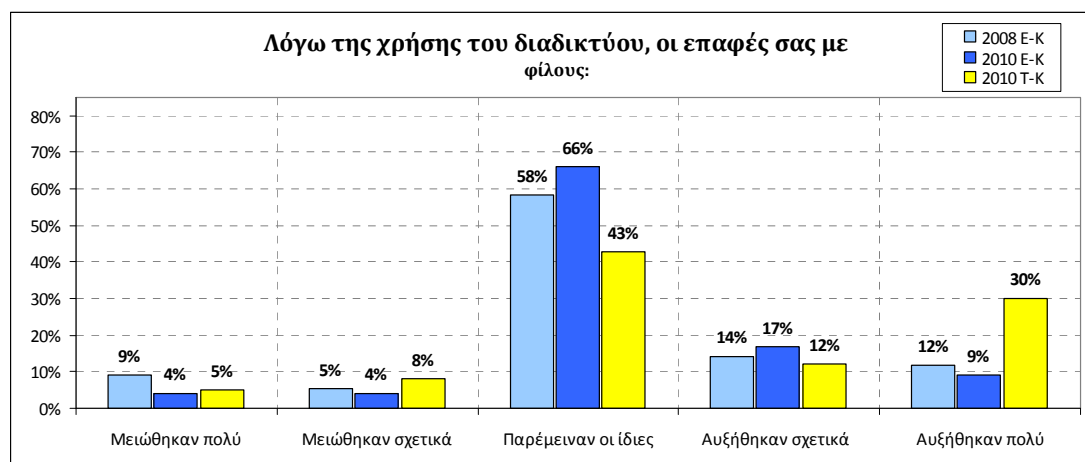
Οικογένεια και φίλοι

Η σχέση των Κυπρίων με τα μέλη της οικογένειας και τους φίλους δεν έχει, σύμφωνα με τους ίδιους, υποστεί σημαντικές αλλαγές λόγω της χρήσης του διαδικτύου. Οι περισσότεροι εξ αυτών πιστεύουν ότι η σχέση με τους οικείους τους έχει παραμείνει ανέπαφη. Στην περίπτωση μάλιστα των Τ/Κ φαίνεται ότι το διαδίκτυο έχει την τάση να επιδρά ευεργετικά καθώς το 32% εξ αυτών δηλώνουν ότι η επαφή με τα μέλη της οικογένειά τους (πιθανώς μετανάστες) έχει αυξηθεί.

Διάγραμμα V-5. Επίδραση στις οικογενειακές επαφές

Διάγραμμα V-6. Επίδραση στις φιλικές επαφές

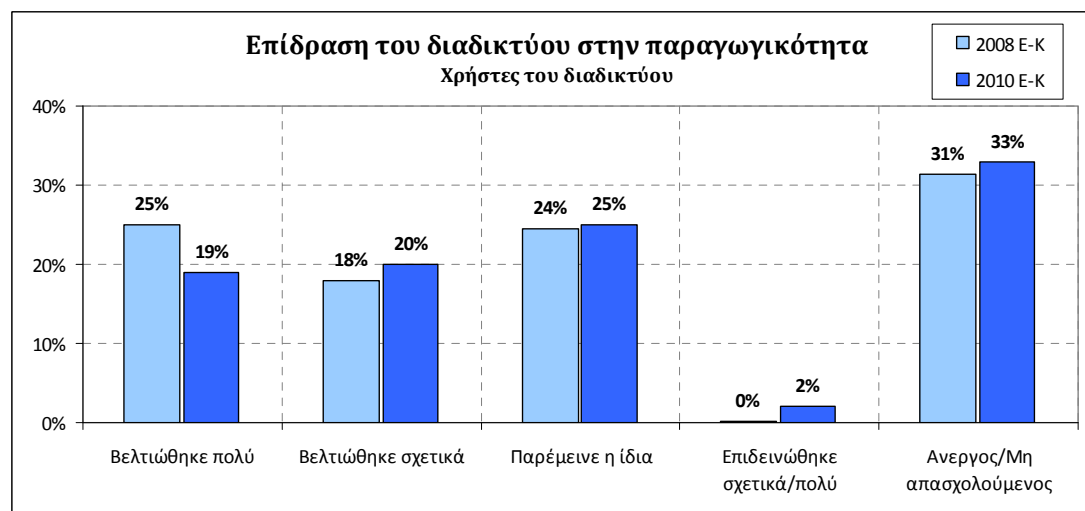

Φαίνεται ότι και στις δύο κοινότητες το διαδίκτυο έχει θετικό αντίκτυπο στις κοινωνικές σχέσεις με τους φίλους: το 26% των Ελληνοκυπρίων και το 42% των Τουρκοκυπρίων πιστεύουν ότι οι επαφές με τους φίλους τους αυξήθηκαν από τότε που άρχισαν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.

Παραγωγικότητα

Επιπλέον, το διαδίκτυο θεωρείται ότι αποτελεί εργαλείο ενίσχυσης της παραγωγικότητας: 39% των Ελληνοκυπρίων χρηστών εκτιμά ότι η πρόσβαση στο διαδίκτυο τους βοήθησε να βελτιώσουν την απόδοσή τους, ενώ μόνο 2% εξ αυτών πιστεύει ότι η λειτουργία του διαδικτύου στην εργασία τους ήταν ανασταλτική.

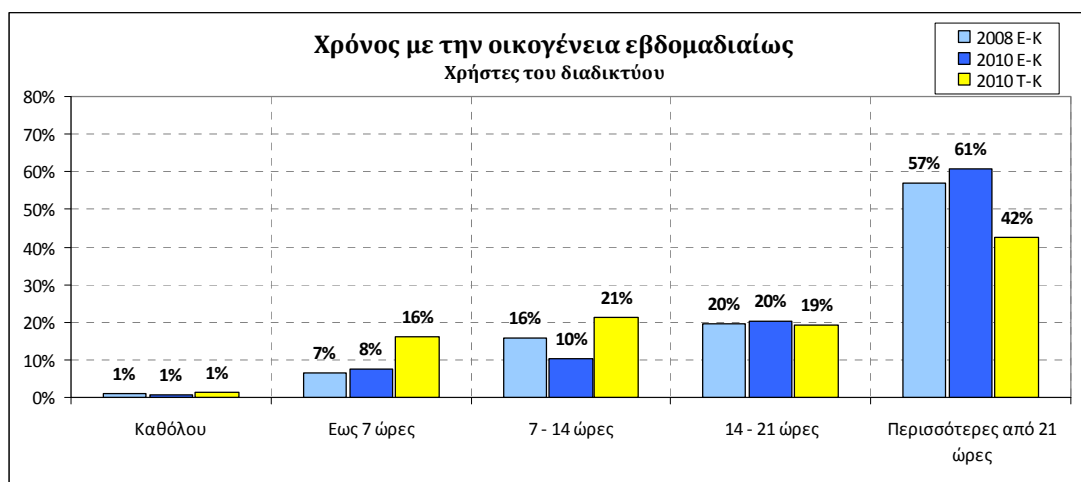
Διάγραμμα V-7. Επίδραση στην παραγωγικότητα

Χρόνος για την οικογένεια και τους φίλους

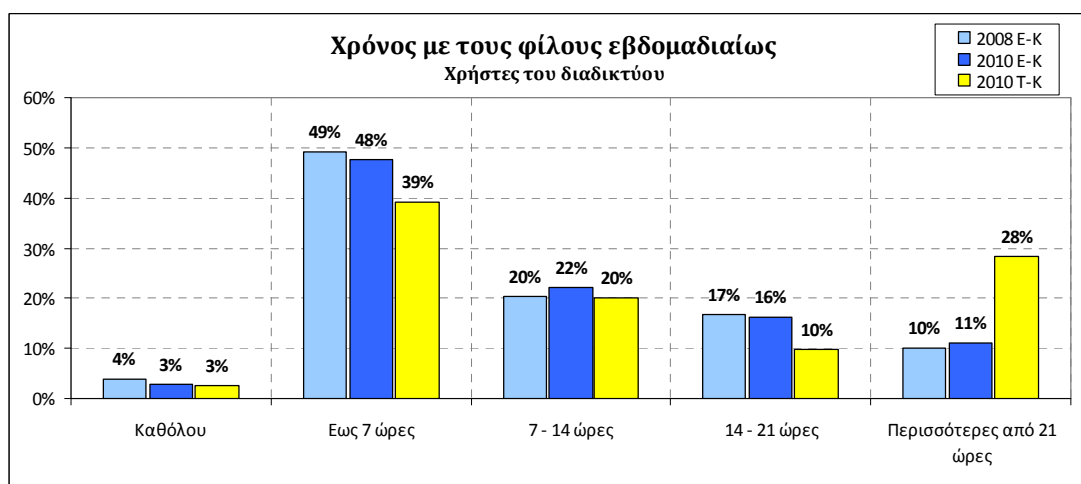
Η συχνότητα των ποικίλων κοινωνικών επαφών διαφέρει όμως από τη διάρκειά τους. Έτσι, συγκρίνοντας τα στοιχεία της προηγούμενης μέτρησης με αυτά του 2010, παρατηρείται (βλ. διάγραμμα V-8) ότι ο χρόνος που οι Ελληνοκύπριοι περνούν με την οικογένεια και τους φίλους τους δεν έχει μεταβληθεί σημαντικά.

Διάγραμμα V-8. Διάρκεια οικογενειακών επαφών

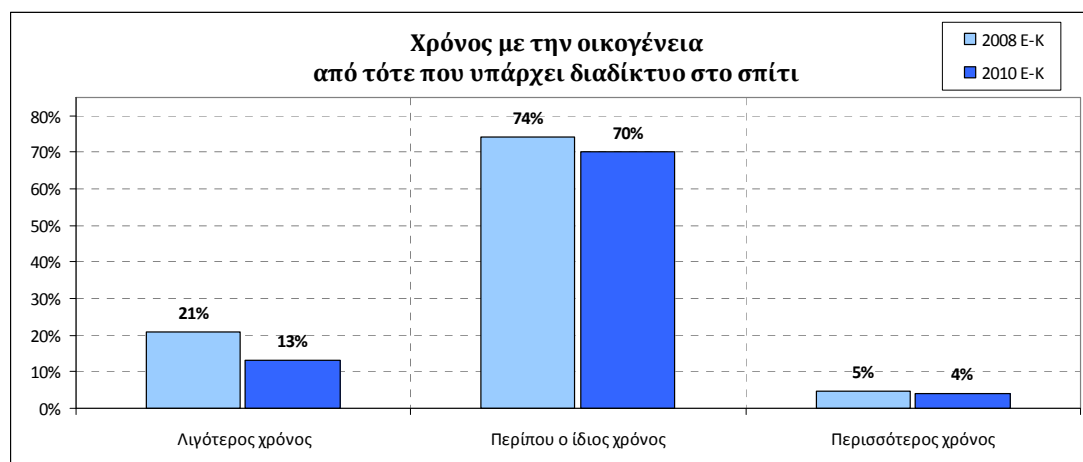
Πάντως φαίνεται ότι οι T/K περνούν συγκριτικά λιγότερες ώρες με την οικογένεια, κάτι που ενδεχομένως να οφείλεται στην υπεραντιπροσώπηση των νεαρών ηλικιών στο T/K δείγμα. Αντίστροφη είναι η εικόνα αναφορικά με τον χρόνο που διαθέτουν οι χρήστες του διαδικτύου στους φίλους τους: ενώ δεν παρατηρούνται αλλαγές στους E/K, οι T/K φαίνεται να περνούν εβδομαδιαίως σημαντικά περισσότερο χρόνο με τους φίλους τους.

Διάγραμμα V-9. Διάρκεια φιλικών επαφών

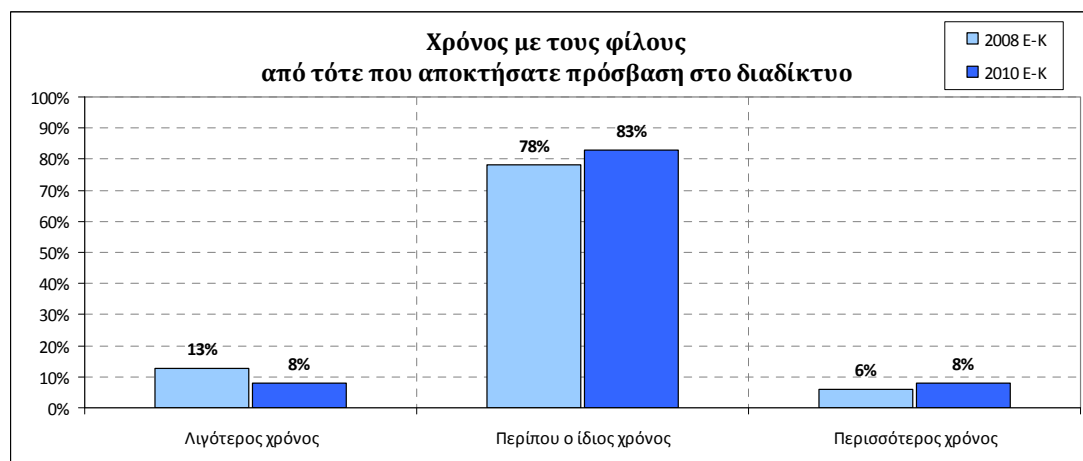
Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η σύνδεση στο διαδίκτυο στο σπίτι μάλλον λειτουργεί αρνητικά: χωρίς φυσικά να αμφισβητείται η ισχύς των οικογενειακών δεσμών, το 13% των Ελληνοκύπριων χρηστών αναφέρουν ότι περνούν λιγότερο χρόνο με την οικογένεια τους από τότε που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, ενώ μόνο 4% εξ αυτών δηλώνουν ότι αφιερώνουν περισσότερο χρόνο.

Διάγραμμα V-10. Οικιακή σύνδεση και διάρκεια οικογενειακών επαφών

Σε ό,τι αφορά τις ευρύτερες κοινωνικές επαφές, φαίνεται ότι μεταξύ των Ε/Κ δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες διακυμάνσεις.

Διάγραμμα V-11. Οικιακή σύνδεση και διάρκεια φιλικών επαφών

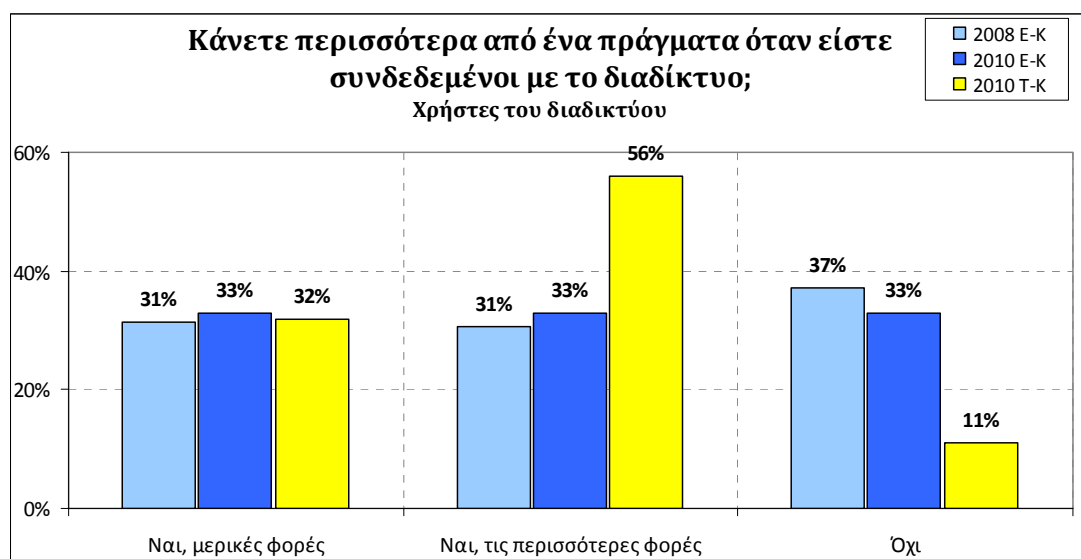
Πολυδιεργασία-παράλληλες δραστηριότητες

Αρκετοί Ελληνοκύπριοι (33%) και Τουρκοκύπριοι (56%) χρήστες αναφέρουν ότι τις περισσότερες φορές ασχολούνται ταυτόχρονα με περισσότερες από μία διαδικτυακές δραστηριότητες, κάτι που βεβαίως είναι πολύ συνηθισμένο στον κόσμο των νέων τεχνολογιών της επικοινωνίας και της πληροφορίας. Τέτοιες δραστηριότητες είναι, λόγου χάριν, η παρακολούθηση τηλεόρασης, η ακρόαση μουσικής, το σερφάρισμα και παράλληλη ανταλλαγή μηνυμάτων, η κατανάλωση τροφών και ποτών κ.α. – αυτό καθίσταται εφικτό λόγω της συχνά ασυγχρονικής φύσης του μέσου (διάγραμμα V-12).

Οι νεαρότεροι σε ηλικία χρήστες φαίνεται ότι ασχολούνται με πολλές δραστηριότητες καθόσον είναι στο διαδίκτυο, πολύ περισσότερο από τους χρήστες άλλων ηλικιών: 75% των Τουρκοκύπριων χρηστών μεταξύ των ηλικιών 15-17 ετών και 64% των Τουρκοκύπριων χρηστών μεταξύ των ηλικιών 18-24 χρησιμοποιούν τις περισσότερες φορές περισσότερες από μία εφαρμογές καθώς χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Η τάση αυτή παρατηρείται και στις δηλώσεις των Ελληνοκυπρίων, οι οποίοι ωστόσο αναφέρουν χαμηλότερα ποσοστά χρήσης: 42% των Ελληνοκυπρίων χρηστών ηλικίας

15-17 και 44% των χρηστών ηλικίας 18-24 ετών αναφέρουν ότι ασχολούνται με περισσότερες από μία δραστηριότητες ταυτόχρονα ενώ χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.

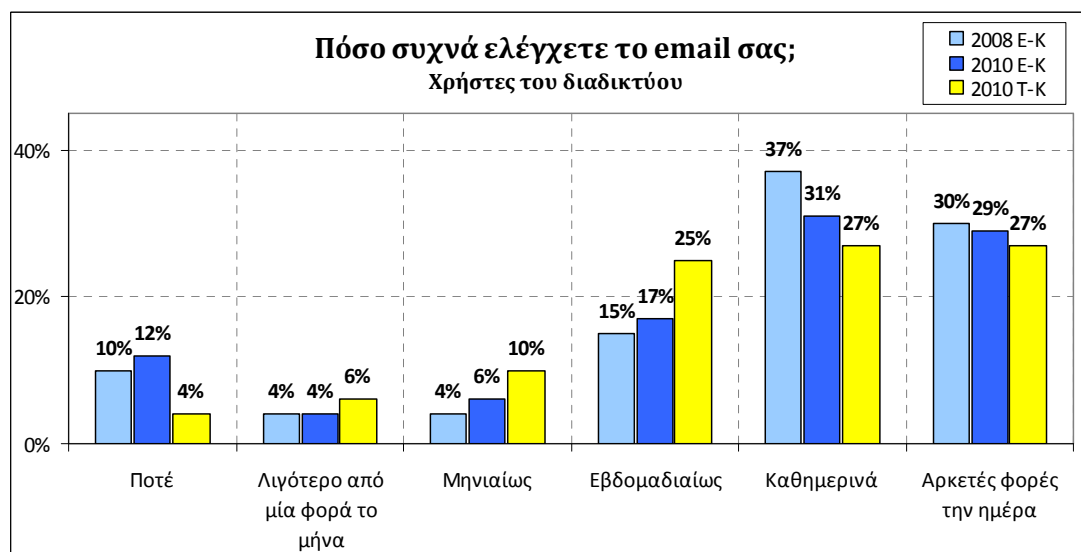
Διάγραμμα V-12. Πολυδιεργασία

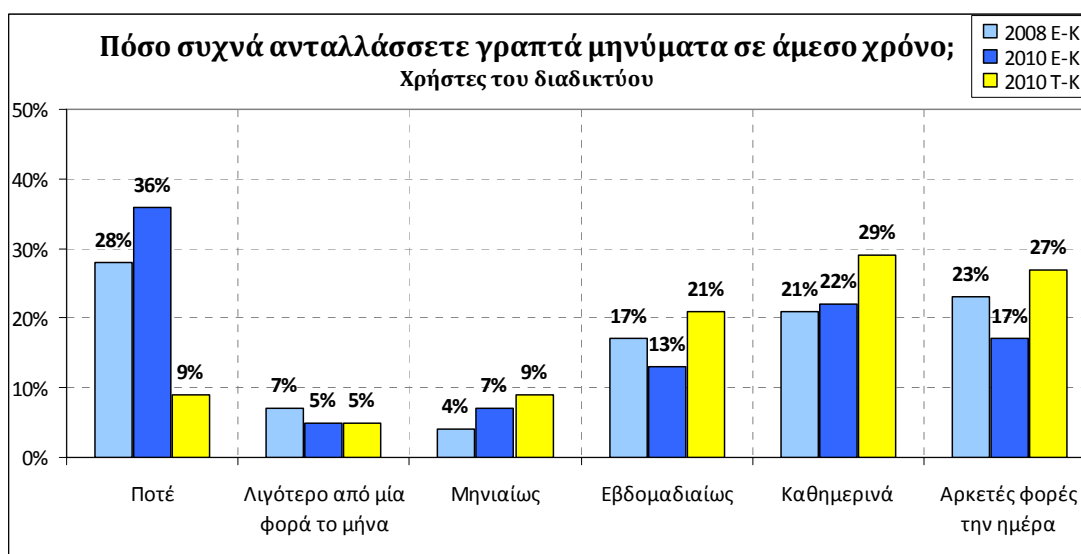
Επικοινωνία με άλλους ανθρώπους

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο παραμένει, όπως αναμένεται, η συνηθέστερη μέθοδος επικοινωνίας. Σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο μετρήσεων εκτός από κάποια αύξηση στη συμμετοχή σε δωμάτια συνομιλίας (chat rooms) και την ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων σε άμεσο χρόνο (instant messaging), τα οποία είναι κατά κύριο λόγο νεανικές δραστηριότητες. Από την άλλη πλευρά, η συμμετοχή σε ιστοσελίδες συζητήσεων και η ενημέρωση του προφίλ (αναφέροντας τι κάνουν οι χρήστες σε μια δεδομένη στιγμή) είναι δραστηριότητες πιο δημοφιλείς στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα.

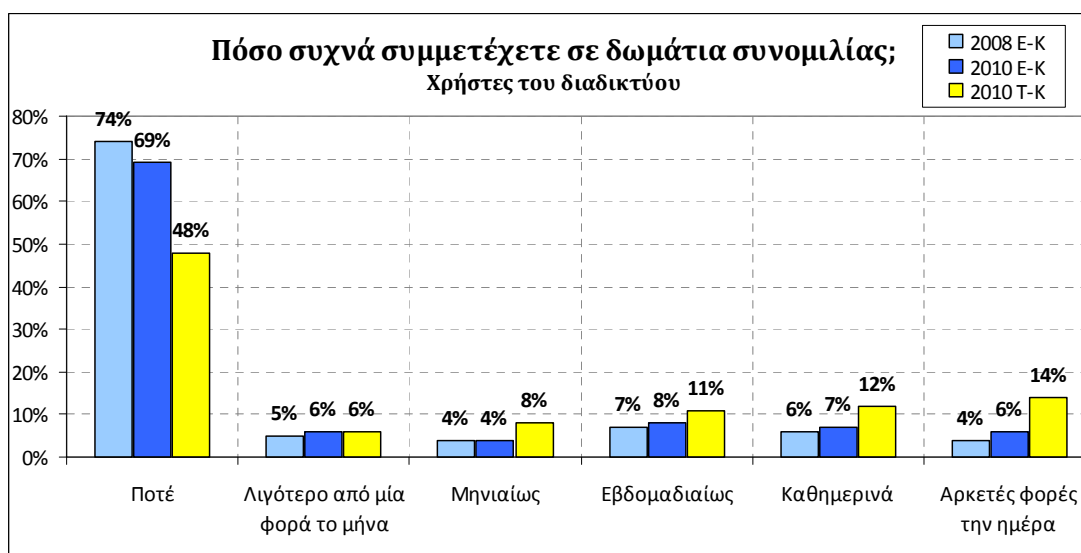
Διάγραμμα V-13. Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

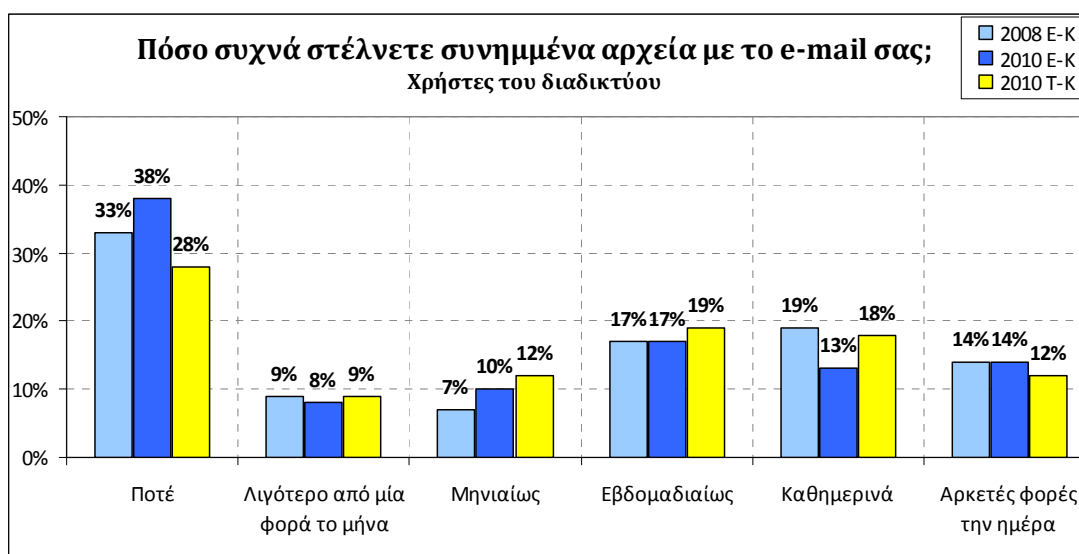
Διάγραμμα V-14. Ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων σε άμεσο χρόνο (instant messaging)

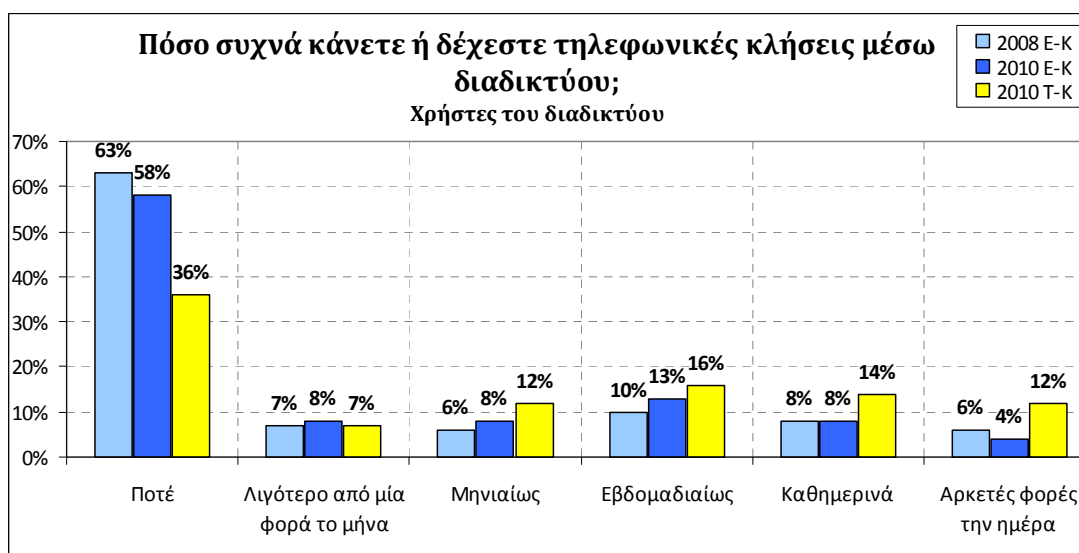
Διάγραμμα V-15. Συμμετοχή σε δωμάτια συζήτησης (chat rooms)

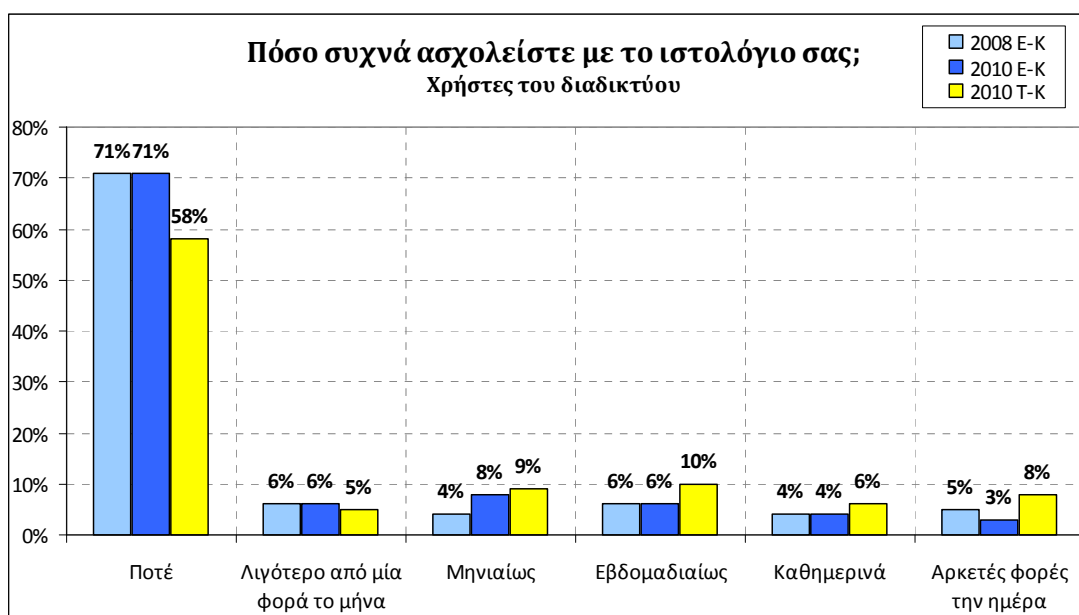
Διάγραμμα V-16. Αποστολή συνημμένων αρχείο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

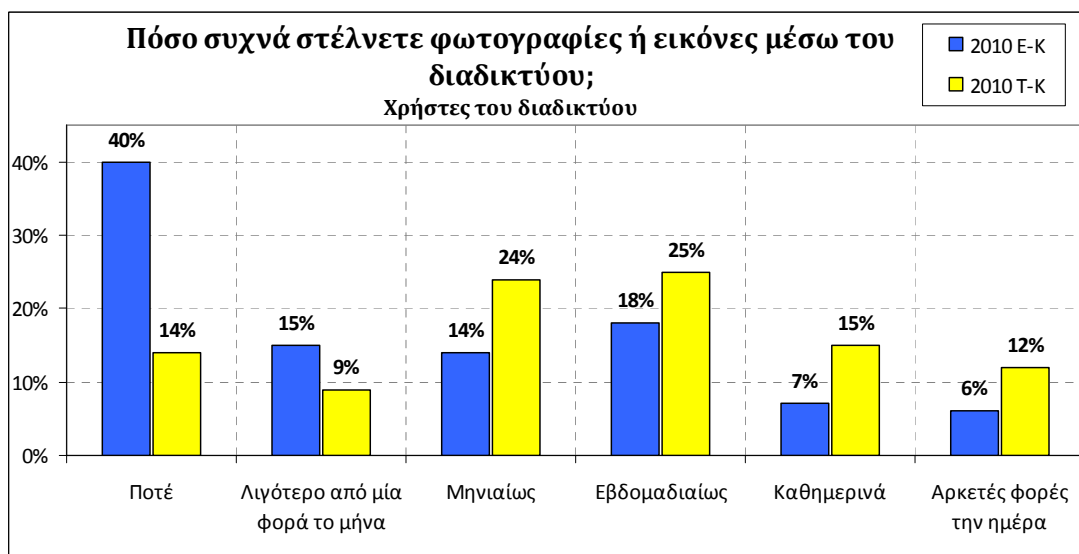
Διάγραμμα V-17. Τηλεφωνικές κλήσεις μέσω διαδικτύου

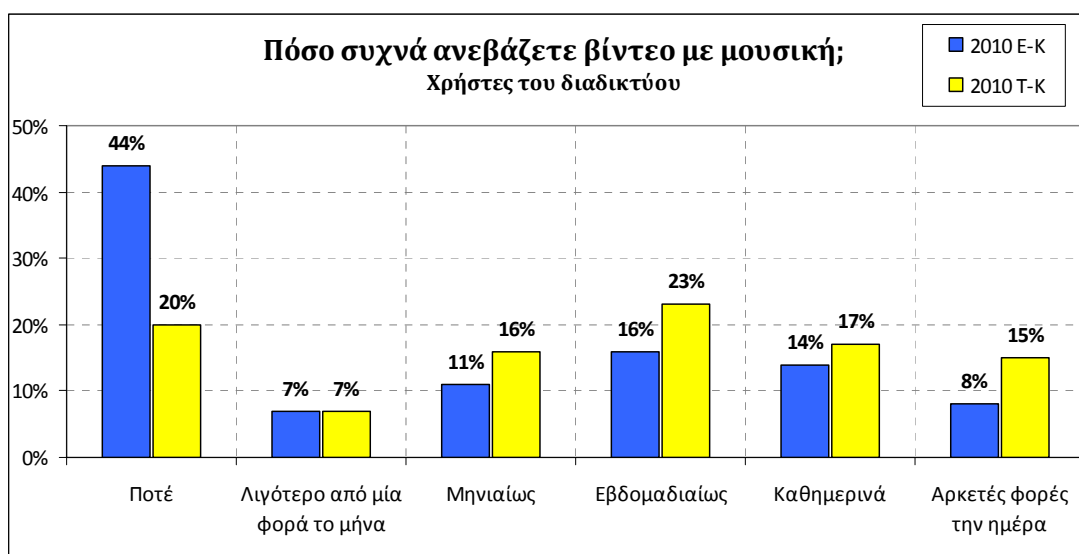
Διάγραμμα V-18. Ενασχόληση με το ιστολόγιο (blogging)

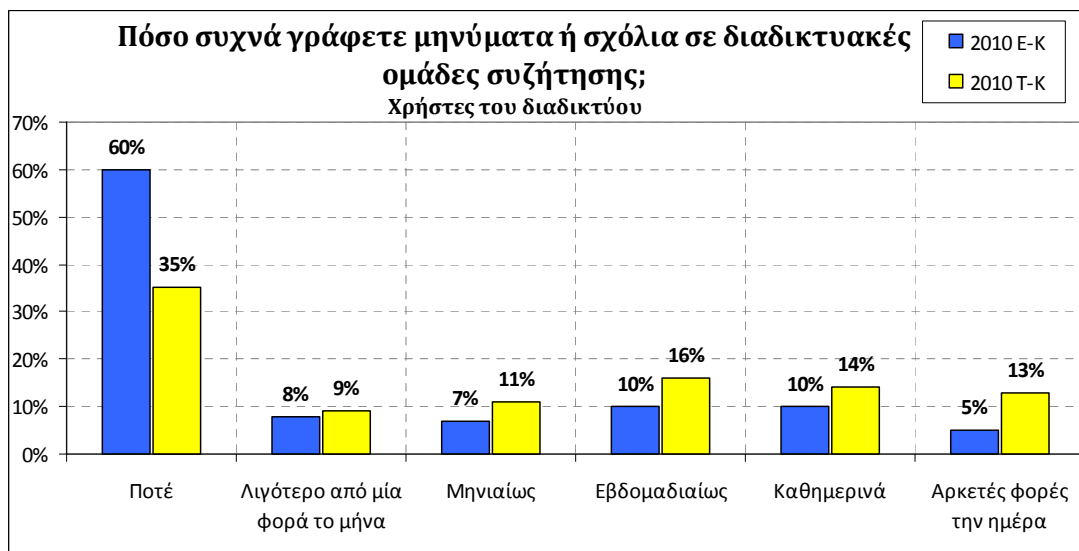
Διάγραμμα V-19. Αποστολή φωτογραφιών ή εικόνων μέσω διαδικτύου

Διάγραμμα V-20. Δημοσίευση (uploading) βίντεο με μουσική

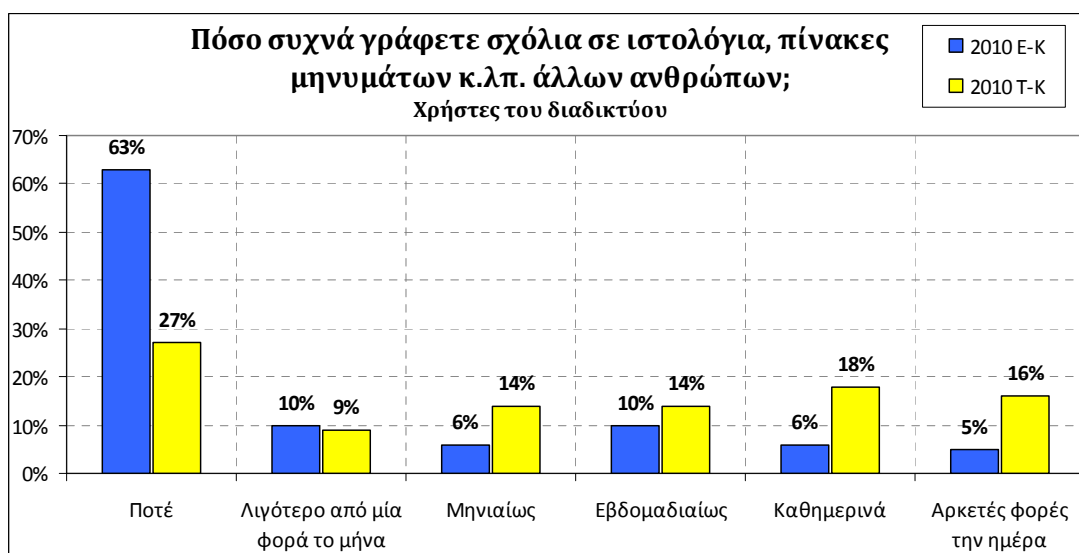
Διάγραμμα V-21. Συμμετοχή σε διαδικτυακές ομάδες συζήτησης (discussion boards)

Διάγραμμα V-22. Ενημέρωση του προφίλ (updating status)

Διάγραμμα V-23. Σχολιασμός σε ιστολόγια και πίνακες μηνυμάτων (message boards)

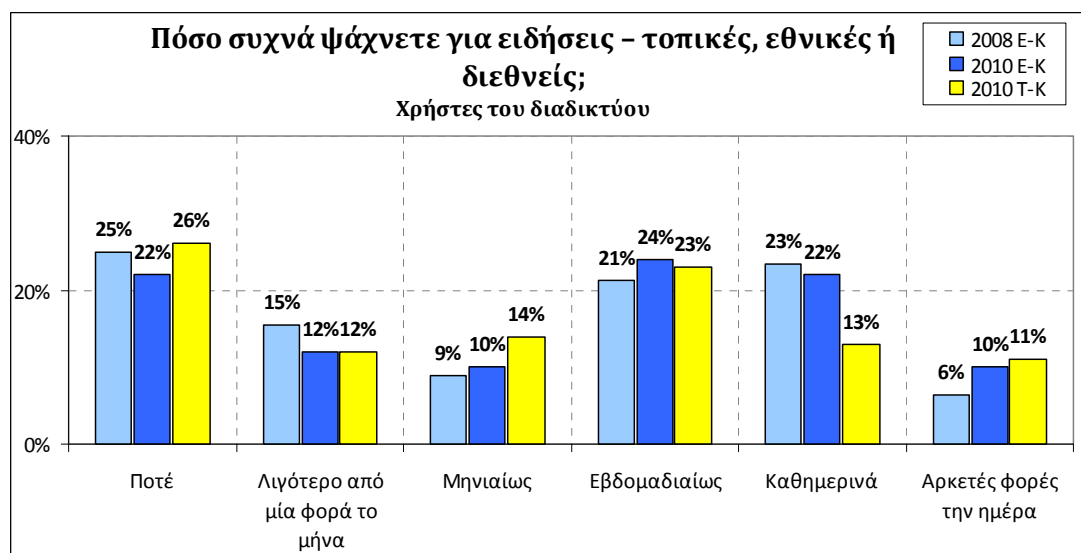
VI. Το εύρος χρήσης του διαδικτύου

Χρήσιμες καθημερινές πληροφορίες

Ενσωματώνοντάς το στην καθημερινότητά τους, οι χρήστες του διαδικτύου το εγκολπώνονται με πολύπλοκους τρόπους, προκειμένου να ικανοποιήσουν τρέχουσες ανάγκες και να διαχειριστούν μονιμότερα αιτήματα του διάγειν. Φυσικά, σε αυτές τις δραστηριότητες παρατηρούνται μικρές και μεγάλες διαφορές, ανάλογα με τα κοινωνικά περιβάλλοντα εντός των οποίων τα άτομα οικειοποιούνται το διαδίκτυο.

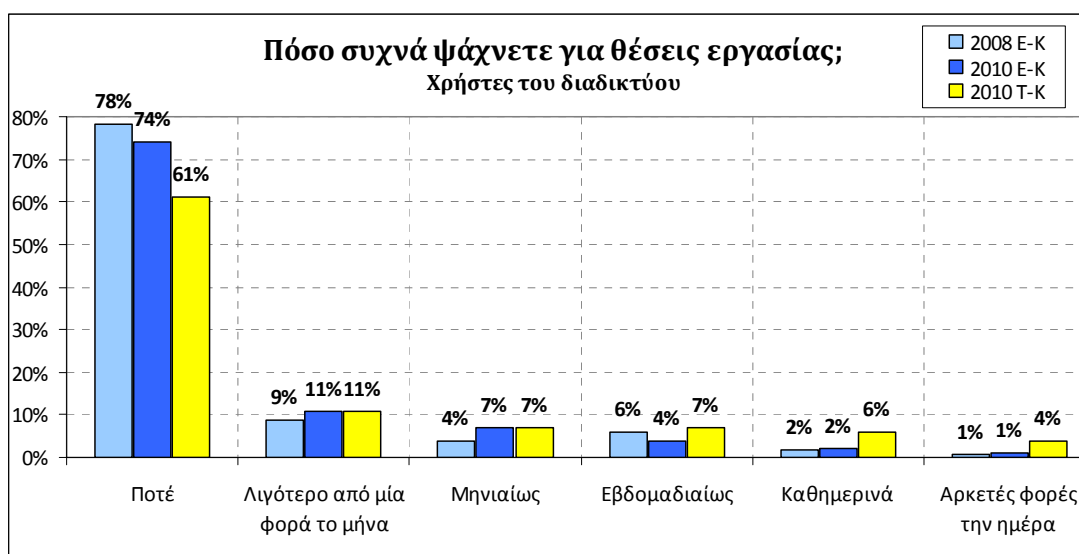
Οι ειδήσεις είναι το πιο δημοφιλές είδος πληροφορίας που αναζητούν οι χρήστες στο διαδίκτυο – κυρίως οι άνδρες και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία. Μεταξύ των δύο κοινοτήτων δεν παρατηρούνται αξιόλογες διαφορές εκτός από την ημερήσια κατανάλωση ειδήσεων από τους T/K.

Διάγραμμα VI-1. Αναζήτηση ειδήσεων στο διαδίκτυο

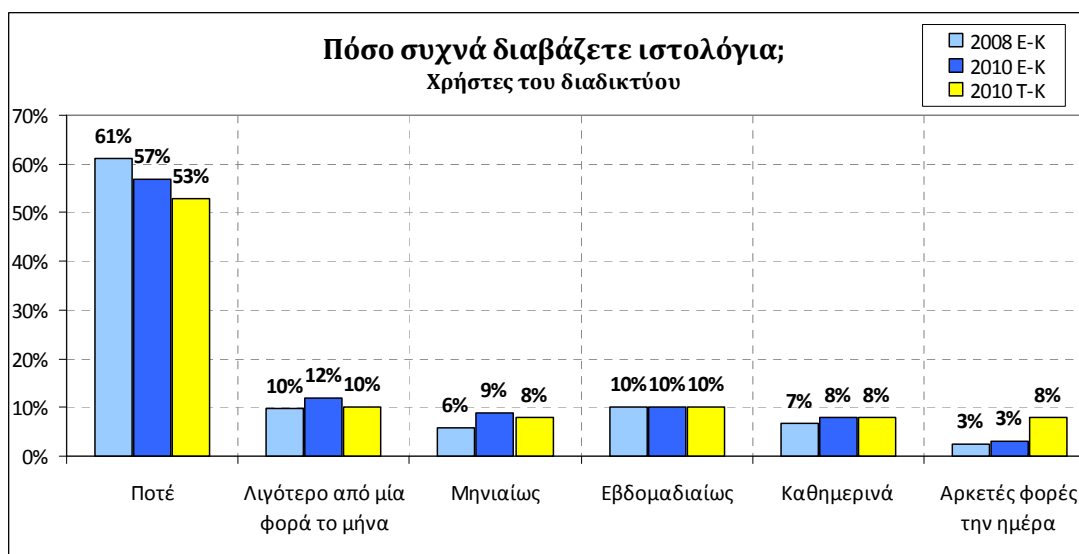
Η έρευνα για κενές θέσεις εργασίας δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη, αλλά οι χρήστες ηλικίας μεταξύ 18 και 35 ετών έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως εργαλείο αναζήτησης εργασίας.

Διάγραμμα VI-2. Αναζήτηση εργασίας στο διαδίκτυο

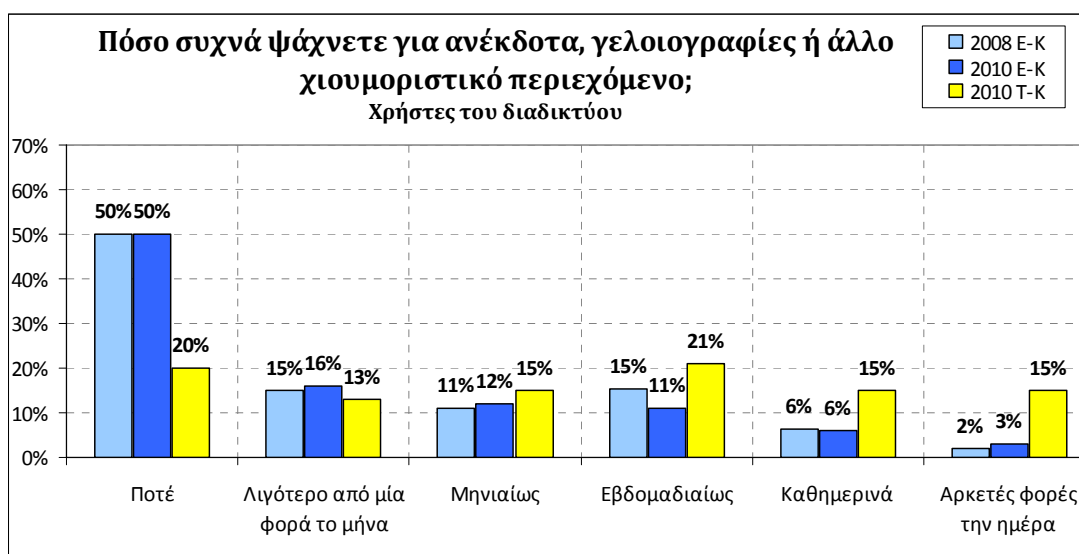
Η ίδια κατηγορία χρηστών συνηθίζει επίσης να επισκέπτεται ιστολόγια (βλ. διάγραμμα VI-3) και ιστοσελίδες με χιουμοριστικό περιεχόμενο (βλ. διάγραμμα VI-4). Στο βαθμό που το χρησιμοποιούν για την ανάγνωση ιστολογίων, διαφορές ως προς τη συχνότητα μεταξύ των δύο κοινοτήτων δεν εμφανίζονται.

Διάγραμμα VI-3. Ανάγνωση ιστολογίων

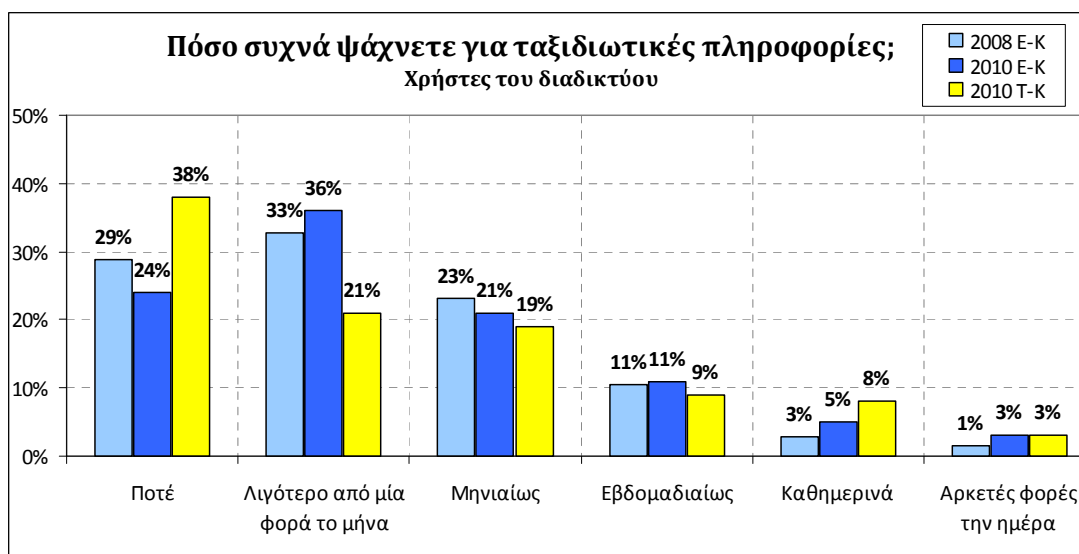
Διαφορά παρατηρείται στη χρήση ιστοσελίδων χιουμοριστικού περιεχομένου. Οι T/K χρήστες του διαδικτύου φαίνεται να αξιοποιούν πολύ περισσότερο από τους E/K το διαδίκτυο για το σκοπό αυτό. Η συστηματική διαφορά που καταγράφεται ίσως να αντανάκλα όχι απλώς την εκ μέρους των νεότερων ηλικιών (που υπεραντιπροσωπεύονται στο δείγμα) προτίμηση σε τέτοιου είδους ιστοσελίδες, αλλά μια ιδιαίτερη πολιτισμική έκφραση της T/K δημοσιότητας.

Διάγραμμα VI-4. Αναζήτηση χιουμοριστικού περιεχομένου στο διαδίκτυο

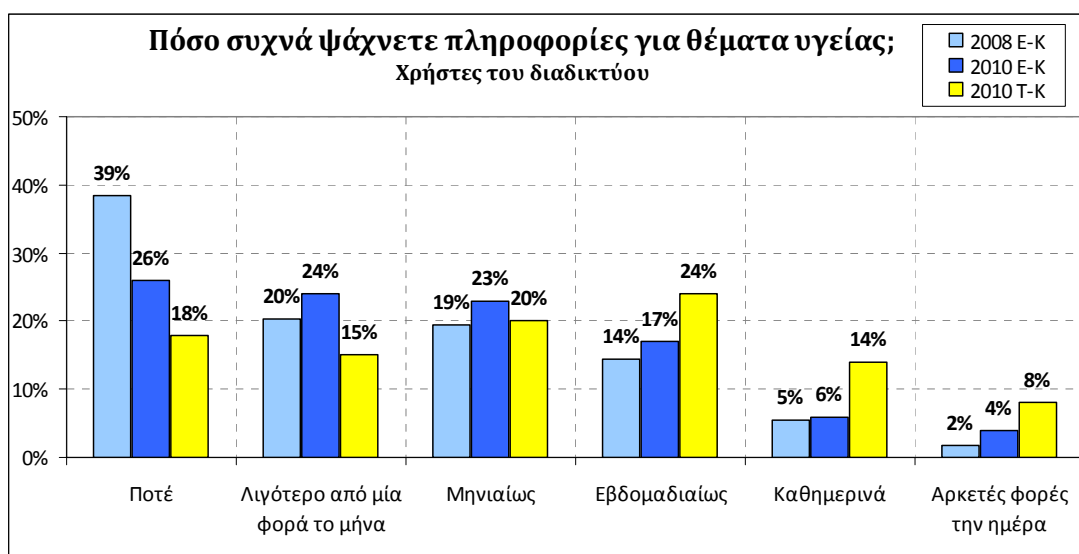
Οι σημαντικές διαφορές που καταγράφονται στις δύο πρώτες απαντήσεις (‘ποτέ’ και ‘λιγότερο από μία φορά τον μήνα’) αναφορικά με την αναζήτηση ταξιδιωτικών πληροφοριών μπορούμε βάσιμα να υποθέσουμε πως οφείλεται στη χειρότερη οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην Τ/Κ κοινότητα (διάγραμμα VI-5).

Διάγραμμα VI-5. Αναζήτηση ταξιδιωτικών πληροφοριών

Το ότι οι Τ/Κ αναζητούν συχνότερα πληροφορίες ιατρικού περιεχομένου ίσως να οφείλεται στη χαμηλότερης ποιότητας παροχή ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών στο βόρειο τμήμα του νησιού, συγκριτικά με το νότιο. Και στις δύο κοινότητες, πάντως, χρήστες μεγαλύτερης ηλικίας δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για πληροφορίες σχετικά με την υγεία (διάγραμμα VI-6).

Διάγραμμα VI-6. Αναζήτηση ιατρικών πληροφοριών

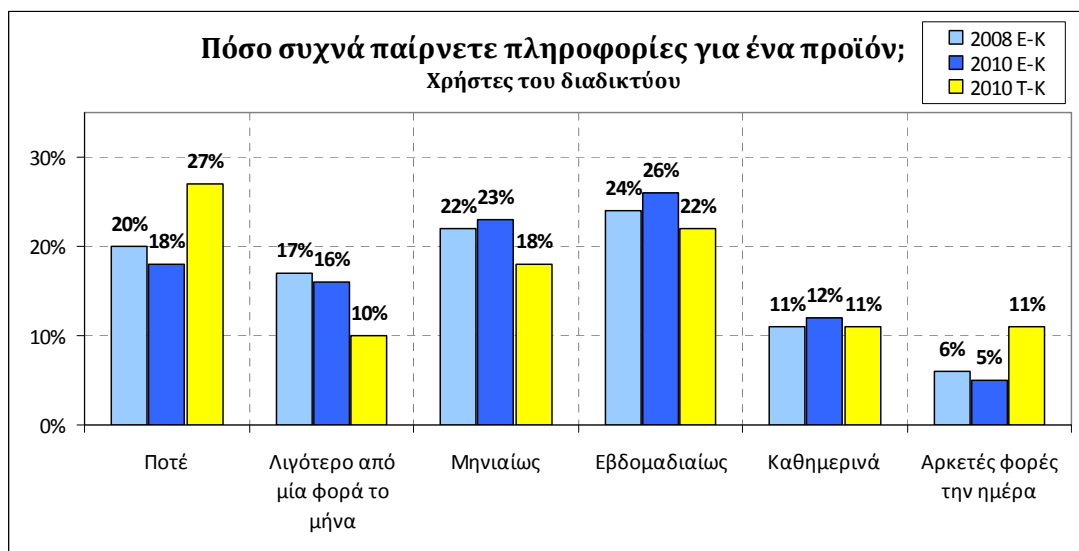

Καθημερινές συναλλαγές

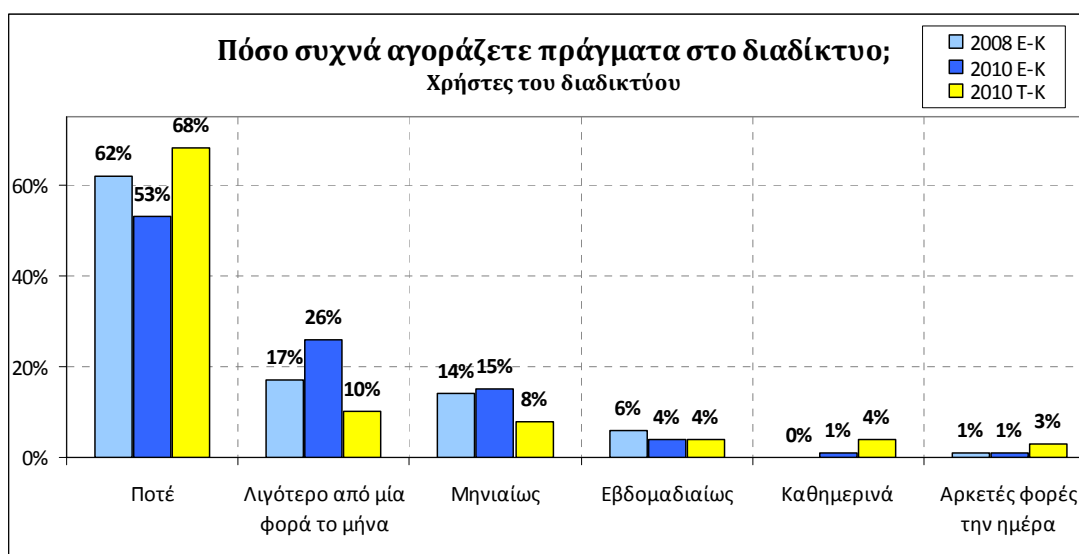
Από τη στιγμή που ένας ικανός αριθμός χρηστών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την εξεύρεση πληροφοριών για διάφορα προϊόντα, δειλά-δειλά μερικοί χρήστες πραγματοποιούν και διαδικτυακές αγορές προϊόντων και ταξιδιωτικών πακέτων (βλ. και ενότητα IV).

Τούτου δοθέντος, στα επόμενα δύο διαγράμματα φαίνεται ότι οι T/K χρήστες αναζητούν λιγότερο συχνά καταναλωτικές πληροφορίες και πραγματοποιούν αγορές μέσω του διαδικτύου σπανιότερα από τους E/K.

Διάγραμμα VI-7. Αναζήτηση πληροφοριών για προϊόντα

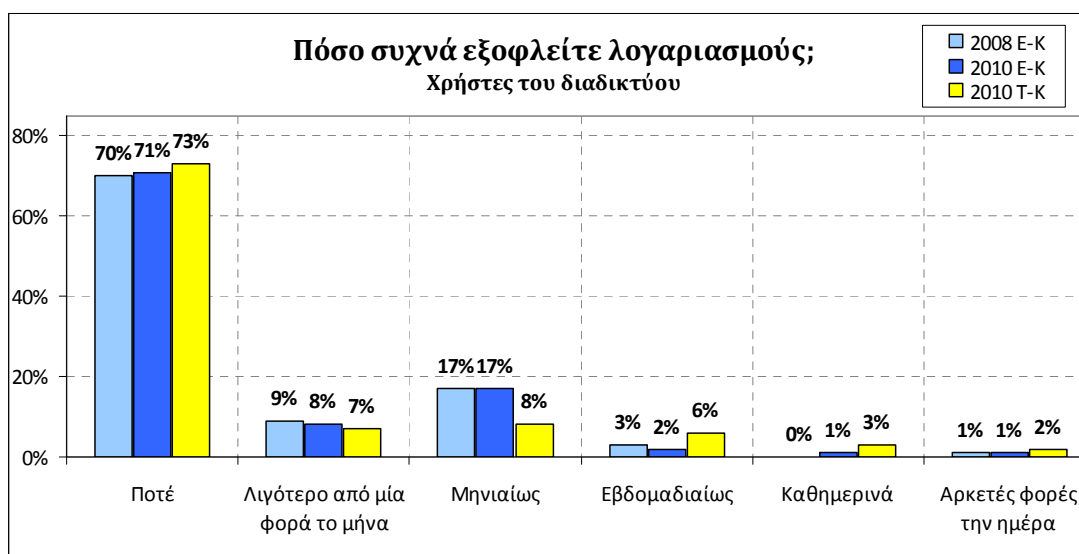

Διάγραμμα VI-8. Διαδικτυακές αγορές

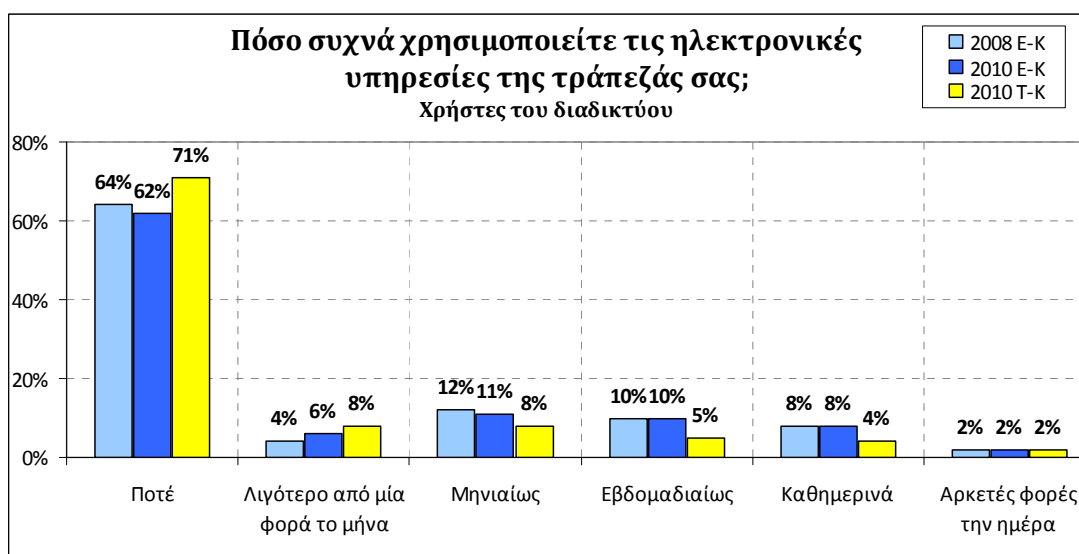

Ένα μικρό ποσοστό χρηστών χρησιμοποιούν διαδικτυακές τραπεζικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εξόφλησης λογαριασμών σε σταθερή βάση (διάγραμμα VI-9). Εδώ, δεν εμφανίζονται ιδιαίτερες διαφορές μεταξύ Τ/Κ και Ε/Κ χρηστών, ούτε άλλωστε και γενικότερα στην αξιοποίηση διαδικτυακών τραπεζικών εξυπηρετήσεων (διάγραμμα VI-10) και επενδυτικών πράξεων (διάγραμμα VI-11).

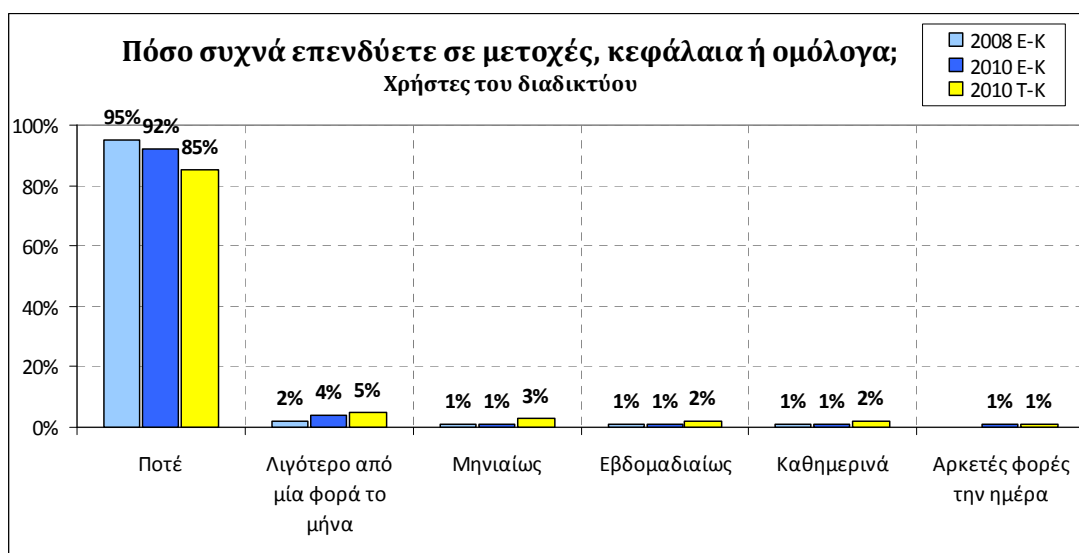
Διάγραμμα VI-9. Διαδικτυακή εξόφληση λογαριασμών

Διάγραμμα VI-10. Διαδικτυακές τραπεζικές υπηρεσίες

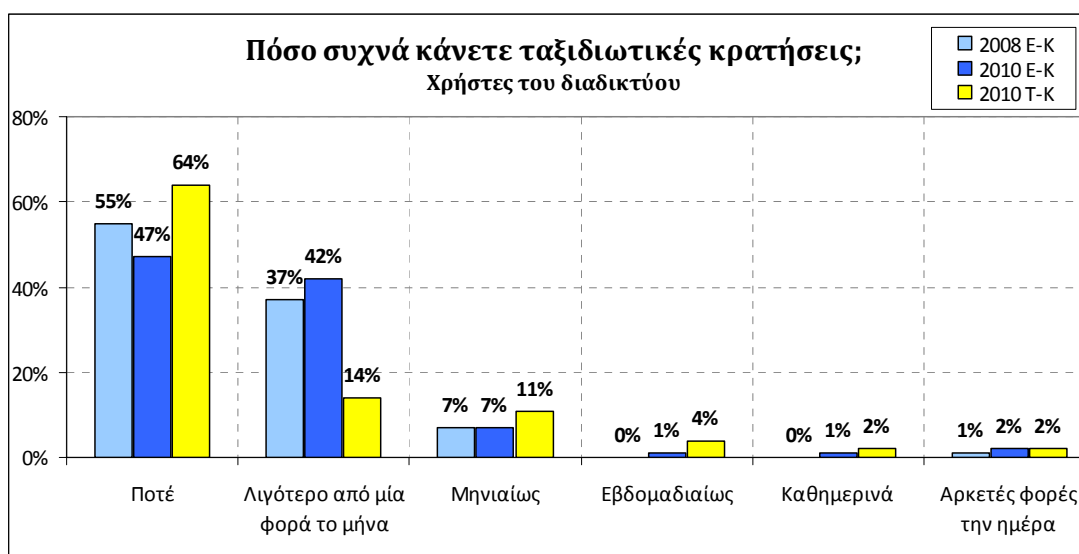

Διάγραμμα VI-11. Διαδικτυακές επενδυτικές πράξεις

Απεναντίας, διαφορές εμφανίζονται σχετικά με τις διαδικτυακές κρατήσεις για τουριστικούς λόγους, κάτι που αντανάκλα την οικονομική ευρωστία της Ε/Κ κοινότητας που συχνά εκφράζεται με τη ζήτηση τουριστικών υπηρεσιών (διάγραμμα VI-12).

Διάγραμμα VI-12. Διαδικτυακές ταξιδιωτικές κρατήσεις

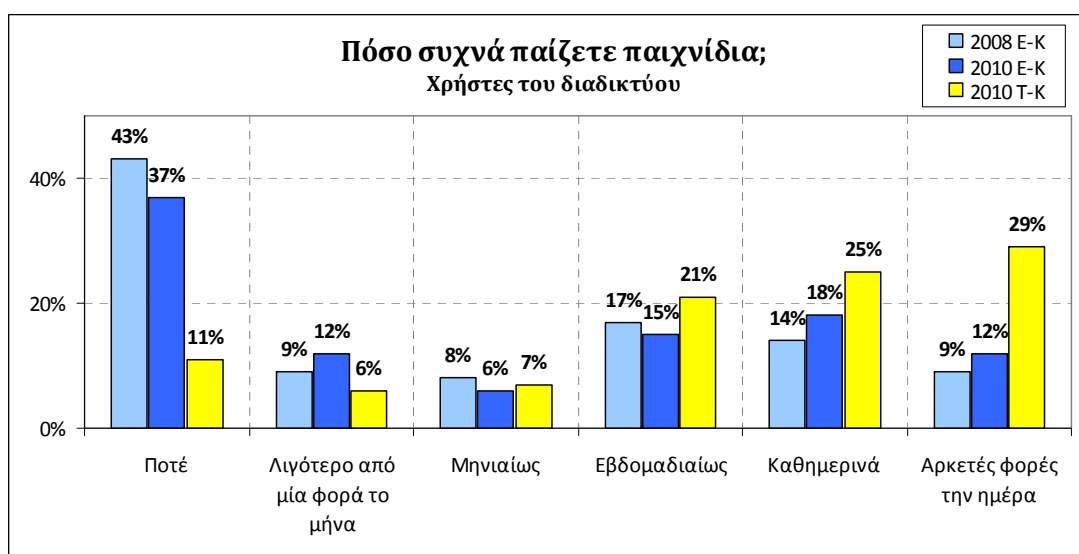

Ψυχαγωγία

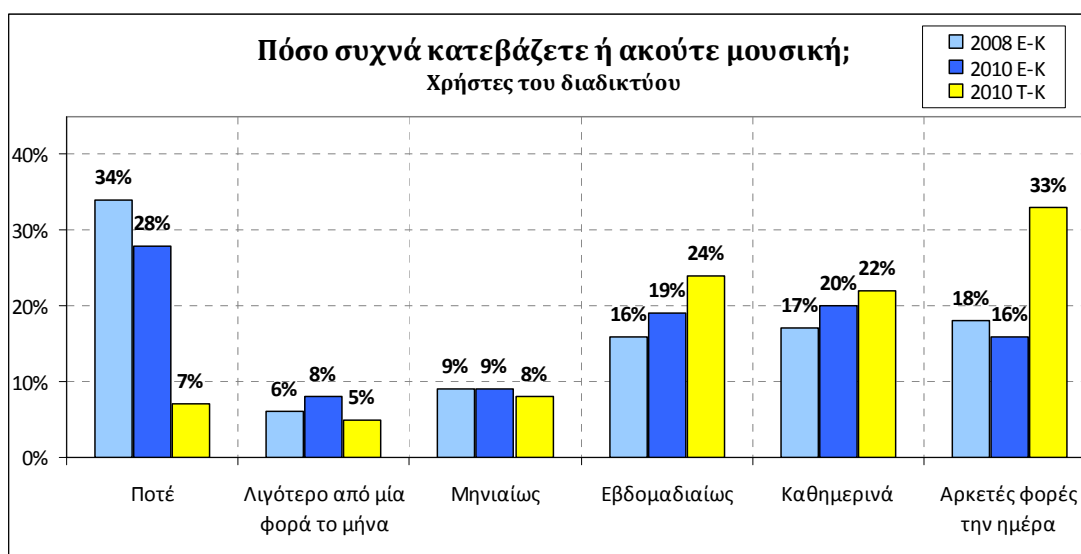
Ήδη αναφέρθηκε η από μέρους των Τ/Κ χρηστών πολύ συχνή επίσκεψη σε ιστοσελίδες χιουμοριστικού περιεχομένου. Και για τις δύο κοινότητες, σε γενικές γραμμές, ο αριθμός των χρηστών που περιλαμβάνουν το διαδίκτυο στις ψυχαγωγικές τους δραστηριότητες ολοένα και αυξάνεται. Όπως αναμενόταν, τα διαδικτυακά παιχνίδια, η μουσική και τα βίντεο είναι ιδιαίτερα δημοφιλή στις μικρότερες ηλικίες. Η περιήγηση στον ιστό είναι μακράν η δημοφιλέστερη ψυχαγωγική δραστηριότητα. Επίσης, η συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα έχει γίνει καθημερινή συνήθεια για πολλούς χρήστες, ιδιαίτερα στις μικρότερες ηλικίες και πρωτίστως για τους Τ/Κ.

Αντιθέτως, οι επισκέψεις σε ιστοσελίδες με θρησκευτικό περιεχόμενο, πορνογραφικό περιεχόμενο και τυχερά παιχνίδια είναι χαμηλές. Τα ευρήματα αυτά παρουσιάζονται στα παρακάτω διαγράμματα.

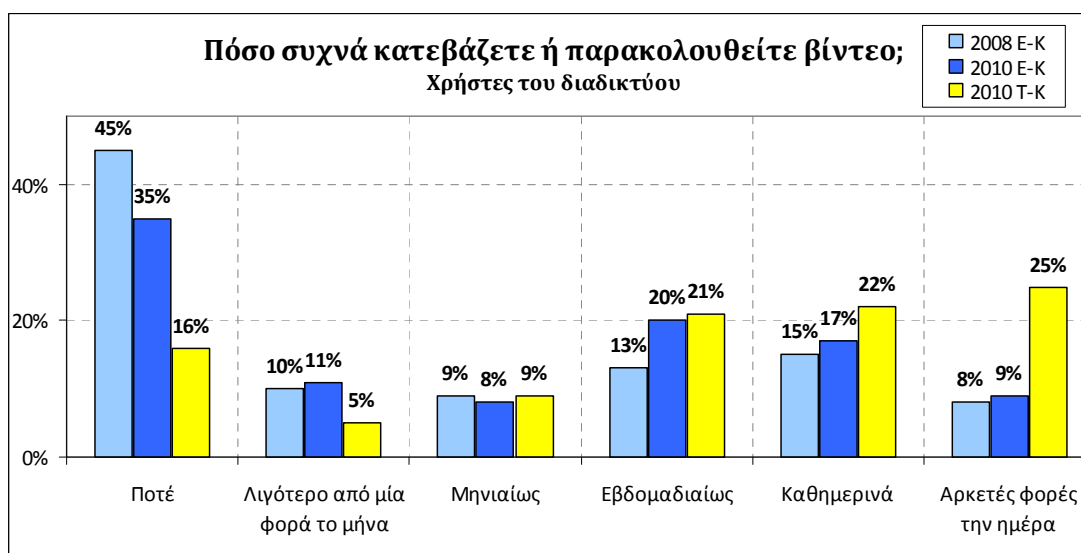
Διάγραμμα VI-13. Διαδικτυακά παιχνίδια

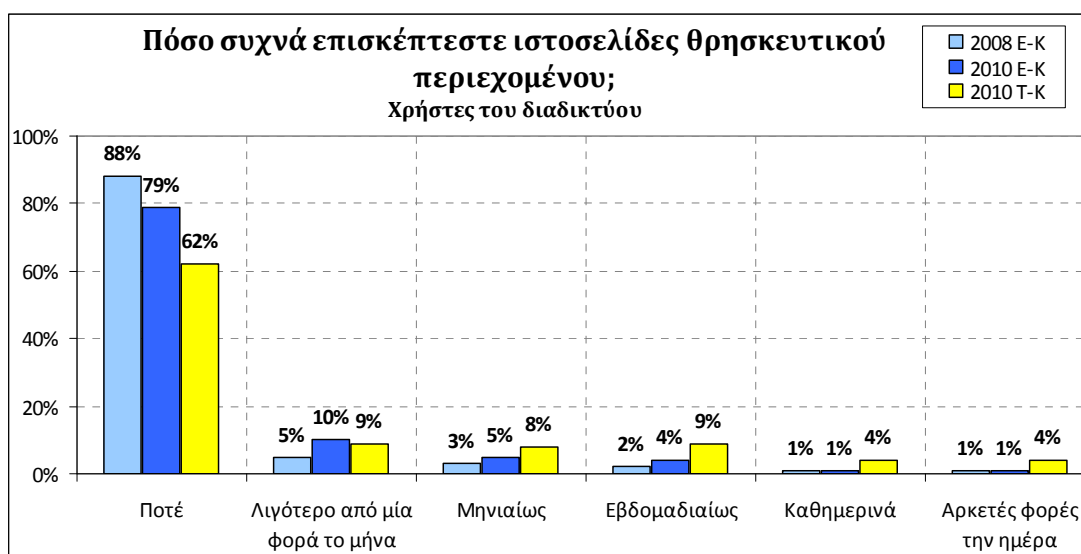
Διάγραμμα VI-14. Διαδικτυακή μουσική

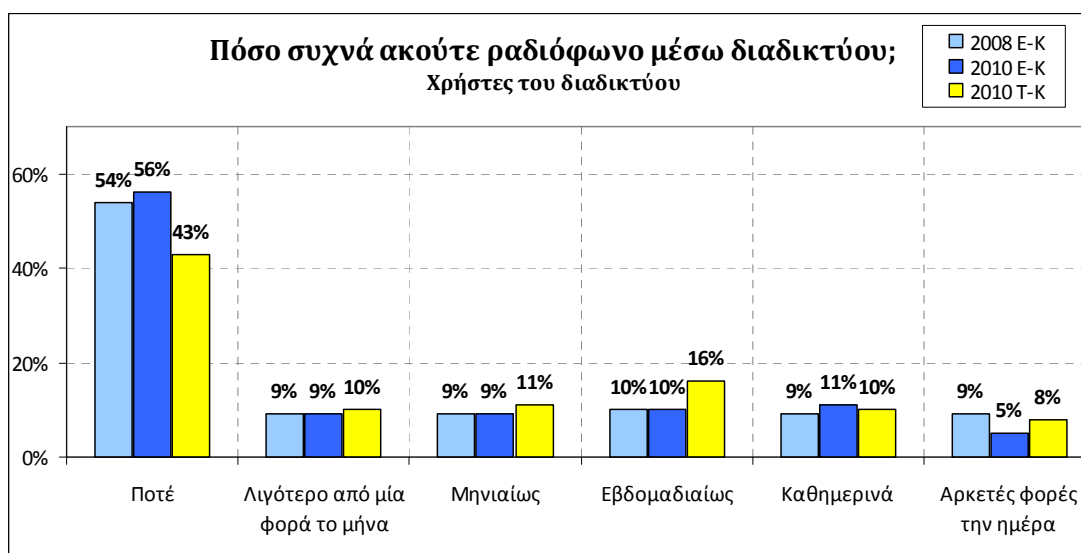
Διάγραμμα VI-15. Διαδικτυακά βίντεο

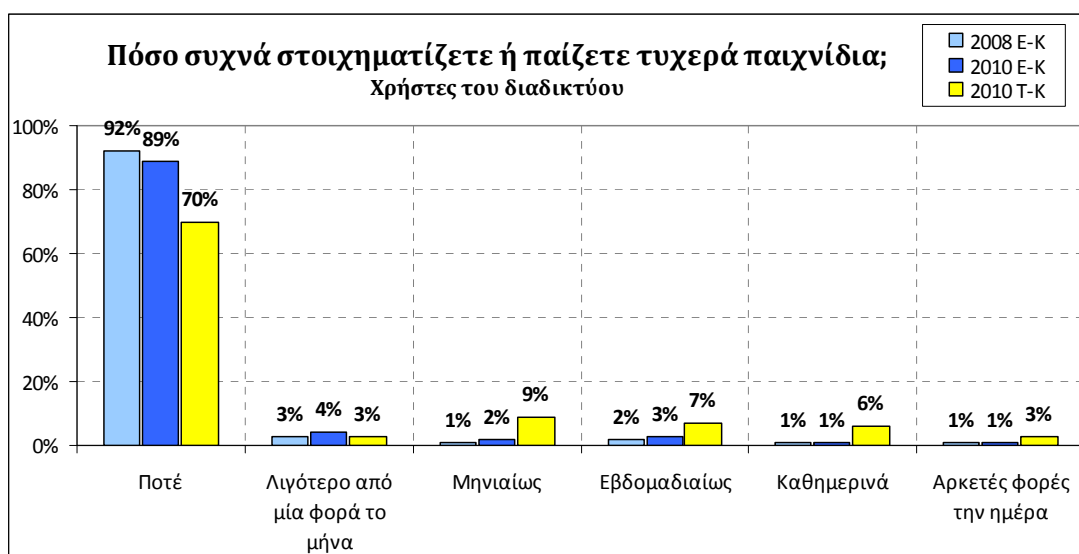
Διάγραμμα VI-16. Θρησκευτικές ιστοσελίδες

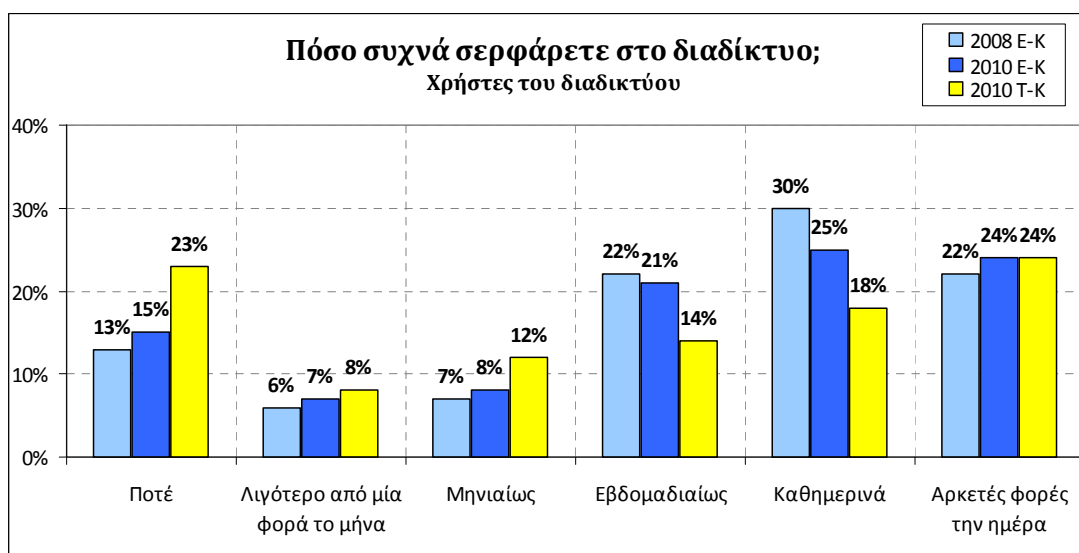
Διάγραμμα VI-17. Διαδικτυακό ραδιόφωνο

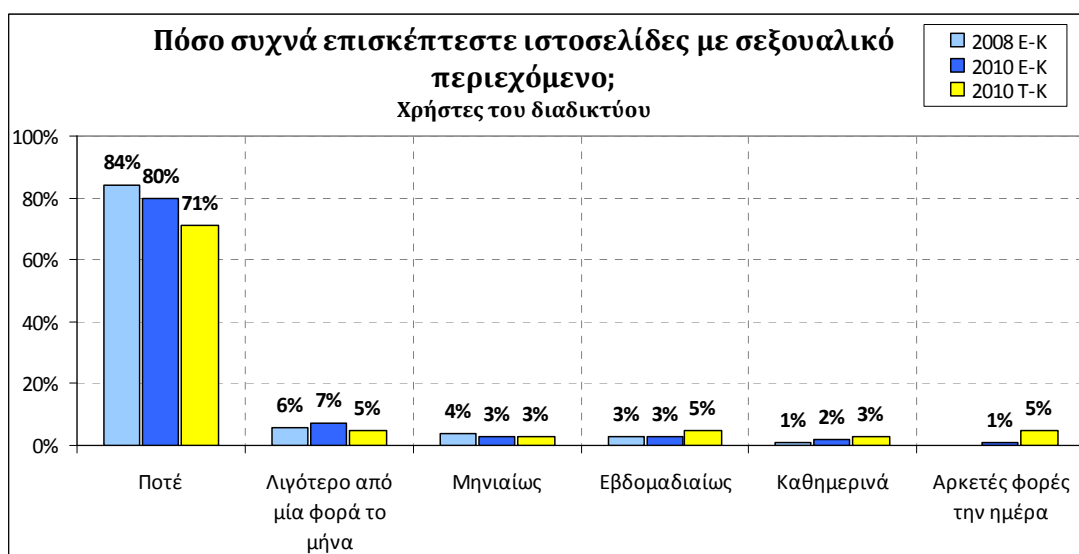
Διάγραμμα VI-18. Διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα

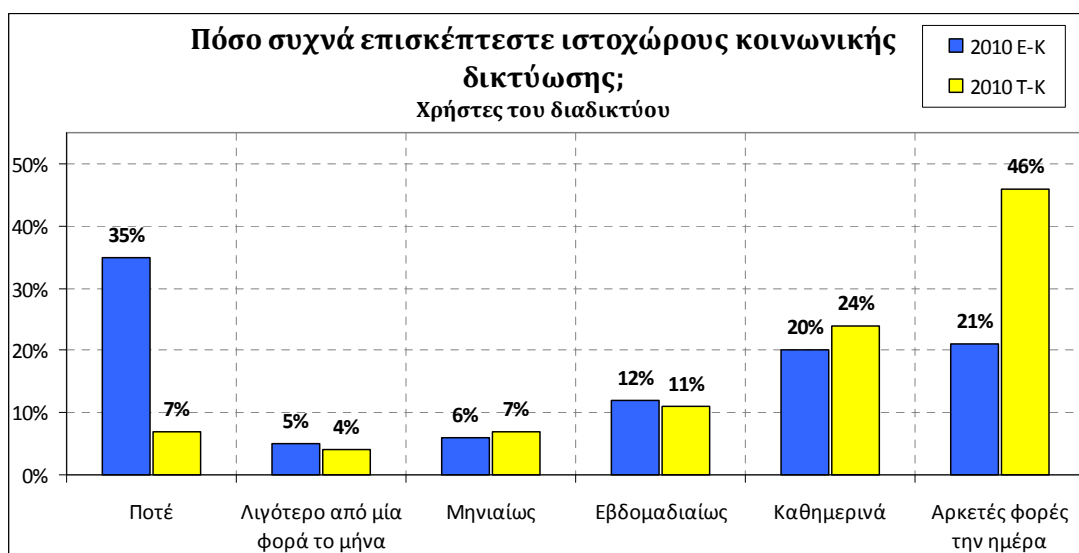
Διάγραμμα VI-19. Περιήγηση στο διαδίκτυο

Διάγραμμα VI-20. Ιστοσελίδες σεξουαλικού περιεχομένου

Διάγραμμα VI-21. Ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης

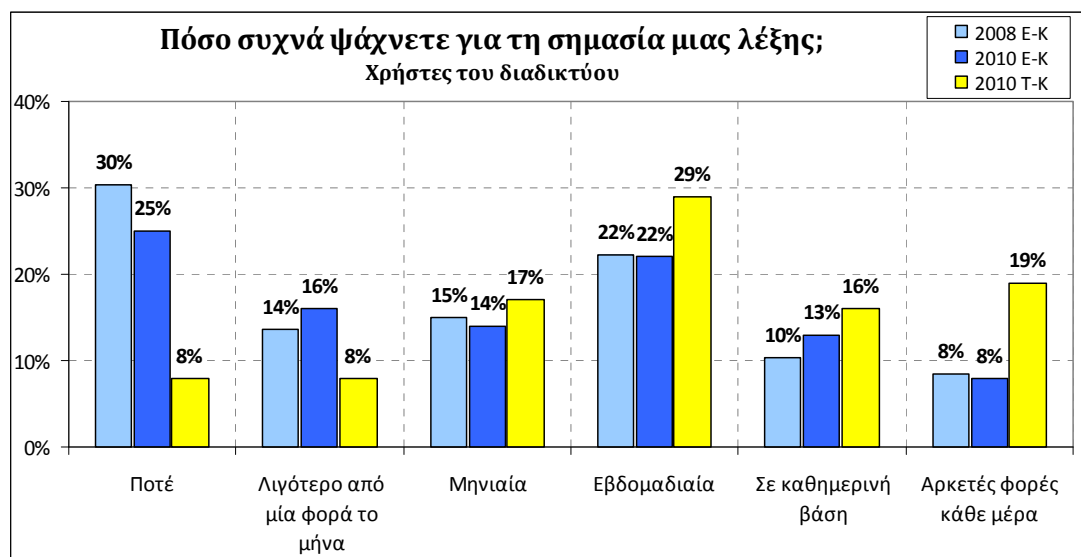
Μαθησιακές δραστηριότητες

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν μία εξοικείωση των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων χρηστών με διαδικτυακές πηγές για την αναζήτηση ορισμού λέξεων και εξακρίβωση γεγονότων. Ταυτόχρονα, οι Κύπριοι χρήστες αναφέρουν μη συχνή χρήση του διαδικτύου για ανάκληση πληροφοριών για το σχολείο και για τη μάθηση ή εκπαίδευση εξ αποστάσεως.

Η σύγκριση των αποτελεσμάτων των Ελληνοκύπριων χρηστών μεταξύ του 2008 και του 2010 δείχνει μία αύξηση ως προς το ποσοστό των ατόμων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να αναζητήσουν τη σημασία μιας λέξης. Ένας στους πέντε Ελληνοκύπριους χρήστες (22%) χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση λέξεων σε εβδομαδιαία βάση, ενώ το ποσοστό αυτό για τους Τουρκοκύπριους χρήστες ανέρχεται στο 29%. Περισσότεροι Τουρκοκύπριοι (16%) από Ελληνοκύπριους (13%) χρήστες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση

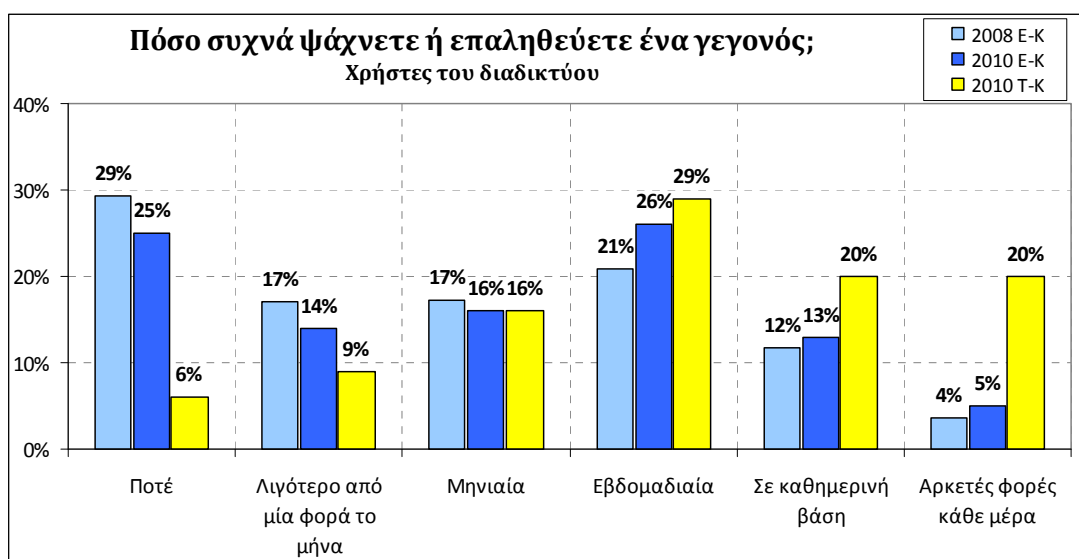
ορισμών λέξεων καθημερινά. Οι χρήστες άνω των 55 ετών και οι απόφοιτοι δημοτικής εκπαίδευσης χρησιμοποιούν το διαδίκτυο γι' αυτό το σκοπό λιγότερο από άλλες ηλικιακές ομάδες. Στην περίπτωση των Τουρκοκυπρίων, το μορφωτικό επίπεδο παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς 50% των χρηστών που έχουν συμπληρώσει μόνο το δημοτικό αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν ποτέ το διαδίκτυο για την αναζήτηση ορισμών λέξεων (διάγραμμα VI-22).

Διάγραμμα VI-22. Μαθησιακή χρήση - σημασία λέξεων

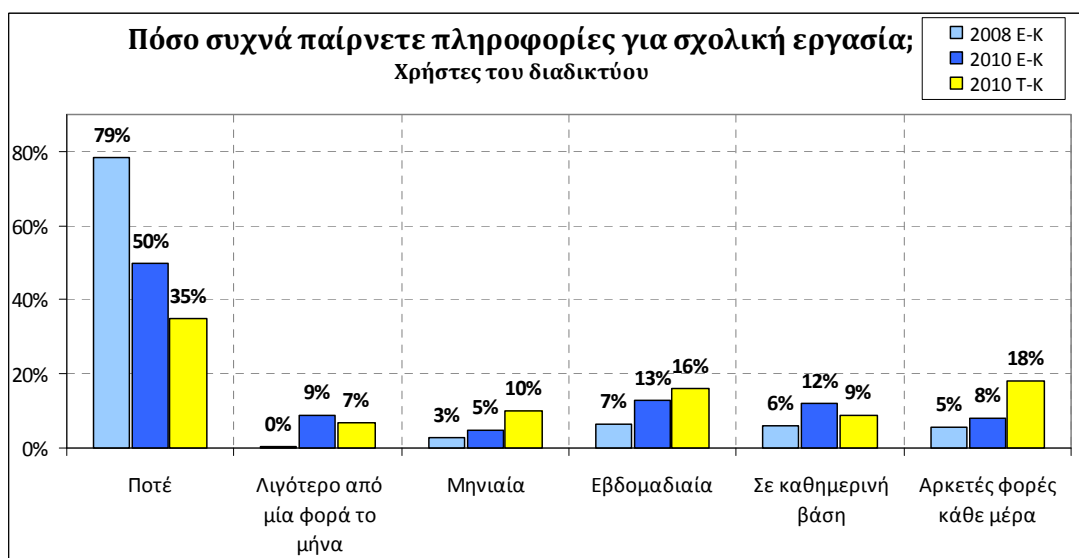
Μεταξύ του 2008 και του 2010 παρατηρείται επίσης μία μικρή αύξηση στο ποσοστό των Ελληνοκύπριων χρηστών οι οποίοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για εξακρίβωση γεγονότων. Ωστόσο ένας στους τέσσερις Ελληνοκύπριους χρήστες (25%) αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν ποτέ το διαδίκτυο για το σκοπό αυτό. Απεναντίας, μόνο για το 6% των Τουρκοκύπριων χρηστών συμβαίνει, κατά δήλωσή τους, το ίδιο. Οι τάσεις αυτές φαίνεται να επηρεάζονται από το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων, καθώς 60% των Ελληνοκύπριων και 50% των Τουρκοκύπριων με ανώτατο επίπεδο μόρφωσης το δημοτικό αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν ποτέ το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών ή την εξακρίβωση γεγονότων (διάγραμμα VI-23).

Διάγραμμα VI-23. Μαθησιακή χρήση - επιβεβαίωση γεγονότων

Παρόλο που το διαδίκτυο χρησιμοποιείται περισσότερο στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο, φαίνεται ότι για τους Κύπριους σπουδαστές η χρήση των διαδικτυακών πηγών για σχολική εργασία δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη: 50% των Ελληνοκύπριων χρηστών το 2010 δηλώνουν ότι δεν χρησιμοποιούν ποτέ το διαδίκτυο για το σκοπό αυτό. Ωστόσο, η σύγκριση των απαντήσεων των Ελληνοκύπριων ερωτώμενων μεταξύ του 2008 και του 2010 δείχνει μία αυξητική τάση. Όσον αφορά τους Τουρκοκύπριους χρήστες του διαδικτύου μεγαλύτερο ποσοστό χρηστών (65%) δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι νεαρότεροι χρήστες αναφέρουν πιο συχνή χρήση του διαδικτύου για το σκοπό αυτό, αλλά ακόμη και σε αυτή την περίπτωση η συχνότητα της χρήσης είναι μικρή (διάγραμμα VI-24).

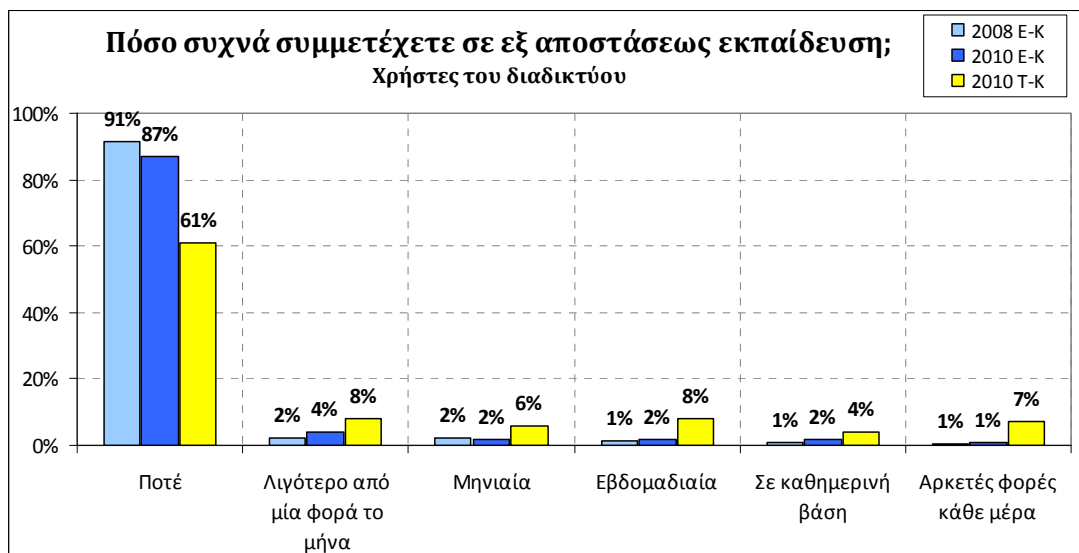
Διάγραμμα VI-24. Μαθησιακή χρήση - σχολική εργασία

Η χρήση διαδικτυακών πηγών για εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι περιορισμένη, αν και παρατηρείται μία μικρή αύξηση στα ποσοστά των Ελληνοκύπριων χρηστών από την προηγούμενη μέτρηση. Ένα υψηλό ποσοστό Ελληνοκυπρίων (87%) και

Τουρκοκυπρίων (61%) χρηστών αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν ποτέ το διαδίκτυο για εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα αυτά μπορεί να οφείλονται στην έλλειψη ευκαιριών και κινήτρων για την παρακολούθηση εξ αποστάσεως μαθημάτων στο διαδίκτυο (διάγραμμα VI-25).

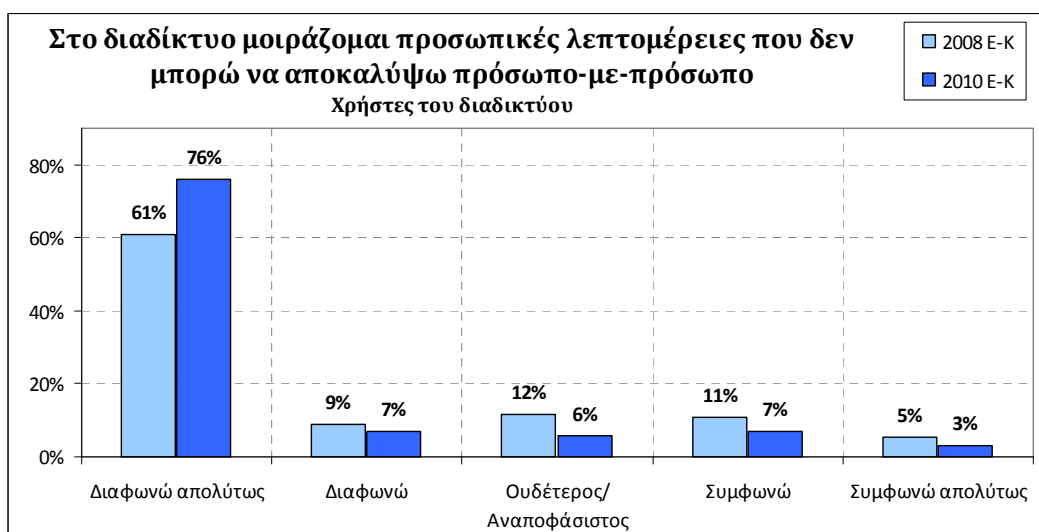
Διάγραμμα VI-25. Μαθησιακή χρήση - εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ταυτότητα και κοινωνικές σχέσεις στο διαδίκτυο

Οι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου τείνουν να μην μοιράζονται στο διαδίκτυο προσωπικές λεπτομέρειες που αισθάνονται ότι δεν μπορούν να αποκαλύψουν στην πρόσωπο-με-πρόσωπο επικοινωνία. Ουσιαστικά, για τους Ε/Κ χρήστες του το διαδίκτυο δεν αίρει τους προσωπικούς φραγμούς. Αυτή η τάση ενισχύεται στα δεδομένα του 2010, καθώς ένα ακόμη μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου δηλώνει ότι διαφωνεί με την άποψη ότι η αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων ενισχύεται από τη χρήση του διαδικτύου⁴.

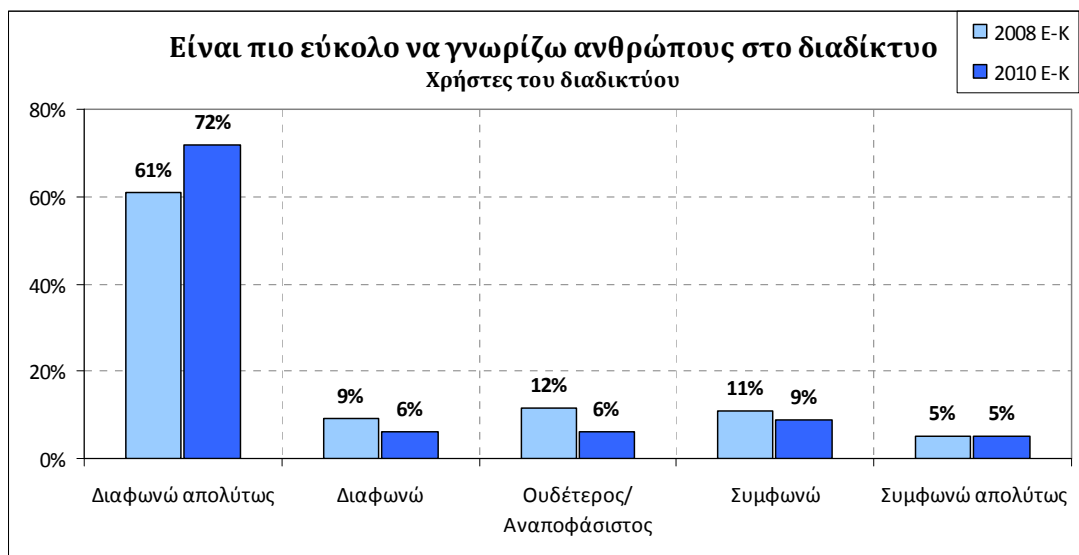
Διάγραμμα VI-26. Αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων στο διαδίκτυο

⁴ Δεδομένα για τις απόψεις των Τουρκοκύπριων χρηστών για την ταυτότητα και τις κοινωνικές σχέσεις στο διαδίκτυο δεν είναι διαθέσιμα.

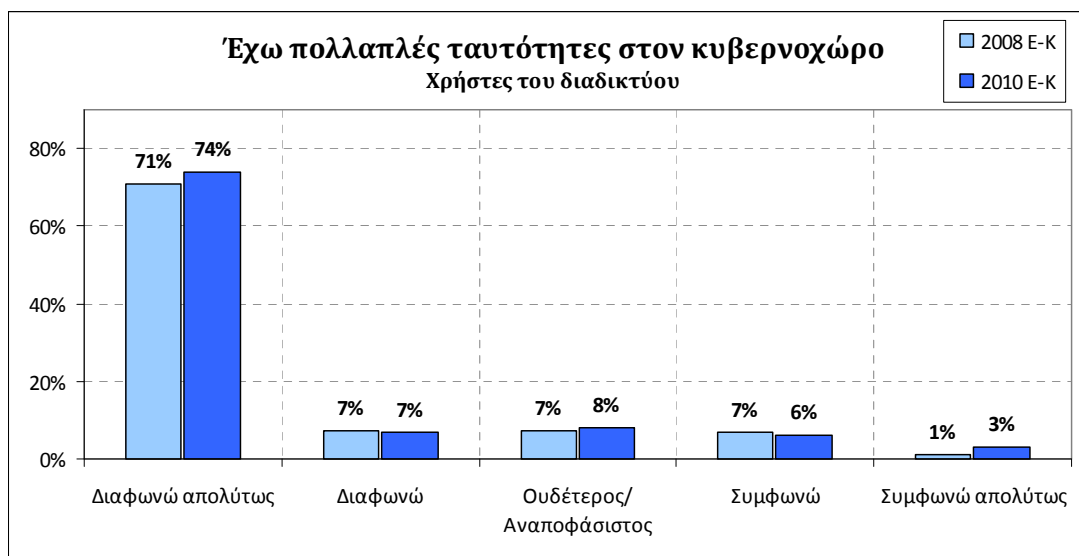
Για τους Ελληνοκύπριους χρήστες του διαδικτύου δεν είναι πιο εύκολο να γνωρίζουν ανθρώπους στο διαδίκτυο σε σχέση με τη διαπροσωπική επικοινωνία. Η μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν θεωρούν ότι το διαδίκτυο υποκαθιστά τη διαπροσωπική επαφή. Δεδομένου ότι αυτή η τάση ενισχύεται από τα δεδομένα του 2010, δεν φαίνεται ότι θα αντιστραφεί στο μέλλον.

Διάγραμμα VI-27. Γνωριμίες στο διαδίκτυο

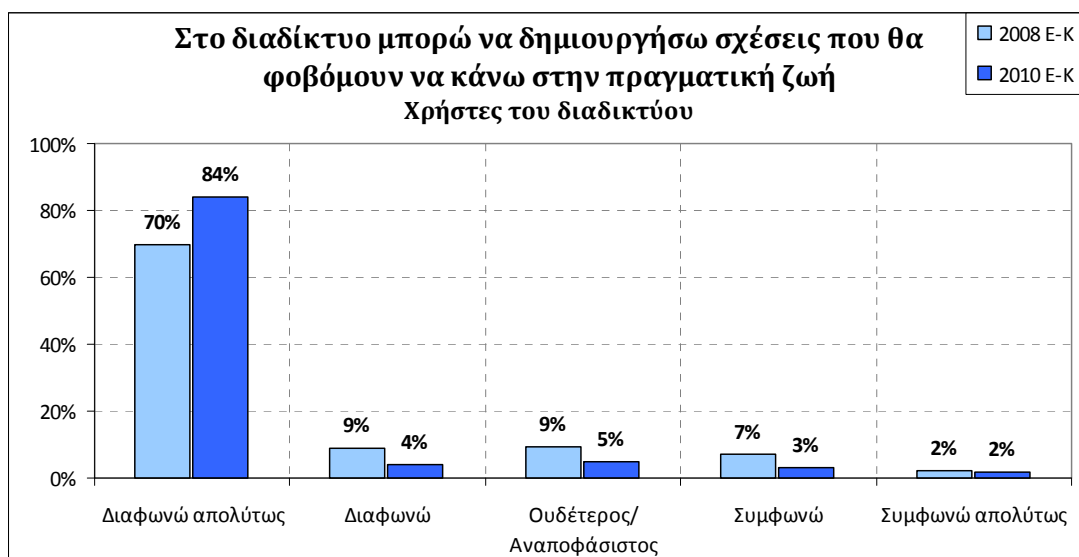
Η επόμενη ερώτηση σε αυτή την ενότητα ήταν αν οι χρήστες του διαδικτύου έχουν πολλά ονόματα στον κυβερνοχώρο, κάθε ένα από τα οποία έχει γι' αυτούς διαφορετική αξία. Η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών ταυτοτήτων στο διαδίκτυο είναι ένα πολυσυζητημένο χαρακτηριστικό του μέσου με όψεις θετικές (π.χ. εξερεύνηση της ταυτότητας του υποκειμένου) και αρνητικές (π.χ. εξαπάτηση). Οι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου εμφανίζονται πολύ επιφυλακτικοί ως προς αυτή τη δυνατότητα του κυβερνοχώρου, καθώς τρεις στους τέσσερις δηλώνουν ότι δεν υιοθετούν αυτή την πρακτική. Μάλιστα, η τάση αυτή εμφανίζει μια αυξητική δυναμική το 2010 σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση.

Διάγραμμα VI-28. Πολλαπλές ταυτότητες στο διαδίκτυο

Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι Ελληνοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου διαφωνούν με την άποψη ότι το διαδίκτυο τους επιτρέπει να δημιουργούν σχέσεις που δεν θα ήταν εφικτές στην «πραγματική ζωή». Έτσι, ο κυβερνοχώρος δεν φαίνεται να τους προσφέρει έναν χώρο απαλλαγμένο από την κοινωνική συστολή που εκδηλώνεται στην καθημερινή ζωή. Δεδομένου ότι το ποσοστό όσων διαφωνούν απολύτως με την παραπάνω άποψη έχει αυξηθεί κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες το 2010, δεν φαίνεται ότι αυτή η τάση θα αντιστραφεί στο μέλλον.

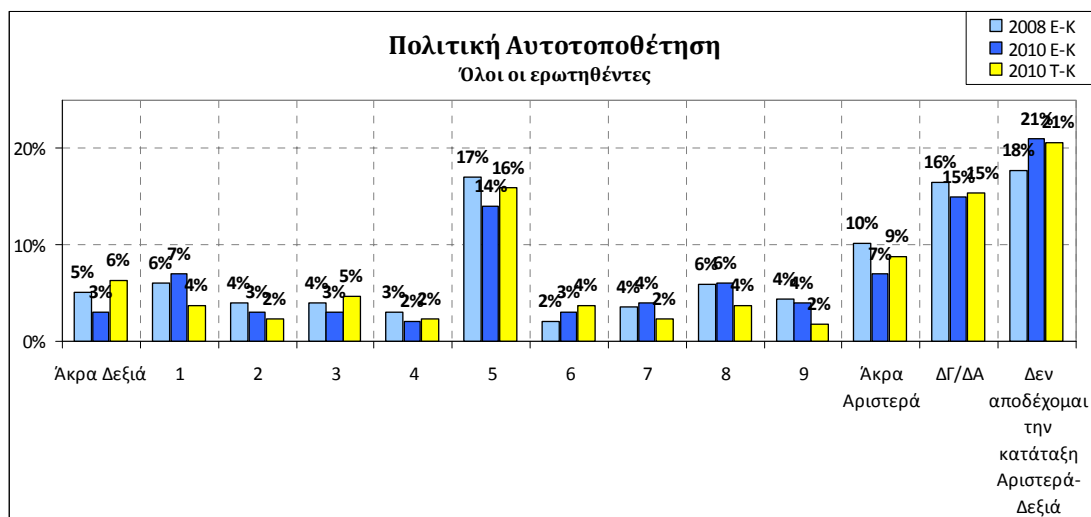
Διάγραμμα VI-29. Δημιουργία σχέσεων στο διαδίκτυο

VII. Διαδίκτυο και πολιτική ικανότητα

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων – Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων – όταν ρωτούνται για τις πολιτικές τους προτιμήσεις, αυτοτοποθετούνται στο μέσο του πολιτικού φάσματος στον άξονα «Αριστερά – Δεξιά», δεδομένο το οποίο δεν εμφανίζεται να έχει αξιοσημείωτες μεταβολές σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση.

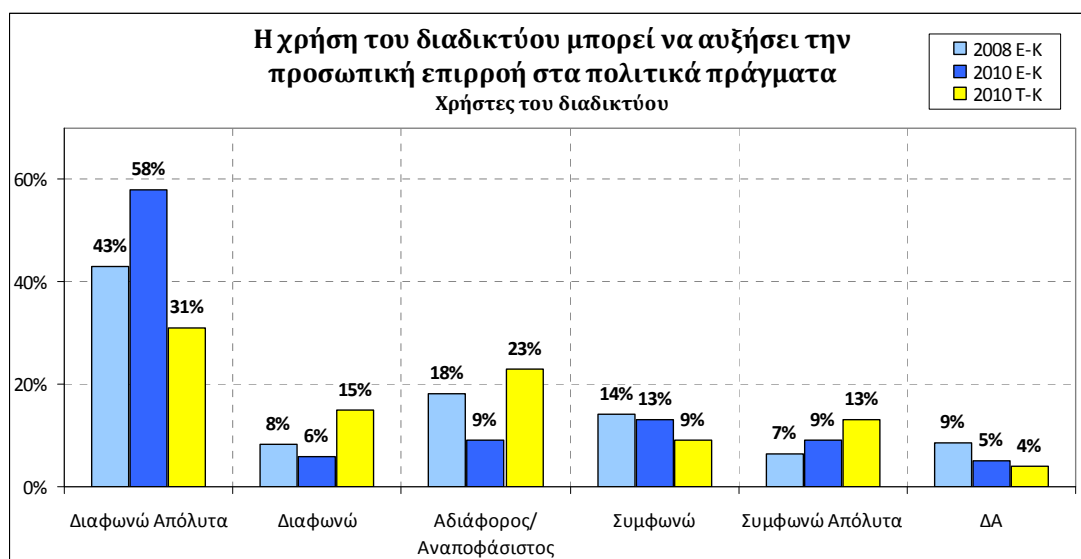
Διάγραμμα VII-1. Αυτο-τοποθέτηση στον άξονα δεξιάς-αριστεράς

Θα πρέπει όμως να επισημανθεί η ύπαρξη, και στα ευρήματα του 2010, ενός σημαντικού ποσοστού χρηστών του διαδικτύου (ελαφρά αυξημένου φέτος), το οποίο δηλώνει ότι δεν αποδέχεται τη διάκριση «Αριστερά – Δεξιά» για την περιγραφή του πολιτικού φάσματος. Αξιοπρόσεκτο είναι επίσης και το ποσοστό όσων αρνήθηκαν να απαντήσουν ή απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν.

Η δυσπιστία ως προς τη δυνατότητα του διαδικτύου να ενδυναμώσει την πολιτική επιρροή των χρηστών του, η οποία είχε καταγραφεί στην προηγούμενη μέτρηση, είναι παρούσα και στα δεδομένα του 2010, με τους T/K να καταγράφουν σαφώς λιγότερη δυσπιστία.

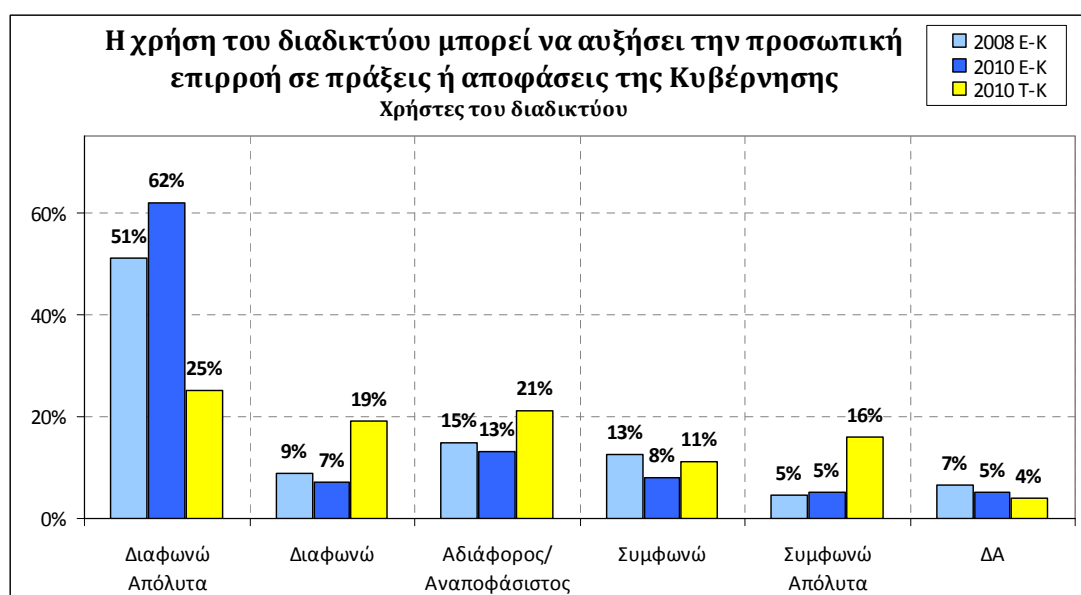
Διάγραμμα VII-2. Ενδυνάμωση γενικής πολιτικής επιρροής

Πιο συγκεκριμένα:

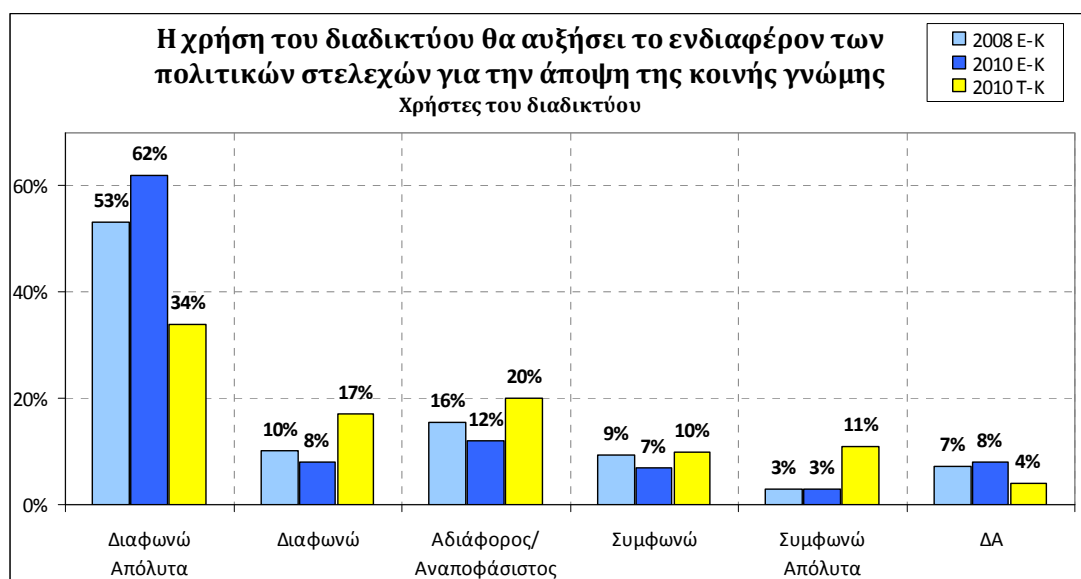
- Παραμένουν δύσπιστοι ως προς τη δυνατότητα του διαδικτύου να παρέχει ενίσχυση της προσωπικής επιρροής στα πολιτικά πράγματα
- Παραμένουν δύσπιστοι ως προς τη δυνατότητα του διαδικτύου να παρέχει αυξημένη προσωπική επιρροή στη λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων.

Διάγραμμα VII-3. Ενδυνάμωση πολιτικής επιρροής στην κυβέρνηση

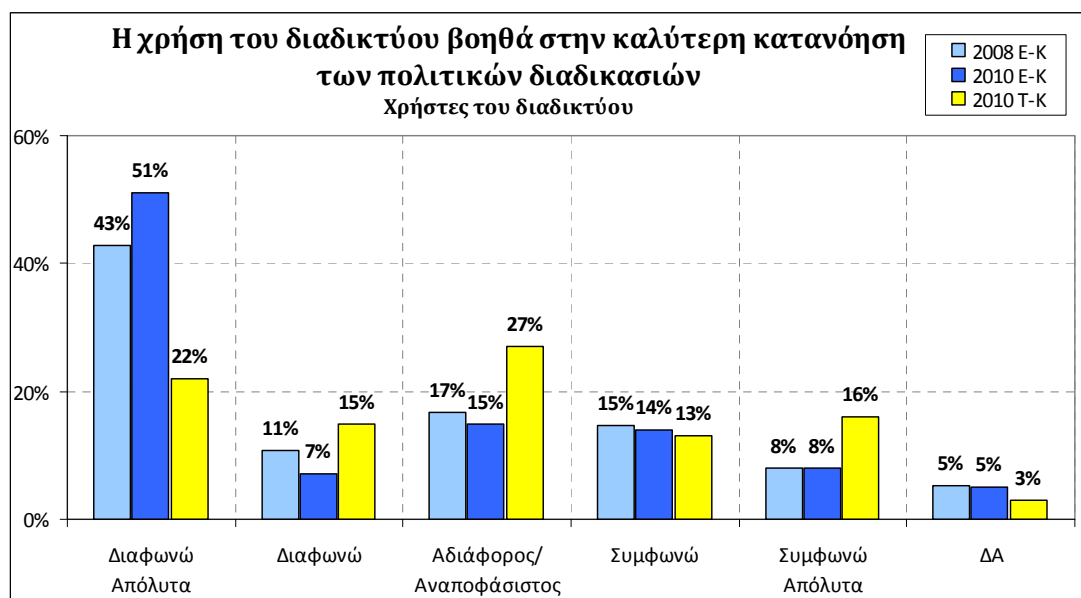
Παραμένουν επίσης δύσπιστοι ως προς τη δυνατότητα του διαδικτύου να ενισχύσει το βαθμό ανταπόκρισης του πολιτικού συστήματος στα αιτήματα και τις απαιτήσεις του εκλογικού σώματος και κατ' επέκταση να συμβάλει στη μείωση της αποξένωσης από τις πολιτικές διαδικασίες.

Διάγραμμα VII-4. Επιρροή στην ανταπόκριση του πολιτικού συστήματος

Παρόλα αυτά, πρέπει να σημειωθεί ότι οι Τουρκοκύπριοι χρήστες του διαδικτύου εμφανίζονται να καταγράφουν μια σχετικά υψηλότερη δυναμική από εκείνη των Ελληνοκυπρίων ως προς τη θετική αξιολόγηση της συμβολής του διαδικτύου στις πολιτικές διαδικασίες. Τούτο καθίσταται εμφανές από τη σημαντική διαφοροποίησή τους από τους Ελληνοκυπρίους (σε σχεδόν διπλάσιο αριθμό ποσοστιαίων μονάδων στην «απόλυτη συμφωνία» και την «απόλυτη διαφωνία») ως προς την αξιολόγηση της συμβολής του διαδικτύου στην καλύτερη κατανόηση των πολιτικών διαδικασιών.

Διάγραμμα VII-5. Επιρροή στην κατανόηση της πολιτικής

Αν και οι ενδείξεις δεν είναι ακόμη αρκετές και ασφαλείς, θα μπορούσαμε να επιστημόνουμε τα πρώτα δείγματα μιας μεγαλύτερης τάσης δεκτικότητας και αποδοχής του ρόλου του διαδικτύου στις πολιτικές διαδικασίες μεταξύ των Τουρκοκυπρίων σε σχέση με τους Ελληνοκυπρίους. Πιθανές εξηγήσεις της διαφοροποίησης αυτής μπορούν να αναζητηθούν στα διαφορετικά χαρακτηριστικά

της πολιτικής ζωής των δύο κοινοτήτων. Στην Τουρκοκυπριακή πλευρά η δημόσια σφαίρα εμφανίζεται να είναι λιγότερο υπερ-πολιτικοποιημένη σε σχέση με την Ελληνοκυπριακή πλευρά και κατά συνέπεια ο ανεξάρτητος και περιφερειακός (ακόμη) ρόλος του διαδικτύου στις πολιτικές διαδικασίες μπορεί να γίνει ευκολότερα κατανοητός και αποδεκτός.

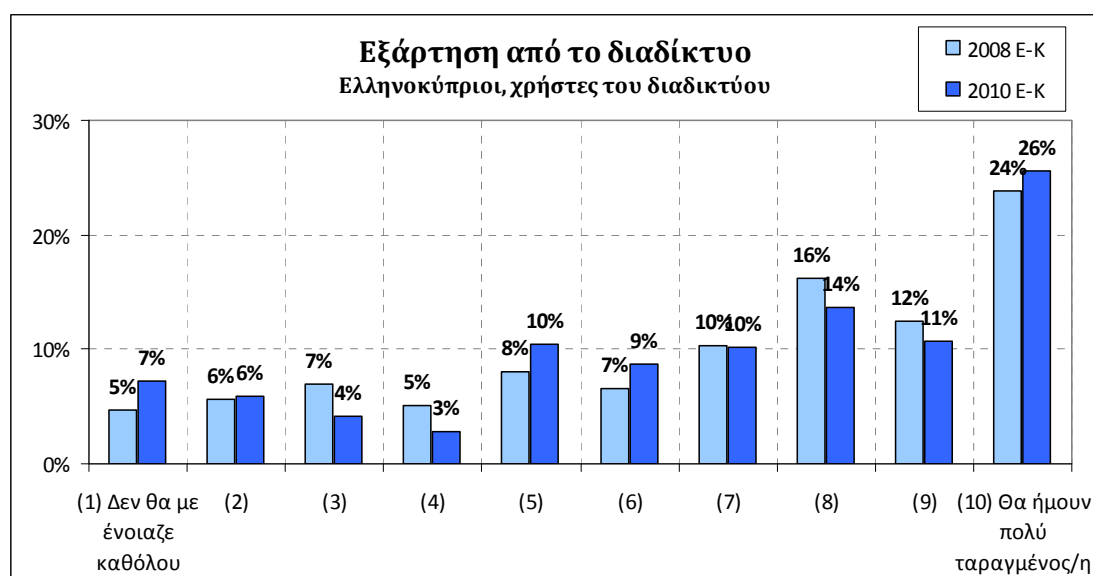
Σε κάθε περίπτωση, όμως, και στις δύο κοινότητες ο πολιτικός ρόλος της χρήσης του διαδικτύου δεν είναι ακόμη ισχυρά εδραιωμένος και εμποδωμένος από την πλειονότητα των πολιτών.

VIII. Η γενική αξιολόγηση του διαδικτύου

Εξάρτηση από το διαδίκτυο

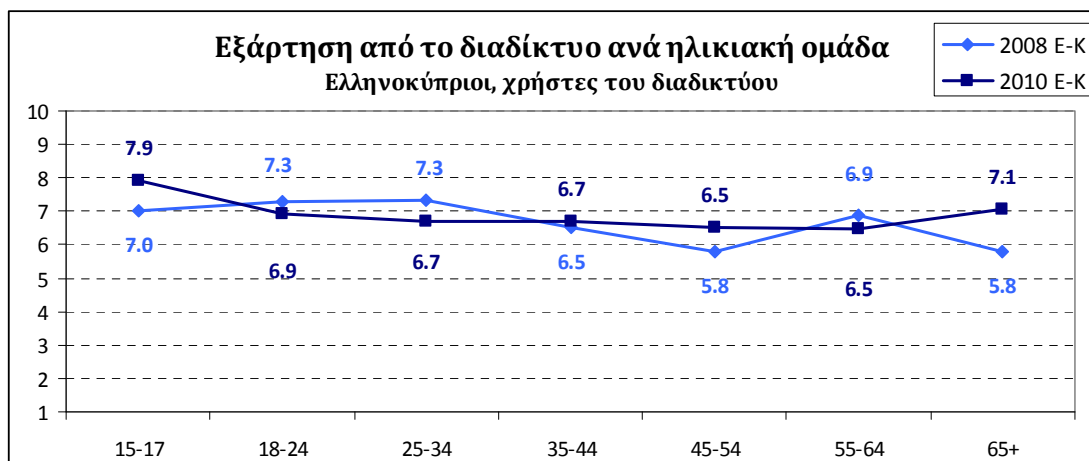
Για να εκτιμηθεί ο βαθμός εξάρτησης των Ελληνοκύπριων από το διαδίκτυο, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να δηλώσουν πώς θα αισθάνονταν αν διαπίστωναν ξαφνικά ότι η σύνδεσή τους με το διαδίκτυο είχε καταργηθεί – σε μια κλίμακα από το 1, που σημαίνει ότι η απουσία σύνδεσης δεν θα τους επηρέαζε καθόλου, ως το 10, που σημαίνει ότι θα τους τάραζε και θα τους έλειπε υπερβολικά. Ο βαθμός εξάρτησης των Ελληνοκύπριων χρηστών από το διαδίκτυο δεν έχει υποστεί σημαντική μεταβολή: όπως και το 2008, 69% των χρηστών στη μέτρηση του 2010 δηλώνουν ότι θα επηρεάζονταν αρνητικά από την απουσία σύνδεσης (απαντήσεις που κυμαίνονταν από το 6 ως το 10). Όπως φαίνεται στο διάγραμμα VIII-1, μικρές διαφορές καταγράφονται στα άκρα και στο μέσο της κλίμακας, αλλά η συνολική εικόνα παραμένει η ίδια (μέσος όρος: 6.90 το 2008, 6.84 το 2010).

Διάγραμμα VIII-1. Εξάρτηση από το διαδίκτυο

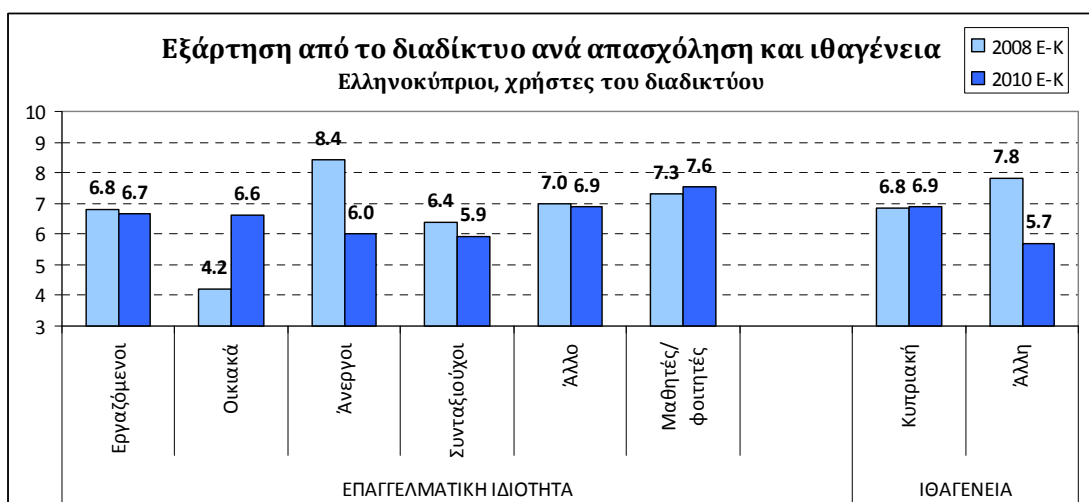
Ενδιαφέρον παρουσιάζει, ωστόσο, η κατανομή των χρηστών του διαδικτύου ως προς τα επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά τους. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα VIII-2, περισσότερο εξαρτημένοι από το διαδίκτυο δηλώνουν το 2010 οι έφηβοι (15-17 ετών), οι χρήστες διαδικτύου μεταξύ 45-54 ετών, αλλά και οι άνω των 65 (N=5 το 2008, N=12 το 2010). Μικρή μείωση, αντίθετα, παρατηρείται στις ηλικιακές ομάδες 18-24 και 25-34 ετών.

Διάγραμμα VIII-2. Εξάρτηση από το διαδίκτυο ανά ηλικιακή ομάδα (μέσος όρος)

Αντίστοιχα, μεταβολή καταγράφεται στην εξάρτηση από το διαδίκτυο ως προς το καθεστώς απασχόλησης και την ιθαγένεια. Μείωση στο βαθμό εξάρτησης καταγράφεται στους ανέργους (N=7 το 2008, N=17 το 2010), αλλά σημαντική αύξηση σε όσους ασχολούνται με τα οικιακά (N=10 το 2008, N=15 το 2010). Μείωση καταγράφεται επίσης σε όσους δεν έχουν Κυπριακή ιθαγένεια (διάγραμμα VIII-3).

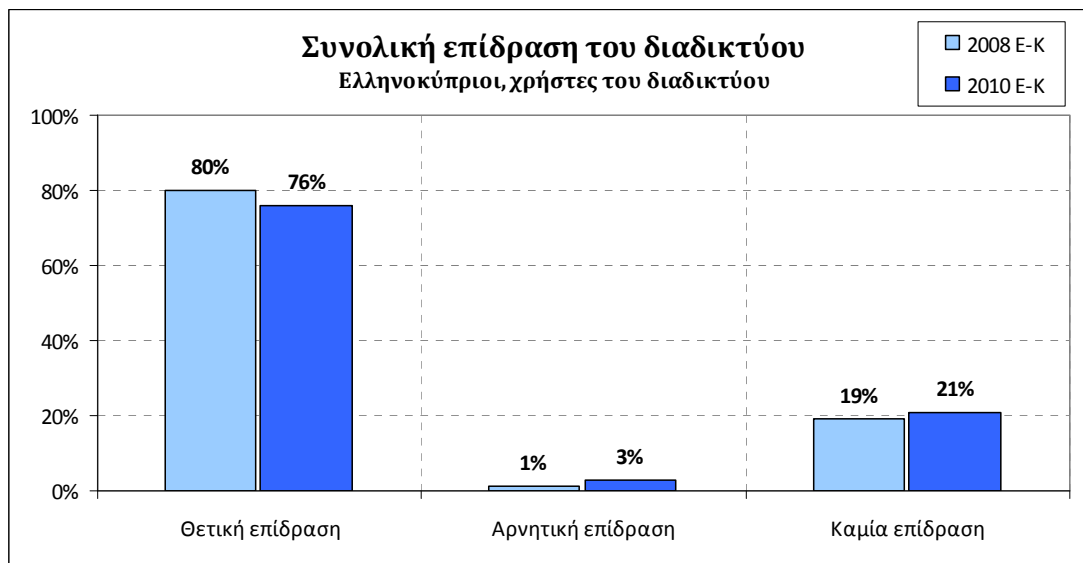
Διάγραμμα VIII-3. Εξάρτηση από το διαδίκτυο ανά επαγγελματική κατηγορία και ιθαγένεια (μέσος όρος)

Συνολική επίδραση του διαδικτύου

Η επίδραση του διαδικτύου συνολικά στη ζωή των χρηστών του είναι θετική για τη μεγάλη πλειονότητά τους. Μολονότι καταγράφεται ελαφρά μείωση, η γενική τάση παραμένει σταθερή και στη μέτρηση του 2010 (διάγραμμα VIII-4). Οι χρήστες του διαδικτύου που εκτιμούν ότι το διαδίκτυο έχει 'κάπως αρνητική' επίδραση στη ζωή τους (N=16) τείνουν να είναι άνδρες, ηλικίας 25-34, εργαζόμενοι και Κυπριακής ιθαγένειας.

Διάγραμμα VIII-4. Συνολική επίδραση του διαδικτύου

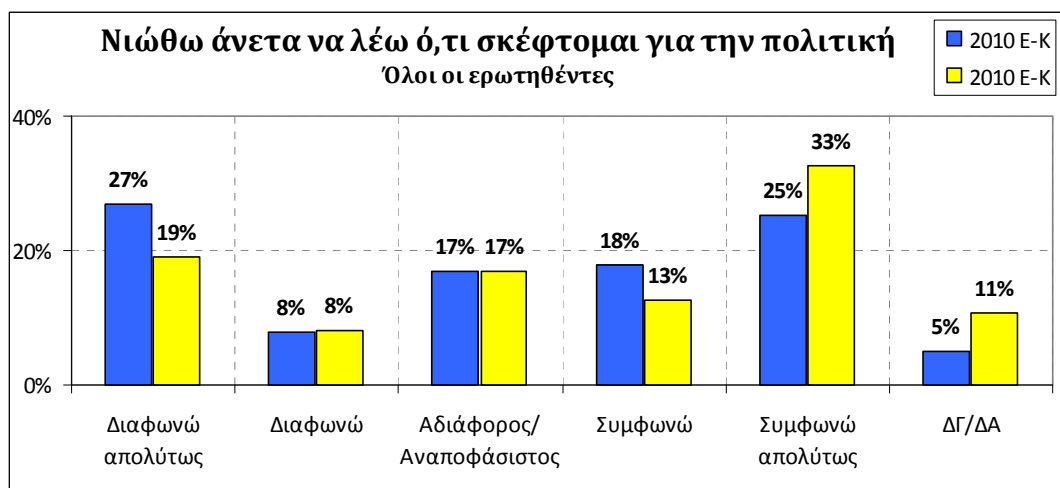

ΙΧ. Ελευθερία της έκφρασης και επιτηρητικός έλεγχος

Απαραίτητη βάση και προϋπόθεση για τις υπαρκτές και δυνητικές επιδράσεις του διαδικτύου προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού της δημόσιας σφαίρας είναι η διασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης στο διαδίκτυο και ο περιορισμός του επιτηρητικού ελέγχου (surveillance) τόσο από τους κυβερνώντες όσο και από ισχυρές επιχειρήσεις.

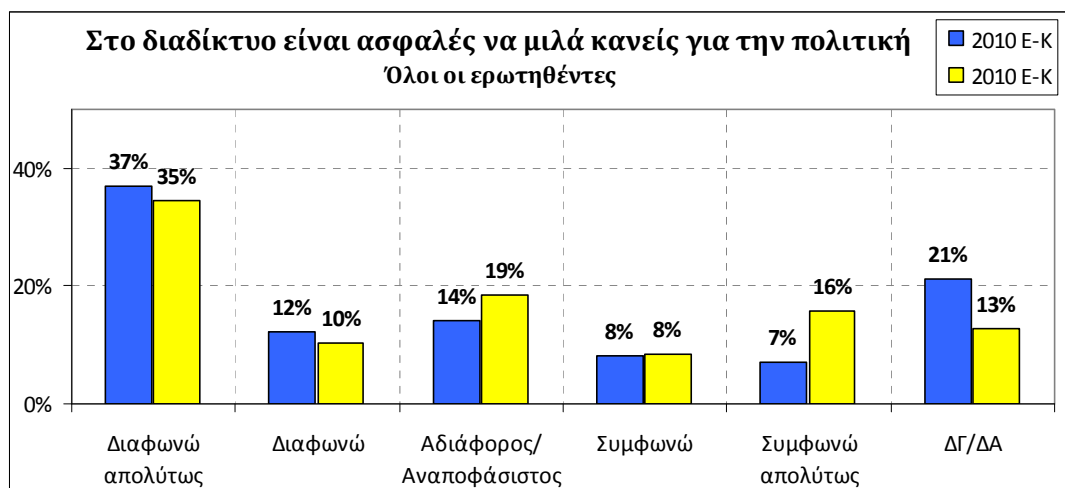
Το σύνολο των ερωτηθέντων (χρήστες και μη χρήστες του διαδικτύου) τοποθετήθηκε ως προς το κατά πόσο αισθάνεται άνετα να εκφράζεται για πολιτικά θέματα. Εντύπωση προκαλεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό Ελληνοκυπρίων (35%) και Τουρκοκυπρίων (27%) αισθάνονται περιορισμένοι ως προς την έκφραση της γνώμης τους για τα πολιτικά πράγματα. Αντίστοιχα, μόνο ένας στους δύο δηλώνουν ότι νιώθουν κάπως ή απολύτως άνετα να λένε ό,τι σκέφτονται για την πολιτική (διάγραμμα ΙΧ-1).

Διάγραμμα ΙΧ-1. Ελευθερία της έκφρασης για την πολιτική

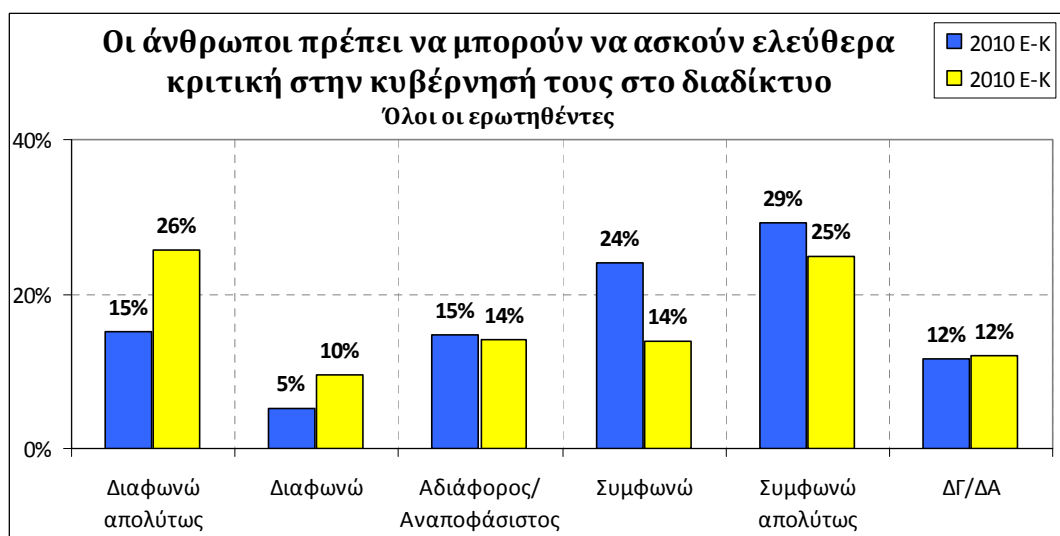
Σχεδόν οι μισοί Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι πιστεύουν ότι το διαδίκτυο δεν είναι ένας ασφαλής χώρος για την ελεύθερη έκφραση της πολιτικής άποψης. Αντίθετη άποψη έχει το 15% των Ελληνοκυπρίων και το 24% των Τουρκοκυπρίων. Συγκεκριμένα, διπλάσιο ποσοστό Τουρκοκυπρίων συμφωνεί απόλυτα με τη δήλωση ότι στο διαδίκτυο είναι ασφαλές να μιλά κανείς για πολιτικά θέματα (διάγραμμα ΙΧ-2).

Διάγραμμα IX-2. Ελευθερία της έκφρασης για την πολιτική στο διαδίκτυο

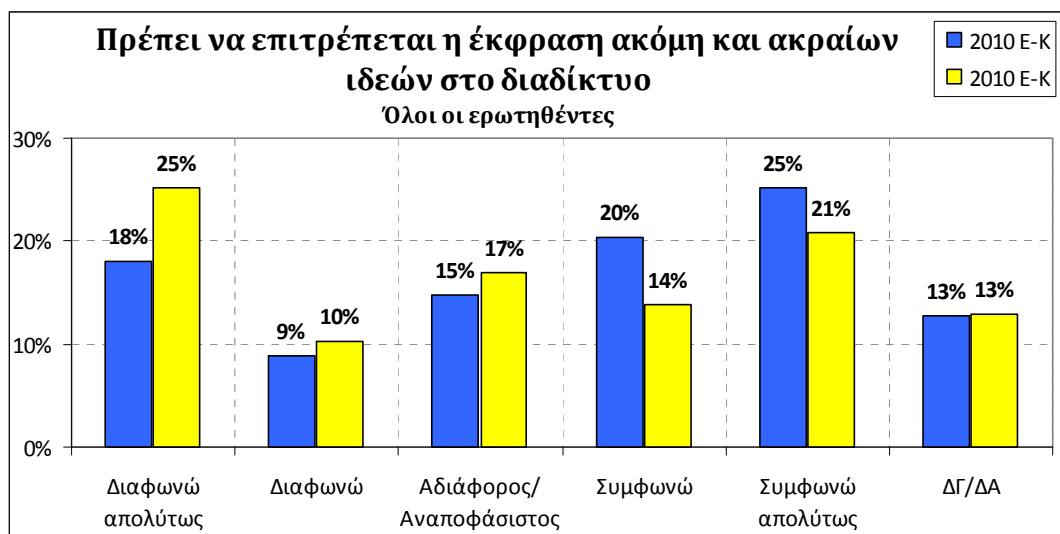
Η πλειονότητα των Ελληνοκυπρίων (53%) πιστεύει ότι οι πολίτες πρέπει να είναι ελεύθεροι να ασκούν κριτική στην κυβέρνησή τους στο διαδίκτυο, άποψη που συμμαρξίζει ένα μικρότερο ποσοστό των Τουρκοκυπρίων (40%). Ωστόσο, 20% των Ελληνοκυπρίων και 35% των Τουρκοκυπρίων διαφωνούν με τη δήλωση αυτή.

Διάγραμμα IX-3. Ελευθερία άσκησης κριτικής στην κυβέρνηση στο διαδίκτυο

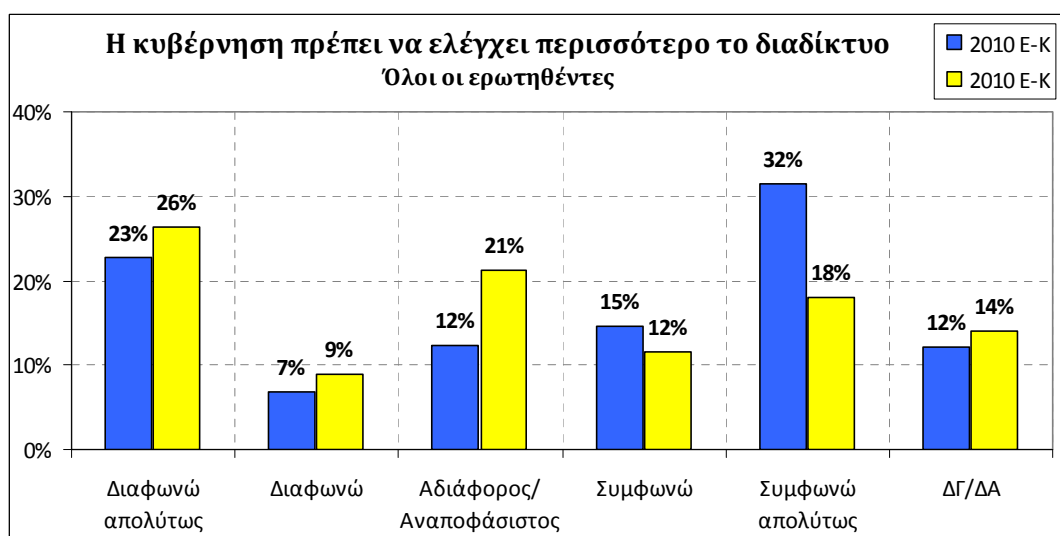
Η ελευθερία έκφρασης ακραίων ιδεών στο διαδίκτυο υποστηρίζεται από μεγάλο ποσοστό Ελληνοκυπρίων (45%) και μικρότερο ποσοστό Τουρκοκυπρίων (35%). Το εύρημα αυτό μπορεί να υποδηλώνει έναν υψηλό βαθμό ανοχής έναντι ιδεών προς τις οποίες κανείς είναι αντίθετος. Από την άλλη πλευρά, θα μπορούσε να σημαίνει ότι όσοι εκφράζουν αυτή τη θέση πιστεύουν ότι οι δικές τους ιδέες είναι πιθανό να ερμηνευθούν ως 'ακραίες'. Το ποσοστό όσων διαφωνεί με την έκφραση ακραίων ιδεών στο διαδίκτυο ανέρχεται σε 27% για τους Ελληνοκύπριους και σε 35.5% για τους Τουρκοκύπριους. Η διαφορά αυτή ίσως να υποδηλώνει μεγαλύτερη ανησυχία στοχοποίησης μεταξύ των Τουρκοκυπρίων (διάγραμμα IX-4).

Διάγραμμα IX-4. Ελευθερία έκφρασης ακραίων ιδεών στο διαδίκτυο

Πρέπει η κυβέρνηση να εντείνει τον ρυθμιστικό έλεγχο (regulation) στο διαδίκτυο; Αυτό πιστεύουν σχεδόν οι μισοί Ελληνοκύπριοι ερωτηθέντες (46%), θέση που υποστηρίζει σαφώς μικρότερο ποσοστό Τουρκοκυπρίων (29.5%). Ένας στους τρεις Τουρκοκύπριους (35%) διαφωνούν με την ένταση του κυβερνητικού ελέγχου στο διαδίκτυο, όπως και το 30% των Ελληνοκυπρίων (διάγραμμα IX-5).

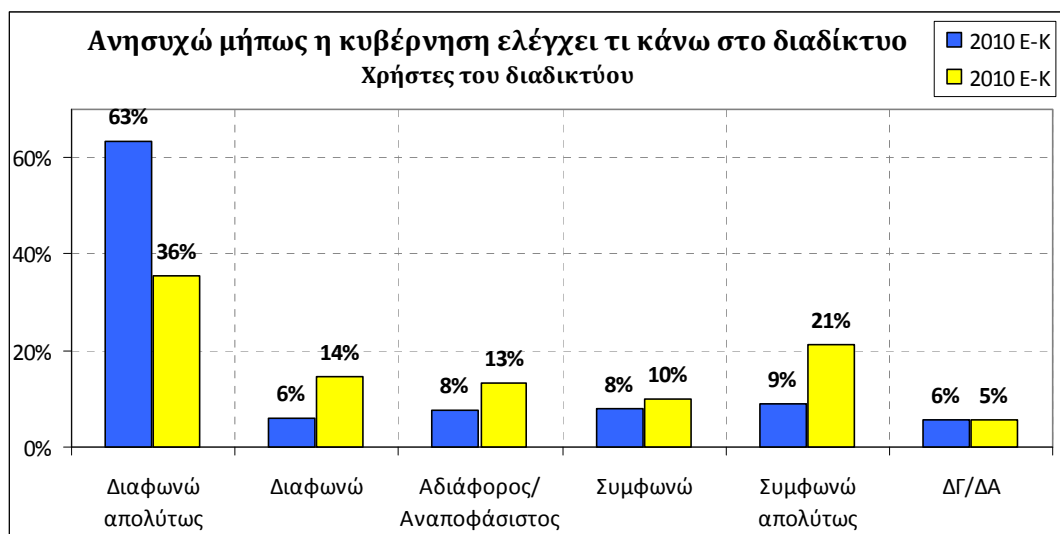
Διάγραμμα IX-5. Κυβερνητικός έλεγχος του διαδικτύου

Οι χρήστες του διαδικτύου ερωτήθηκαν κατά πόσο ανησυχούν ότι η δραστηριότητά τους στο διαδίκτυο ελέγχεται και επιτηρείται είτε από την κυβέρνηση είτε από τις εταιρείες.

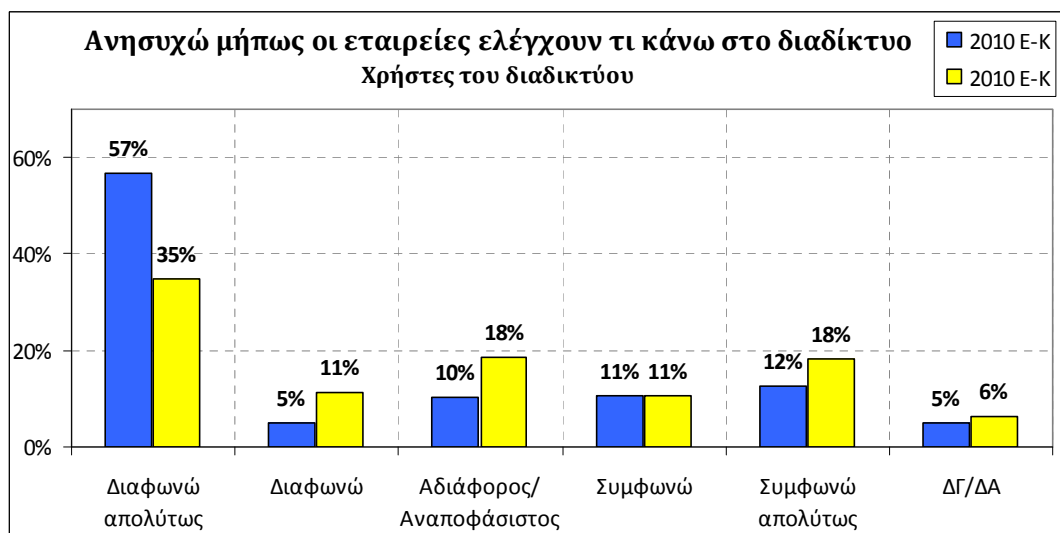
Η μεγάλη πλειονότητα των Ελληνοκυπρίων (70%) δηλώνει ότι δεν ανησυχεί ότι η κυβέρνηση ελέγχει τη διαδικτυακή συμπεριφορά τους. Αυτό μπορεί να σημαίνει είτε ότι πιστεύουν πως τέτοιου είδους έλεγχος δεν ασκείται στο διαδίκτυο είτε ότι αναγνωρίζουν πως ο κυβερνητικός έλεγχος είναι θεμιτός. Αυτή τη θέση εκφράζεται επίσης από έναν στους δύο Τουρκοκυπρίους (50%). Ωστόσο, σχεδόν διπλάσιο ποσοστό Τουρκοκυπρίων (31% έναντι 17%) εκφράζει την ανησυχία του για τον κυβερνητικό έλεγχο στο διαδίκτυο (διάγραμμα IX-6).

Διάγραμμα IX-6. Ανησυχία για κυβερνητική επιτήρηση στο διαδίκτυο

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα ότι ένα μικρό ποσοστό Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου (23%) ανησυχεί για την επιτηρητική δράση των εταιρειών στο διαδίκτυο. Αυτό το ποσοστό είναι κάπως υψηλότερο στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα των χρηστών του διαδικτύου (29%). Αντίστοιχα, η πλειονότητα των Ελληνοκύπριων (62%), έναντι 46% των Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου, δηλώνει ότι δεν ανησυχεί – ή, κατά μία άλλη ερμηνεία, ότι αυτός ο έλεγχος είναι αποδεκτός. Με αυτή την έννοια, η θέση αυτή ενδεχομένως να αντανακλά την ύπαρξη ισχυρότερης καταναλωτικής νοοτροπίας στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Διάγραμμα IX-7. Ανησυχία για εταιρική επιτήρηση στο διαδίκτυο

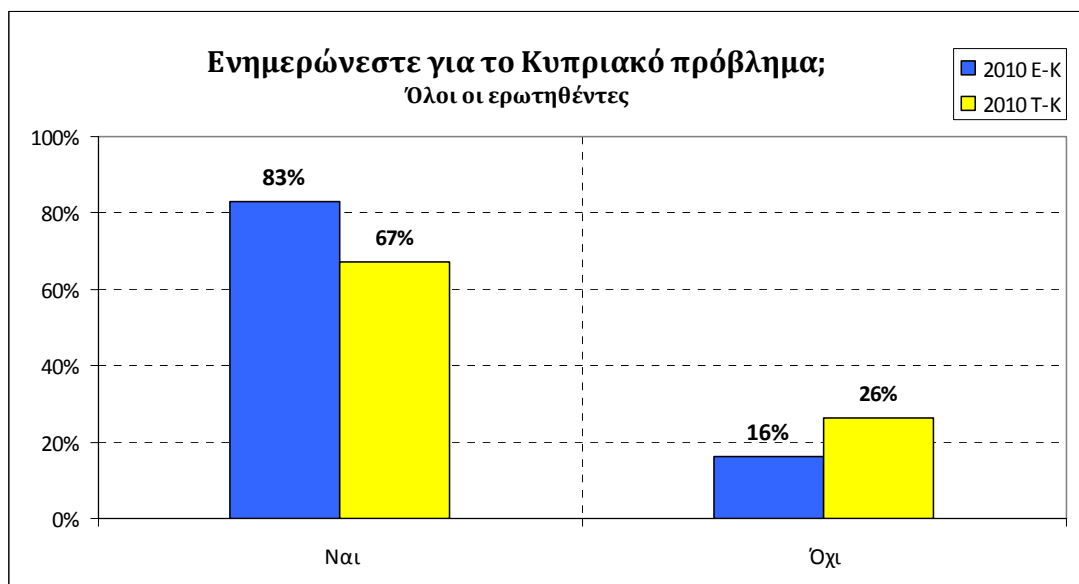

Χ. Ενημέρωση και συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα

Δεδομένου ότι για περισσότερα από 35 χρόνια οι κάτοικοι της Κύπρου ζουν σε μία διαιρεμένη χώρα, το «Κυπριακό πρόβλημα» παραμένει ένα ζήτημα μεγάλης σημασίας και για τις δύο κοινότητες. Στο πλαίσιο της έρευνας για τη χρήση του διαδικτύου στην Κύπρο για το 2010, μια σειρά νέων ερωτήσεων απευθύνθηκαν τόσο σε χρήστες όσο και σε μη χρήστες του διαδικτύου και στις δύο κοινότητες σχετικά με τις συνήθειες και τις απόψεις τους ως προς την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων για το Κυπριακό πρόβλημα.

Η πλειονότητα των Ελληνοκυπρίων (83%) ενημερώνεται για το Κυπριακό πρόβλημα, ενώ το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο για τους Τουρκοκύπριους (67%). Μεταξύ των Ε/Κ, το ποσοστό όσων ενημερώνονται για το Κυπριακό πρόβλημα είναι μεγαλύτερο για τους κατοίκους των αστικών περιοχών (85% έναντι 79% για τους κατοίκους αγροτικών περιοχών) και για τους έχοντες μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα άνω των 4000 € (92%). Για την Τουρκοκυπριακή κοινότητα το φύλο αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης, καθώς οι άντρες που ενημερώνονται για το Κυπριακό ζήτημα είναι περισσότεροι από τις γυναίκες (75% και 61% αντίστοιχα). Η χρήση του διαδικτύου δεν εμφανίζεται ως σημαντικός παράγοντας διαφοροποίησης ως προς την ενημέρωση στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα. Μεταξύ των Ελληνοκυπρίων το ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου που ενημερώνεται για το Κυπριακό πρόβλημα είναι ελαφρώς χαμηλότερο σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό (79% έναντι 83%).

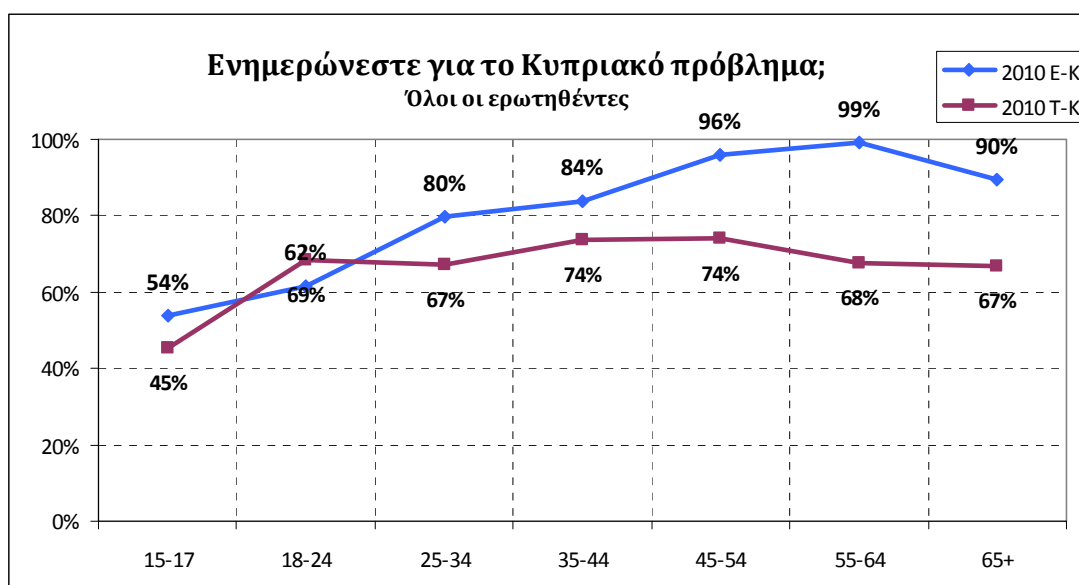
Διάγραμμα Χ-1. Ενημέρωση για το Κυπριακό πρόβλημα

Η ηλικία φαίνεται ότι παίζει σημαντικό ρόλο και στις δύο κοινότητες: μεταξύ των Ελληνοκυπρίων οι νεότερες γενιές ενημερώνονται λιγότερο σε σχέση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία (βλ. διάγραμμα Χ-2). Αυτό ισχύει και για τους Τουρκοκύπριους, αλλά οι διαφορές είναι μικρότερες μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, με εξαίρεση τους έφηβους (15-17 ετών). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σε μία μόνο ηλικιακή ομάδα, αυτή των 18-24 ετών, περισσότεροι Τουρκοκύπριοι

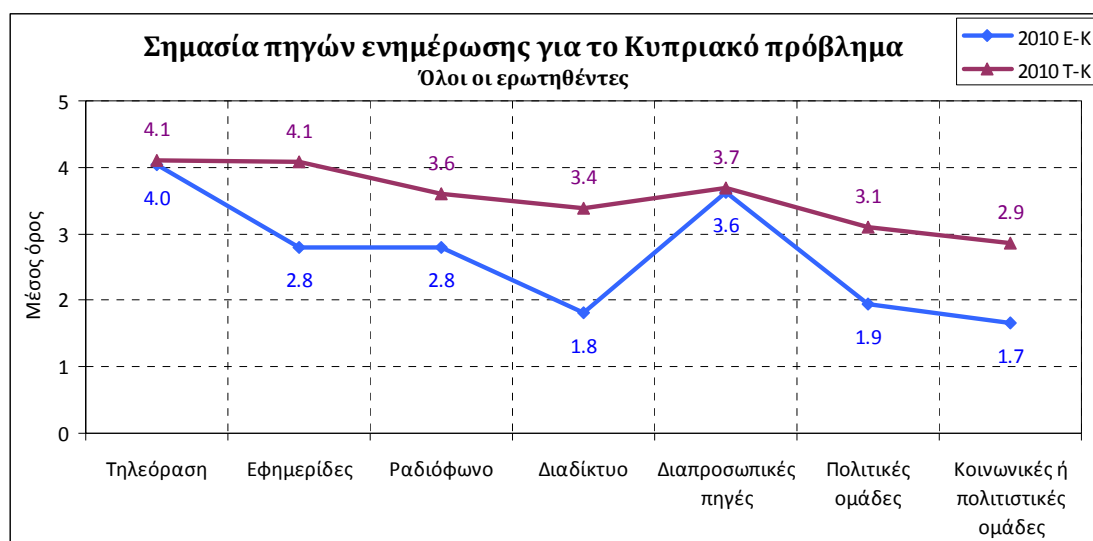
ενημερώνονται για το Κυπριακό πρόβλημα σε σύγκριση με τους Ελληνοκύπριους συνομήλικούς τους.

Διάγραμμα X-2. Ενημέρωση για το Κυπριακό πρόβλημα ανά ηλικία

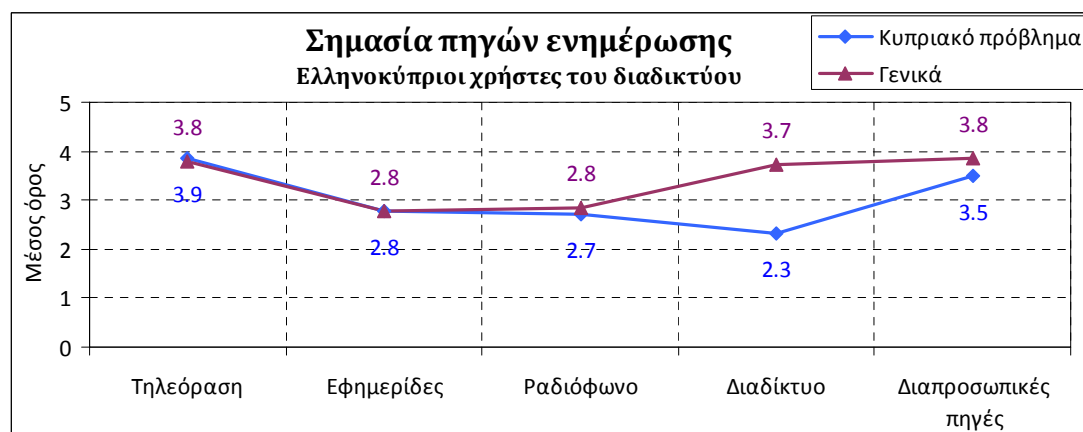
Η επόμενη ερώτηση αφορά τη σημασία που οι ερωτηθέντες αποδίδουν σε διαφορετικές πηγές ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα, σε μια κλίμακα από το 1 (καθόλου σημαντική) ως το 5 (πολύ σημαντική). Στο διάγραμμα X-3 βλέπουμε ότι για τους Ελληνοκύπριους απαραίτητη θεωρείται η χρήση της τηλεόρασης και των διαπροσωπικών πηγών ως πηγή ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα, ενώ αρκετά σημαντικά θεωρούνται και τα υπόλοιπα παραδοσιακά μέσα (οι εφημερίδες και το ραδιόφωνο). Το διαδίκτυο και οι συλλογικές ενώσεις (πολιτικές, κοινωνικές ή πολιτιστικές ομάδες) έχουν τη μικρότερη σημασία. Από την άλλη πλευρά, οι Τουρκοκύπριοι αποδίδουν εξίσου μεγάλη σημασία στην τηλεόραση και στις εφημερίδες, αλλά ψηλά στις προτιμήσεις τους βρίσκονται οι διαπροσωπικές πηγές, το ραδιόφωνο και το διαδίκτυο. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται και σε αυτή την κοινότητα οι πολιτικές και οι κοινωνικές ή πολιτιστικές ομάδες. Συγκριτικά, πάντως, οι Τουρκοκύπριοι αποδίδουν πολύ μεγαλύτερη σημασία σε όλες τις πηγές ενημέρωσης σε σύγκριση με τους Ελληνοκύπριους, με εξαίρεση την τηλεόραση και τις διαπροσωπικές πηγές, που έχουν εξίσου μεγάλη σημασία για τα μέλη και των δύο κοινοτήτων.

Διάγραμμα X-3. Σημασία πηγών ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα

Διαφοροποιείται η ιεράρχηση των πηγών ενημέρωσης για ένα σοβαρό πολιτικό ζήτημα, όπως είναι το Κυπριακό πρόβλημα, σε σύγκριση με τις γενικές ενημερωτικές συνήθειες των χρηστών του διαδικτύου; Από το διάγραμμα X-4 προκύπτει ότι οι απόψεις των Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου διαφοροποιούνται αισθητά μόνο ως προς το διαδίκτυο. Στην περίπτωση αυτή, ενώ οι χρήστες του διαδικτύου το ιεραρχούν ως μία από τις σημαντικότερες πηγές ενημέρωσης ως προς τη γενική τους πληροφόρηση, το κατατάσσουν πολύ χαμηλότερα ως πηγή ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα. Αυτό το εύρημα πιθανώς να οφείλεται στην τάση των Ελληνοκύπριων χρηστών του διαδικτύου να προτιμούν τα εδραιωμένα ΜΜΕ και τις επίσημες, θεσμικές πηγές για την ενημέρωσή τους για το Κυπριακό πρόβλημα έναντι της πιο ανομοιογενούς και ανεπίσημης φύσης του διαδικτύου ως μέσου ενημέρωσης.

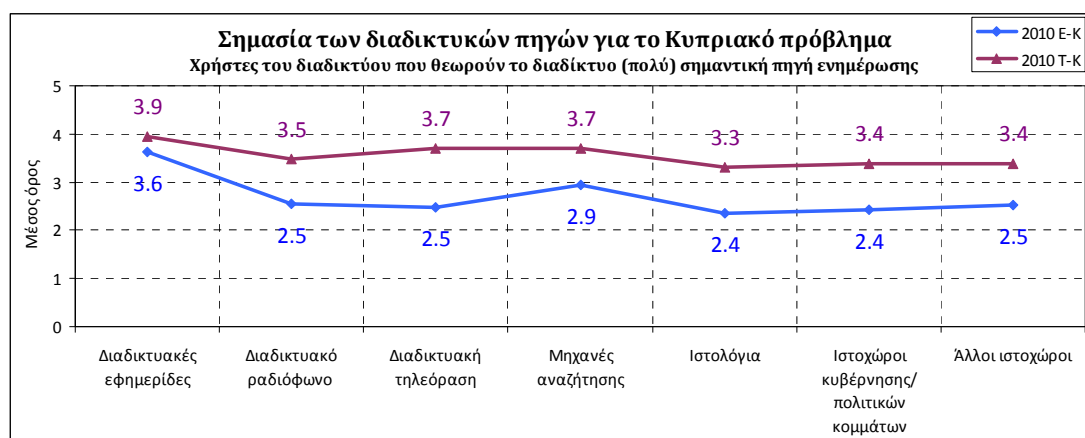
Διάγραμμα X-4. Σημασία πηγών ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα (χρήστες)

Δεδομένης της μεγάλης ετερογένειας του διαδικτύου ως πηγής ενημέρωσης, οι χρήστες του διαδικτύου που θεωρούσαν το διαδίκτυο σημαντική ή πολύ σημαντική πηγή ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα ερωτήθηκαν πόσο σημαντικές θεωρούν συγκεκριμένες κατηγορίες διαδικτυακών πηγών. Οι Ελληνοκύπριοι αποδίδουν και πάλι μικρότερη σημασία σε όλες τις διαδικτυακές πηγές, σε σύγκριση με τους Τουρκοκύπριους, αλλά η ιεράρχηση των πηγών δεν εμφανίζει σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη θέση

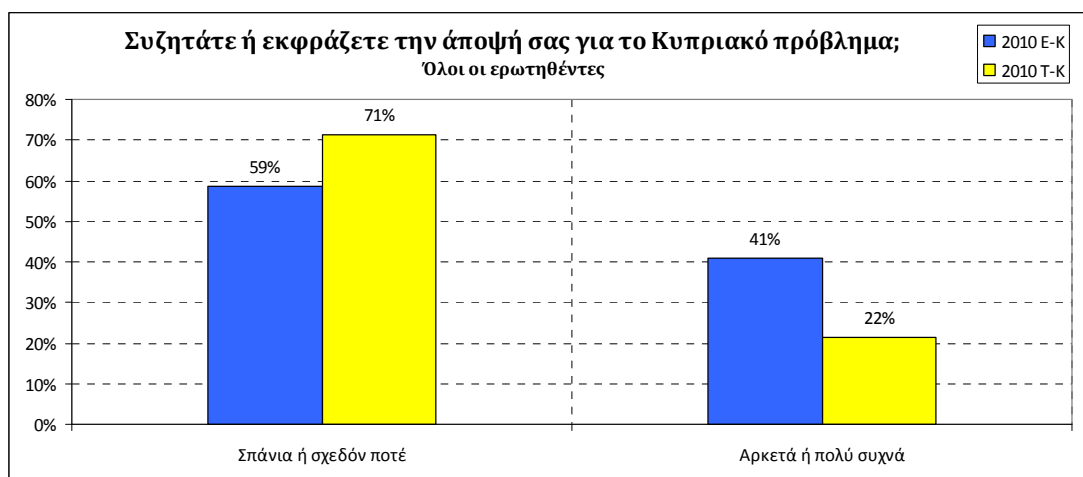
βρίσκονται οι διαδικτυακές εφημερίδες και για τις δύο κοινότητες. Για τους Ελληνοκύπριους δεύτερη σημαντικότερη πηγή ενημέρωσης είναι οι μηχανές αναζήτησης και στην τρίτη θέση βρίσκονται το διαδικτυακό ραδιόφωνο, η τηλεόραση και άλλοι ιστοχώροι. Τα ιστολόγια και οι ιστοχώροι της κυβέρνησης ή των πολιτικών κομμάτων έχουν τη μικρότερη σημασία για την ενημέρωσή τους για το Κυπριακό πρόβλημα. Αντίστοιχα, στη δεύτερη θέση για τους Τουρκοκύπριους βρίσκονται οι μηχανές αναζήτησης και η διαδικτυακή τηλεόραση, ενώ τρίτη πιο σημαντική πηγή είναι το ραδιόφωνο, οι ιστοχώροι των πολιτικών κομμάτων και άλλοι ιστοχώροι. Όπως και για τους Ελληνοκύπριους χρήστες, τα ιστολόγια ως πηγή ενημέρωσης είναι η τελευταία προτίμηση των Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου (διάγραμμα X-5).

Διάγραμμα X-5. Σημασία διαδικτυακών πηγών ενημέρωσης για το Κυπριακό πρόβλημα

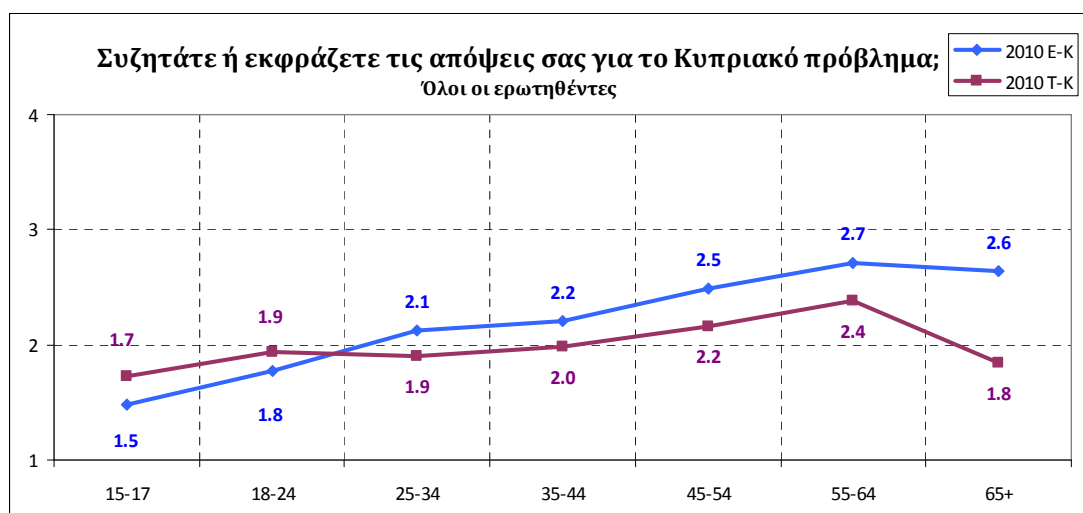
Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον που δείχνουν οι Ελληνοκύπριοι για το Κυπριακό πρόβλημα ως προς την ενημέρωση επαναλαμβάνεται και ως προς την ανταλλαγή απόψεων (διάγραμμα X-6). Σχεδόν διπλάσιο ποσοστό Ελληνοκυπρίων (41%) δηλώνουν ότι συζητούν συχνά ή πολύ συχνά για το Κυπριακό πρόβλημα σε σύγκριση με τους Τουρκοκύπριους (22%). Ωστόσο, η πλειονότητα και στις δύο κοινότητες (59% και 71% αντίστοιχα) δηλώνει ότι ανταλλάσσει απόψεις σπάνια ή σχεδόν ποτέ, γεγονός που πιθανώς υποδηλώνει κάποιο βαθμό κόπωσης και στους δύο πληθυσμούς σε σχέση με το ζήτημα αυτό. Για τους Ελληνοκύπριους, το ποσοστό συζήτησης είναι υψηλότερο μεταξύ όσων έχουν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα άνω των 4000 € (μέσος όρος: 2.58). Μεταξύ των Τουρκοκυπρίων, περισσότεροι άντρες από ότι γυναίκες (μέσος όρος: 2.21 και 1.75 αντίστοιχα) ανταλλάσσουν απόψεις για το ίδιο θέμα και το ίδιο ισχύει για τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (μέσος όρος: 2.16).

Διάγραμμα X-6. Συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα

Σημαντικός παράγοντας διαφοροποίησης φαίνεται ότι είναι και πάλι η ηλικία, καθώς η συχνότητα συζήτησης αυξάνει καθώς αυξάνει η ηλικία των Ελληνοκυπρίων. Όπως φαίνεται από το διάγραμμα X-7, οι νέοι Ελληνοκύπριοι, έως και την ηλικία των 24 ετών, τείνουν να απέχουν από την έκφραση και ανταλλαγή απόψεων για το Κυπριακό πρόβλημα. Η ίδια τάση δεν καταγράφεται το ίδιο έντονα στους Τουρκοκύπριους νέους, οι οποίοι εμφανίζονται να συζητούν ελαφρώς περισσότερο για το θέμα αυτό στις μικρότερες ηλικίες, σε σύγκριση με τους Ελληνοκύπριους νέους, και η απόστασή τους από τις ηλικιακά μεγαλύτερες ομάδες είναι μικρότερη.

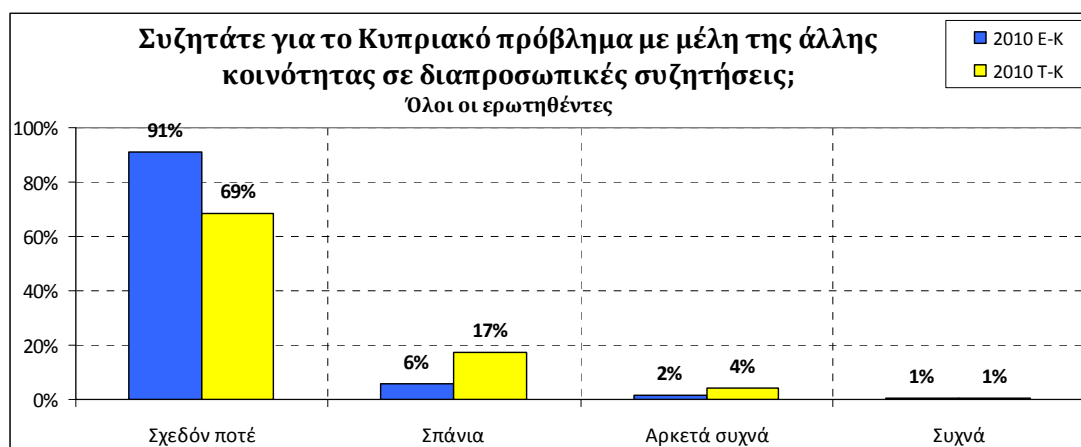
Διάγραμμα X-7. Συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα ανά ηλικία

Το ποσοστό και η συχνότητα συζήτησης για το Κυπριακό πρόβλημα μειώνεται δραματικά όταν αυτή η διαπροσωπική συζήτηση γίνεται σε διακοινοτικό επίπεδο. Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα X-8, η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνοκυπρίων (91%) δεν εμπλέκεται σχεδόν ποτέ σε συζητήσεις γι' αυτό το ακανθώδες θέμα με μέλη της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, ενώ μόνο 6% του πληθυσμού συμμετέχει σπάνια σε τέτοιες συζητήσεις. Από την άλλη πλευρά, οι Τουρκοκύπριοι εμφανίζονται να συμμετέχουν περισσότερο σε διακοινοτικές συζητήσεις σε διαπροσωπικό επίπεδο, αλλά αυτό συμβαίνει μόνο σπάνια (17%). Συνολικά, το ποσοστό των ανθρώπων που

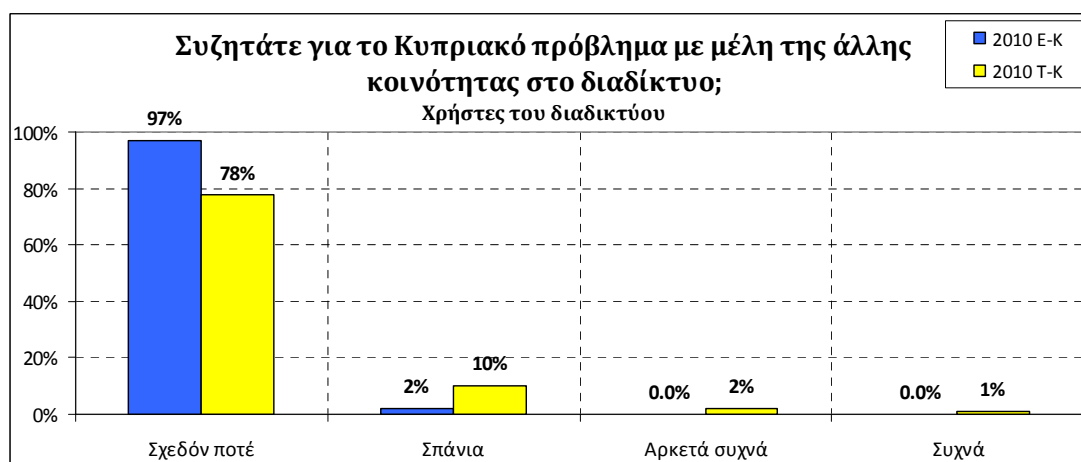
συμμετέχουν σε διακοινοτικό διάλογο συχνά ή αρκετά συχνά είναι μικρότερο του 5% και για τις δύο κοινότητες.

Διάγραμμα X-8. Διακοινοτική συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα

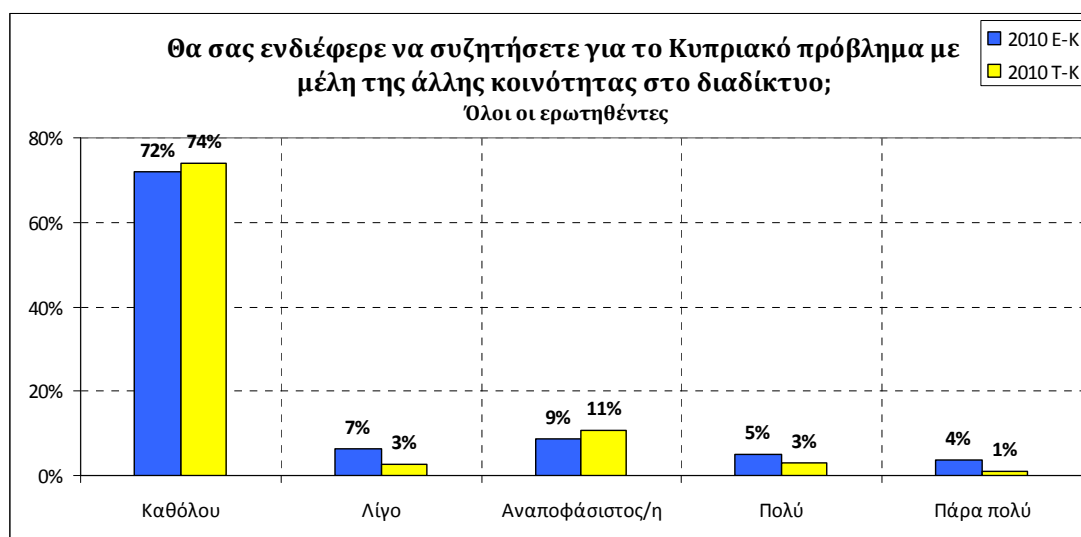
Ακόμη χαμηλότερο είναι το ποσοστό Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων χρηστών του διαδικτύου που συμμετέχουν σε διαδικτυακές διακοινοτικές συζητήσεις για το Κυπριακό πρόβλημα. Σύμφωνα με το διάγραμμα X-9, 97% των Ελληνοκυπρίων δεν συμμετέχουν σε τέτοιες συζητήσεις σχεδόν ποτέ. Μεταξύ των Τουρκοκυπρίων, 10% του πληθυσμού συζητά διαδικτυακά με μέλη της άλλης κοινότητας, αλλά αυτό συμβαίνει σπάνια.

Διάγραμμα X-9. Διακοινοτική συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα (χρήστες)

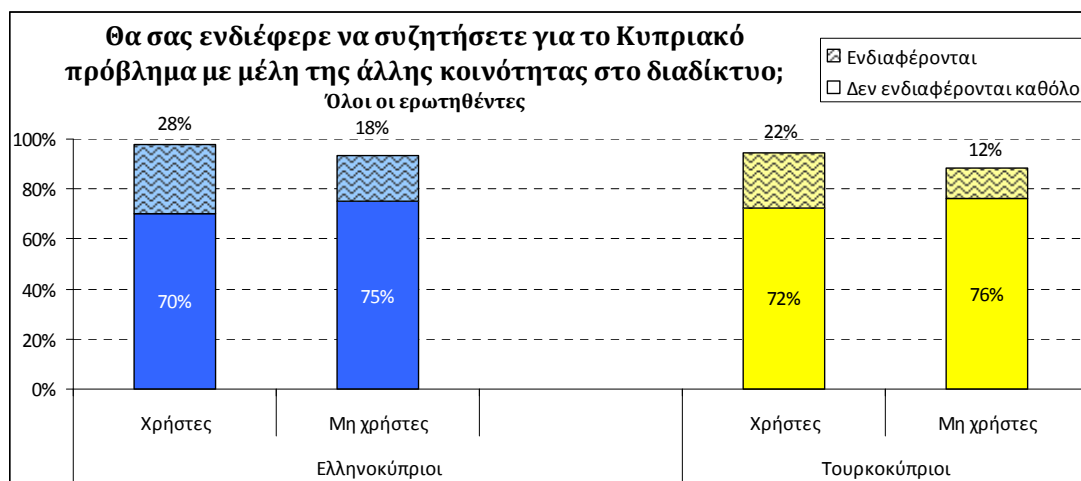
Η τελευταία ερώτηση είχε στόχο να διερευνήσει τον βαθμό κατά τον οποίο οι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν σε διαδικτυακές συζητήσεις με μέλη της άλλης κοινότητας για το Κυπριακό πρόβλημα. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα X-10, περίπου τα 3/4 Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων δεν ενδιαφέρονται καθόλου να εμπλακούν σε διακοινοτικό διάλογο στο διαδίκτυο. Σχεδόν ένας στους δέκα Ελληνοκύπριους ενδιαφέρονται πολύ ή πάρα πολύ γι' αυτή τη δυνατότητα, ενώ περίπου 15% του ίδιου πληθυσμού εμφανίζεται επιφυλακτικό. Μεταξύ των Τουρκοκυπρίων, μόνο 4% του πληθυσμού έχει έντονο ενδιαφέρον για διακοινοτική συζήτηση στο διαδίκτυο και 14% εμφανίζονται επιφυλακτικοί.

Διάγραμμα X-10. Ενδιαφέρον για διακοινοτική συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα

Υπάρχει διαφορά μεταξύ χρηστών και μη χρηστών του διαδικτύου ως προς το ενδιαφέρον τους για διαδικτυακή διακοινοτική συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα; Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα X-11, και στις δύο κοινότητες το ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου που δηλώνουν κάποιο βαθμό ενδιαφέροντος γι' αυτή τη δυνατότητα είναι αυξημένο κατά 10% σε σύγκριση με τους μη χρήστες του διαδικτύου.

Διάγραμμα X-11. Ενδιαφέρον για διακοινοτική συζήτηση για το Κυπριακό πρόβλημα (χρήστες και μη χρήστες του διαδικτύου)

Παράρτημα

Δημογραφικά στοιχεία

